ADB DISCLAIMER FOR TRANSLATED DOCUMENTS

This document has been translated from English in order to reach a wider audience. However, English is the official language of the Asian Development Bank and the English original of this document is the only authentic (that is, official and authoritative) text. Any citations must refer to the English original of this document.

សេចក្តីអះអាងរបស់ ADB ចំពោះឯកសារបកប្រែនេះ

ឯកសារនេះត្រូវបានបកប្រែចេញពីភាសាអង់គ្លេស ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយដល់សវនកៈឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ ។ ប៉ុន្តែ ភាសាអង់គ្លេសគឺជាភាសាផ្លូវការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) និងឯកសារដើមជាភាសាអង់គ្លេសនៃឯកសារនេះគឺជាអត្ថបទត្រឹមត្រូវតែមួយគត់ (មានន័យថា ជាឯកសារផ្លូវការនិងអាចយកជាការបាន) ។ ការស្រង់ចេញនានាត្រូវតែយោងទៅលើឯកសារដើមជាភាសាអង់គ្លេស ។

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី R-PAPER

គោលនយោបាយ

ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយ

ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៨

មាតិកាអត្ថបទ

សេចក្តីសង្ខេប ii

I. **សេចក្តីផ្តើម** 1

II. **ទិដ្ឋភាពការឆ្លើយតបរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី** 5

III. **និយមន័យនៃអំពើពុករលួយ** 6

IV. **ការខាតបង់ដោយអំពើពុករលួយ** 8

V. **គោលជំហររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីចំពោះការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ** 12

ក. គោលបំណងទី ១ : ទ្រទ្រង់ទីផ្សារដែលមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈ ប្រកបដោយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព មានការទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាព 13

ខ. គោលបំណងទី ២ : ទ្រទ្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលអាចនឹងមានជោគជ័យ តាមករណីដោយឡែកនីមួយៗ និងលើកកំពស់គុណភាពនៃការពិភាក្សាអំពីបញ្ហាអភិបាលកិច្ច 16

គ. គោលបំណងទី ៣ : ធានាថា បណ្តាគំរោង និងបុគ្គលិកបំរើការក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គោរពតាមបទដ្ឋាននៃក្រមសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត 19

VI. **សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍** 24

ឧបសម្ព័ន្ធ 27

សេចក្តីសង្ខេប

បញ្ហាអំពើពុករលួយ ដែលនៅទីនេះសំដៅលើការប្រើប្រាស់ដោយពុំត្រឹមត្រូវនូវតួនាទីសាធារណៈ ឬឯកជន សំរាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គលផ្ទាល់ខ្លួន គឺជាបញ្ហាចាស់ ដែលកើតមាននៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសជាច្រើន ។ បញ្ហានេះក៏អាចកើតមាននៅក្នុងស្ថាប័នឯកជន ក៏ដូចជានៅក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័នសាធារណៈ និងឯកជនដែរ ។ វិធីប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយដែលមានតុល្យភាព ត្រូវតែចាត់វិធានការណ៍ចំពោះភាគីទាំងសងខាង ហើយធ្វើឱ្យរាល់ការព្យាយាមសូកប៉ាន់ កាន់តែមានសភាពលំបាក និងប្រកបដោយភាពប្រថុយប្រថានគ្រោះថ្នាក់ ទាំងសំរាប់អ្នកសូក ទាំងសំរាប់អ្នកទទួលសំណូក ។

ថ្មីៗនេះ មានកិច្ចប្រឹងប្រែងរួមគ្នាដ៏ខ្លាំងក្លាជាសកល ទាំងនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអ្នកផ្តល់ជំនួយ និងនៅក្នុងប្រទេសទទួលជំនួយក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ ព្រមពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ការវិភាគដោយផ្អែកលើការពិសោធន៍ជាក់ស្តែងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ទោះបីជាផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយមានសភាពសាំញ៉ាំ និងមានទំរង់ប្លែកគ្នាយ៉ាងណាក្តី ក៏ជារួមវាបានបង្កឱ្យមានផលវិបាកអវិជ្ជមានយ៉ាងច្បាស់ដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ ។ កត្តាទាំងនេះ នាំឱ្យមានការប្រែប្រួលបរិយាកាសសំរាប់ការវិនិយោគរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី ។ ការបង្ខំឱ្យចាត់វិធានការណ៍យ៉ាងសកម្មជាបន្ថែមប្រឆាំងនឹងអំពើស៊ីសំណូក និងអំពើពុករលួយ លែងមានលក្ខណៈដាច់ដោយឡែក និងម្តងមួយកាលទៀតហើយ ក៏ប៉ុន្តែវានឹងនៅតែជាចំនុចសំខាន់សំរាប់ការជជែកវែកញែកយ៉ាងទូលំទូលាយ នៅក្រោមប្រធានបទអភិបាលកិច្ចល្អ និងកិច្ចគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍ដ៏ត្រឹមត្រូវ ។

ក្នុងនាមជាស្ថាប័នអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគីដ៏ចំបងមួយ និងជាស្ថាប័ននាំមុខក្នុងការផ្តល់មូលនិធិសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងតំបន់អាស៊ី និងប៉ាស៊ីភិច ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្វាគមន៍ជានិច្ចចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់ជាសំខាន់ ក្នុងការផ្តួចផ្តើមគំនិតនានាប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការដ៏ទូលំទូលាយរបស់ខ្លួនលើបញ្ហាអភិបាលកិច្ច ។ ឯកសាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្រោមចំនងជើងថា *"អភិបាលកិច្ច : កិច្ចគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍ដ៏ត្រឹមត្រូវ"* ទទួលស្គាល់នូវសារៈសំខាន់នៃការទទួលខុសត្រូវពីសំណាក់មន្ត្រីសាធារណៈ តំលាភាព និងភាពអាចព្យាករណ៍បាន នៅក្នុងការងារប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋាភិបាល ថាជាគោលការណ៍ជាចំបងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ [1] ។

ក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូលាយ គោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មានបំណងកាត់បន្ថយនូវបន្ទុក ដែលអំពើពុករលួយដ៏រាលដាល និងមានលក្ខណៈជាយថាក្រម បានដាក់ទៅលើរដ្ឋាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ ។ ជាក់ស្តែង គោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានគោលបំណងបីជាមូលដ្ឋាន :

(i) ជួយទ្រទ្រង់ទីផ្សារដែលមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព មានការទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាព ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការដ៏ទូលំទូលាយរបស់ខ្លួននៅក្នុងបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។

(ii) ជួយទ្រទ្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលអាចមានជោគជ័យ តាមករណីដោយឡែកនីមួយៗ និងលើកកំពស់គុណភាពនៃការពិភាក្សារវាងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ស្តីពីបញ្ហាអភិបាលកិច្ចនានា ព្រមទាំងបញ្ហាអំពើពុករលួយ ។

(iii) ធានាថា បណ្តាគំរោង និងបុគ្គលិកបំរើការក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គោរពបាននូវស្តង់ដានៃក្រមសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត ។

កិច្ចប្រឹងប្រែងជាសំខាន់របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ផ្តោតទៅលើវិធានការទូលំទូលាយនានា ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពអភិបាលកិច្ចនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងនេះមានពីរផ្នែក ។ ផ្នែកទីមួយផ្តោតលើការកាត់បន្ថយកំរិតនៃការធ្វើអន្តរាគមន៍ដោយផ្ទាល់របស់រដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ដោយជឿជាក់ថា ទីផ្សារត្រូវតែមានសមត្ថភាព មានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង និងមាន

[1] R151-95: *Governance: Sound Development Management,* 17 August.

កត្តារាំងស្ទះតិចតួចបំផុតដល់ការឈានចូល ឬដកខ្លួនចេញពីទីផ្សារ ។ ធ្វើបែបនេះនឹងកាត់បន្ថយកាលានុវត្តភាពដែលអាចឱ្យក្រុមហ៊ុន ឬមន្ត្រីមួយចំនួនឆ្លៀតឱកាសទាញយក ផលប្រយោជន៍ពីស្ថានភាពទីផ្សារដែលដាក់ព្រំដែនដោយចេតនា ឬការកំនត់ថ្លៃទាបដើម្បីទាមទារថ្លៃឈ្នួលផ្ដាច់មុខ ។

ផ្នែកទីពីរផ្ដោតលើការលើកកំពស់កិច្ចការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលសាធារណៈ និងការគ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងផ្ដោតជាសំខាន់លើការពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពតិមាន ដូចជាការលើកកំពស់តំលាភាព និងភាពទទួលខុសត្រូវ និងការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការតាមដានរាល់ការចំណាយ ។ ការចាត់វិធានការពង្រឹងការងារសវនកម្ម ឬការធានាឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យសមស្របលើរាល់ចំណាយ អាចមានតួនាទីជាសំខាន់ពីរ គឺជួយលើកកំពស់ការត្រួតពិនិត្យការងារប្រតិបត្តិ និងធ្វើឱ្យងាយរកឃើញនូវអំពើលួច ឬគៃបន្លំ ។ ការកែទំរង់លទ្ធកម្ម ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីកំពុងចាត់វិធានការនៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនដែលជាសមាជិក អាចជួយកាត់បន្ថយថ្លៃចំណាយ ហើយធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងការគៃបន្លំ និងការចាត់ចែងចំណាយខុសគោលដៅ ។ វិធានការជាជំហានៗក្នុងការពង្រឹងកិច្ចការគ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈ នឹងជួយកាត់បន្ថយ "មន្ត្រីខ្មោច" ហើយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងកែលំអកាំប្រាក់បៀវត្សរ៍ រួមនឹងការលើកកំពស់លក្ខខណ្ឌការងារ នឹងជួយកាត់បន្ថយទំលាប់ និងឥរិយាបទនៃការប្រព្រឹត្តិខុសច្បាប់ ។ រាល់វិធានការកែលំអនីតិវិធីជ្រើសរើស និងការតំលើងឋានៈនិយោជិក ត្រូវជៀសវាងឱ្យបាននូវការរំលោភបំពានពីមន្ត្រីថ្នាក់លើ បក្សពួកនិយម និងការអនុគ្រោះនិយម និងត្រូវជួយពង្រឹងឱ្យមានប្រព័ន្ធឯករាជ្យភាព និងភាពរឹងមាំនៃស្ថាប័នសាធារណៈ ។ ការរៀបចំឱ្យមានដំណើរការឡើងវិញ និងសំរួលបែបបទក្នុងមុខរបរជំនួញអាចជួយកែលំអសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធិភាពនៃស្ថាប័នឯកជន ក៏ដូចជាជួយកាត់បន្ថយកាលានុវត្តភាពសំរាប់ប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយផងដែរ ។

នៅក្នុងការជំរុញគំនិតផ្ដួចផ្ដើមនេះ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអះអាងបញ្ជាក់ពីគោលបំនងរបស់ខ្លួន ក្នុងការចាត់វិធានការប្រតិសកម្ម តែមិនទទួលយកជំហរបែបប្រតិកម្មឡើយ។ គំនិតផ្ដួចផ្ដើមជាអាទិភាពភាគច្រើនសំរាប់លើកកំពស់អភិបាលកិច្ចល្អ តែងមានកត្តាខាងក្រៅវិជ្ជមានសំខាន់ៗ ដែលធ្វើឱ្យឥរិយាបទនៃការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយជួបការលំបាក ព្រមទាំងធ្វើឱ្យងាយរកឃើញ នៅពេលមានអំពើបែបនេះកើតឡើង ។ សំរាប់រយៈពេលវែង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីទំនងជាអាចនឹងមានប្រសិទ្ធិភាពជាងមុន ប្រសិនបើខ្លួនជំរុញកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយទាំងនោះ ដោយផ្ដោតលើវិធានការការពារជាមុន ជាជាងការចាត់វិធានការរយៈពេលខ្លី ដែលសំដៅលើការប្ដឹងជាសាធារណៈ ។

បណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនដែលជាសមាជិក ក៏អាចអំពាវនាវឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឱ្យជួយអនុវត្តកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួនផងដែរ ។ ជំនួយពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចធ្វើទៅបាន ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានបីជាសំខាន់ : (i) បណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិកត្រូវស្នើសុំជំនួយអន្តរាគមន៍ពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ii) សំនើសុំអន្តរាគមន៍នេះស្របនឹងយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសំរាប់បណ្ដាប្រទេសនោះ និងស្របជាមួយវិធានការដែលកំពុងអនុវត្តពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព និង (iii) ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានជំនាញគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអនុវត្តគំរោងតាមសំណើនោះ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយនៅក្នុងផ្នែកនេះ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចជួយទ្រទ្រង់គំនិតផ្ដួចផ្ដើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយក៏រិតតំបន់ ឬការស្រាវជ្រាវ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយផងដែរ ។

បុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច ក្នុងការអនុវត្តន៍គំនិតផ្ដួចផ្ដើមមួយចំនួន ដែលស្ថិតនៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌនៃសកម្មភាពរបស់ធនាគារនៅឡើយ ។ កម្មវិធីទាំងនោះរួមមាន ការជំរុញឱ្យមានការជជែកវែកញែកនៅក្នុងចំណោមបណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ពាក់ព័ន្ធនឹងយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬបណ្ដាគំនិតផ្ដួចផ្ដើមប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ, កម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលមានពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជ្រាលជ្រៅខាងផ្នែកនយោបាយ និងដែលទាក់ទងនឹងបុគ្គលណាម្នាក់ ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយ, និងគំនិតផ្ដួចផ្ដើមដែលគ្រាន់តែបង្ហាញឱ្យឃើញតែរូបភាពក្រៅ ហើយត្រូវរៀបចំឡើងសំរាប់គ្រាន់តែបំភាន់ជារូបភាពថា មានការរីកចំរើន ប៉ុន្តែពុំមានខ្លឹមសារពិតប្រាកដ ។ ដើម្បីធានាឱ្យមានភាពស្របគ្នាជាមួយធម្មនុញ្ញរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គំនិតផ្ដួចផ្ដើមប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយអាចទទួលការគាំទ្រពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបាន លុះត្រាតែគំនិតផ្ដួចផ្ដើមទាំងនោះពុំពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានយោបាយ ហើយត្រូវជំរុញជាសំខាន់ដោយកត្តាសេដ្ឋកិច្ច ឬដោយក្ដីបារម្ភស្ដីពីសុចរិតភាពនៃការប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានយន្តការមួយចំនួន សំរាប់ធ្វើការចរចាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក អំពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងអភិបាលកិច្ច (រួមទាំងអំពើពុករលួយ) ដែលរួមមាន យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិសំរាប់ប្រទេស និងការពិភាក្សាលើកម្មវិធីជំនួយសំរាប់ប្រទេស បេសកកម្មវាយតំលៃកម្មវិធីនៅក្នុងប្រទេស ការវាយតំលៃគំរោង ការអនុវត្តន៍គំរោង និងបេសកកម្មវាយតំលៃគំរោង ។ បុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីដែលទទួលបន្ទុកយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ប្រទេសនីមួយៗ និងទទួលបន្ទុករៀបចំកម្មវិធី រួមទាំងការរៀបចំសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិសំរាប់ប្រទេស និងឯកសារកម្មវិធីជំនួយសំរាប់ប្រទេស ក៏ដូចជាបុគ្គលិកទទួលបន្ទុកផ្នែកគំរោងឥណទាន ឬគំរោងជំនួយបច្ចេកទេស គួរតែលើកឡើងនូវបញ្ហាទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។ ពួកគេត្រូវតែយល់អំពីបញ្ហាអំពើពុករលួយ និងអំពីផលប៉ះពាល់របស់វានៅក្នុងតំបន់ និង/ឬតាមស្ថាប័នជំនាញ ដែលពួកគេទទួលបន្ទុកការងារ ។ ពួកគេត្រូវប្រើយន្តការនេះដើម្បីពិភាក្សា និងលើកសំនើវិធីសាស្ត្រ ដែលអាចឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីជួយជាគោលការណ៍សំរាប់គ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ រួមទាំងវិធានការដែលអាចជួយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេស ដែលអំពើពុករលួយជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាន ដល់បណ្តាគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងដល់ទស្សនវិស័យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរួមរបស់ប្រទេស ។

បេសកកម្មវាយតំលៃកម្មវិធីនៅក្នុងប្រទេស និងបេសកកម្មវាយតំលៃគំរោង អាចជាមាគ៌ាសំរាប់ពិភាក្សាគោលនយោបាយ និងទំលាប់អនុវត្តនានា ដែលបង្អាក់ដំនើរការអនុវត្តន៍គំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មិនឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ក្នុងកាលៈទេសៈភាគច្រើន នៅពេលដែលបុគ្គលិកសង្ស័យថាមានអំពើពុករលួយកើតមានរួចមកហើយ ឬកំពុងតែកើតមាននៅក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ពួកគេត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ណែនាំ ដែលមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី 64 នៃឯកសារនេះ ហើយត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីបញ្ហានេះ ទៅការិយាល័យអគ្គសវនករ ដែលនឹងត្រូវចាត់វិធានការដោះស្រាយឱ្យបានសមស្របទៅតាមស្ថានភាពនៃបញ្ហា ។ ក្នុងករណីខ្លះ នៅពេលដែលតំរូវឱ្យមានការចាត់វិធានការចាំបាច់ជាបន្ទាន់ បុគ្គលិករូបនោះអាចដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះដោយចំហរជាមួយក្រុមហ៊ុនពាក់ព័ន្ធ ជាមួយស្ថាប័នប្រតិបត្តិ ឬជាមួយស្ថាប័នទទួលបន្ទុកអង្កេតករណីបែបនេះ បន្ទាប់ពីបានទទួលការណែនាំពីនាយករបស់គេ និងពីការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា ។ ប៉ុន្តែ រាល់ការពិភាក្សាជាមួយក្រុមហ៊ុន ឬស្ថាប័នណាមួយក្នុងរដ្ឋាភិបាល ត្រូវតែផ្តោតតែលើបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីតែប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រសិនបើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងការកាត់បន្ថយឥរិយាបទនៃទំលាប់ខុសច្បាប់ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិក ត្រូវតែអាចឱ្យគេជឿបាន ប្រការចាំបាច់គឺត្រូវធានាថា រាល់បុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី អនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវឥតខ្ចោះទៅតាមគោលការណ៍របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ហើយបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង និងគោលការណ៍ណែនាំរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវតែគាំទ្រដល់ក្រមសីលធម៌ក្នុងកំរិតខ្ពស់បំផុត ។ ក្នុងន័យនេះ មូលដ្ឋានគ្រឹះទីបីនៃនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ អំពាវនាវឱ្យចាត់វិធានការផ្ទៃក្នុងយ៉ាងតឹងរ៉ឹងបំផុត ដើម្បីពង្រឹងសុចរឹតភាពប្រតិបត្តិនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីឱ្យបានពេញលេញផ្អែកលើមូលដ្ឋានសំខាន់ៗប្រាំគឺ : (i) រក្សានូវភាពសុចរិតនៃប្រតិបត្តិការកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ii) ពង្រឹងគោលនយោបាយលទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (iii) កែលំអជាប្រចាំនូវក្រមបែបបទការងាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងបង្កើតយន្តការឯករាជ្យសំរាប់ធ្វើរបាយការណ៍ផ្ទៃក្នុង ដើម្បីដោះស្រាយការចោទប្រកាន់ស្តីពីអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមមន្ត្រីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬនៅក្នុងការងារប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (iv) លើកកំពស់គុណភាពនៃការត្រួតពិនិត្យកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសផ្តល់ដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និង (v) ធានាថា បុគ្គលិកទាំងអស់របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់អំពីគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងប្រកាន់ឥរិយាបទស្របទៅតាមអត្ថបទជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងស្មារតីនៃគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

ប្រសិនបើមានភ័ស្តុតាងយកជាការបាន ទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងកម្មវិធីឥណទាន ឬជំនួយបច្ចេកទេសដែលផ្តល់ដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារនេះនឹងព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហានោះ តាមរយៈការចរចាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ។ ក្នុងករណីដែលរកឃើញថា មានអំពើរំលោភលើបទបញ្ជា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងណាមួយក្នុងក្របខ័ណ្ឌឥណទាន ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងនៃ

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី អាចនឹងធ្វើសេចក្ដីសំរេចបដិសេធជារៀងរហូតនូវក្រុមហ៊ុនដែលមានការពាក់ព័ន្ធ អាចពន្យាពេលការផ្ដល់ហិរញ្ញវត្ថុ ឬលុបចោលគំរោងឥណទាន ។

អនុលោមតាមការវិវត្តន៍នៃការអនុវត្តន៍របស់អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងធនាគារពិភពលោក គណៈគ្រប់គ្រង និងបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងពិនិត្យបញ្ហាអំពើពុករលួយដោយចំហរ នៅក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិប្រចាំប្រទេស និងនៅក្នុងកម្មវិធីជំនួយដល់បណ្ដាប្រទេសនានា ។ ករណីនៃអំពើពុករលួយមួយចំនួនអាចកើតមានឡើងក្នុងកំរិតដែលអាចបង្កភាពកករល្អក់ដល់សុចរិតភាពនៃដំណើរការប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬនាំឱ្យគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ជាមូលដ្ឋាននៃបណ្ដាប្រទេសទទួលជំនួយមិនអាចសំរេចទៅបាន ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ គណៈគ្រប់គ្រងអាចធ្វើសេចក្ដីសំរេចតាមរយៈការបោះឆ្នោត ដើម្បីកាត់បន្ថយ ឬពន្យាពេលការផ្ដល់ឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេស ដល់ប្រទេសនោះ ក្រោយពេលបានពិភាក្សាជាមួយប្រទេសនោះ និងជាមួយក្រុមប្រឹក្សាភិបាលរួចមក ។

ផ្ទុយទៅវិញ អាចកើតមាននូវស្ថានភាពដែលប្រទេសណាមួយ បានធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនជាក់លាក់ក្នុងការកែលំអសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព និងសុចរិតភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈ និងឯកជននៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ គណៈគ្រប់គ្រងអាចធ្វើសេចក្ដីសំរេច ក្នុងការសំរួលឱ្យកម្មវិធីផ្ដល់ឥណទានប្រព្រឹត្តទៅបានឆាប់រហ័ស ឬផ្ដល់ធនធានជាបន្ថែមក្រោមរូបភាពជាជំនួយបច្ចេកទេស ដើម្បីជួយធានានិរន្តរភាពនៃដំណើរការកែទំរង់ ។

ដោយសារធម្មជាតិនៃអំពើពុករលួយមានសភាពស្មុគស្មាញ និងមានសណ្ឋានខុសប្លែកគ្នាជាខ្លាំង នោះជាការសំខាន់ដែលគណៈគ្រប់គ្រង និងបុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវមានភាពទន់ភ្លន់បត់បែនបានក្នុងកំរិតសមស្របមួយ ដើម្បីអាចដោះស្រាយករណីប្លែកៗពីគ្នានៃអំពើពុករលួយ នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃខសំខាន់ៗ ដែលមានចែងនៅក្នុងគោលនយោបាយនេះ ។ ដោយទទួលស្គាល់អំពីតំរូវការខាងផ្នែកយុត្តិធម៌ និងភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាក្នុងដំណើរការប្រតិបត្តិរបស់ខ្លួន ហើយដោយអះអាងយ៉ាងច្បាស់អំពីភាពចាំបាច់នៃនយោបាយ "គ្មានការយោគយល់" នៅពេលមានភ័ស្តុតាងយកជាការបានដែលបង្ហាញថា មានអំពើពុករលួយនៅក្នុងចំណោមបុគ្គលិក ឬគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីកត់សំគាល់ថា គេត្រូវចាត់វិធានការដោយឡែកពីគ្នា សំរាប់ដោះស្រាយប្រភេទផ្សេងគ្នានៃអំពើពុករលួយ ។ គេត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុត ដោយផ្អែកលើពតិមានច្បាស់លាស់ និងលក្ខណៈពិសេសនានានៃស្ថានការណ៍ ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាសំខាន់លើការអនុវត្តន៍វិធានការជាក់ស្ដែង និងវិធានការត្រួតពិនិត្យការពារជាមុនដែលមានប្រសិទ្ធិភាពតំលៃ ទៅតាមទំរង់ដែលស្របគ្នានឹងគោលការណ៍ធម្មនុញ្ញស្ដីពី "សេដ្ឋកិច្ច និងប្រសិទ្ធិភាព" ។

ក្រុមការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្រោមការដឹកនាំនៃផ្នែកសំរបសំរួលគំរោងនិងលទ្ធកម្មបានជួបប្រជុំនាពេលថ្មីៗនេះដើម្បីពិនិត្យមើលគោលនយោបាយលទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ដោយយល់អំពីសារប្រយោជន៍នៃការធ្វើឱ្យមានភាពចុះសំរុងគ្នាលើគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយពាក់ព័ន្ធនឹងលទ្ធកម្ម និងការជួលទីប្រឹក្សា ក្នុងចំណោមធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងដាក់ឱ្យប្រើនូវខនានាស្ដីពីការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងបណ្ដាខនានាដែលចែងដោយធនាគារពិភពលោក ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើសេចក្ដីសំរេចបដិសេធសំណើគំរោង ការលុបចោលគំរោងឥណទាន ការប្រកាសដកហូតសិទ្ធិទទួលជំនួយ និងសិទ្ធិក្នុងការត្រួតពិនិត្យ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក៏នឹងដាក់បញ្ចូលផងដែរនូវ "ការសន្យាមិនផ្ដល់សំណូក" ទៅក្នុងបែបបទដេញថ្លៃ ដែលមានភាពប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងគោលការណ៍របស់ធនាគារពិភពលោកដែរ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក៏នឹងដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនូវមាត្រាចាំបាច់ សំរាប់ករណីនៃកិច្ចសន្យាផ្ដល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ទោះជាការផ្ដល់ហិរញ្ញវត្ថុជាឯកតោភាគី ឬមានចំណែកបដិភាគក៏ដោយ ដែលមាត្រានេះត្រូវបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងឯកសារនៃកិច្ចសន្យាត្រូវតែមានចែងអំពីការសន្យាដោយភាគីម្ខាងទៀតថា ពុំត្រូវឱ្យមានថ្លៃឈ្នួល ប្រាក់ទឹកតែ ការបង្វិលប្រាក់ជាសំណង អំណោយ កំរៃជើងសារ ឬការចំណាយផ្សេងទៀត ក្រៅពីមុខចំណាយដែលមានរាយនៅក្នុងឯកសារពេលដាក់ដេញថ្លៃត្រូវបានផ្ដល់ឱ្យ ឬទទួល ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការលទ្ធកម្ម ឬនៅក្នុងការអនុវត្តន៍កិច្ចសន្យាឡើយ ។ ក្រោយពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាភិបាលអនុម័តគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយហើយ បណ្ដាខដែលមានចែងក្នុងឯកសារនោះនឹងត្រូវដាក់បញ្ចូលជាបន្ថែមទៅក្នុងគោលការណ៍ណែនាំរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្ដីពីលទ្ធកម្ម និងគោលការណ៍ណែនាំស្ដីពីការជួលទីប្រឹក្សាដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងដោយភាគីទទួលឥណទាន ហើយត្រូវដាក់ឯកសារនោះជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាភិបាលដើម្បីសុំការសំរេច ។ គោលការណ៍ណែនាំនេះនឹងមានដាក់អមជាមួយបណ្ដាខដែលមាននៅ

ក្នុងបទបញ្ញត្តិឥណទានរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីធ្វើសេចក្តីសំរេចលុបចោលគំរោងស្នើសុំឥណទាន ក្នុងករណីដែលមានភ័ស្តុតាងជាក់ស្តែងអំពីអំពើពុករលួយ ឬការកែបន្លំ ពាក់ព័ន្ធនឹងការចុះកិច្ចសន្យា ដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី[1] ។

ពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយ និងបទបញ្ញត្តិផ្ទៃក្នុងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គេត្រូវការជាចាំបាច់នូវវិធានការណ៍មួយចំនួន ដើម្បីធានាឱ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគីនានា និងបទពិសោធន៍ការងារដ៏ល្អបំផុត ។ បច្ចុប្បន្ន គេនៅពុំទាន់មានទំរង់បែបបទឯករាជ្យមួយ សំរាប់ឱ្យបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចរាយការណ៍ពីករណីកើតឡើងនៃអំពើពុករលួយ និងឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតករណីនោះនៅឡើយទេ ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគោលនយោបាយនេះ ការិយាល័យអគ្គសវនករ នឹងមាននាទីជាកន្លែងទទួលពាក្យបណ្តឹងទាក់ទងនឹងការកែបន្លំ និងអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមគំរោង ឬបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ក្រោយពីមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយរួចមក ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា, នាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង, ការិយាល័យសេវាកម្មប្រតិបត្តិកណ្តាល និងនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតរួចមក, ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងពិចារណាចាត់វិធានការសមស្រប ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគោលនយោបាយខាងលើនេះ ដើម្បីធានាថា គ្រប់បុគ្គលិក និងគំរោងទ្រទ្រង់ដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអនុវត្តតាមស្តង់ដានៃក្រមសីលធម៌ពិតខ្ពស់បំផុត ។

នៅខែឧសភា ឆ្នាំ 1998 ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងបានអនុម័តកែប្រែបទបញ្ជារដ្ឋបាលលេខ 2.02 ជំពូកទី 4 អំពីក្រមអនុវត្តការងារ ដែលមានចែងអំពីកាតព្វកិច្ចសីលធម៌ សិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់បុគ្គលិកយ៉ាងលំអិតជាងកាលពីមុន ។

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងចាត់វិធានការមួយចំនួន ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពការអង្កេតតាមដាន និងសវនកម្មលើគំរោងនានា ។ សមត្ថភាពរបស់ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងត្រូវពង្រឹងជាបន្ថែម ដើម្បីឱ្យការិយាល័យនេះអាចដោះស្រាយបញ្ហានៃការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ការបណ្តុះបណ្តាលជាពិសេសលើផ្នែកនីតិក្រមគណនេយ្យ និងបច្ចេកទេសស៊ើបអង្កេតនានាផ្សេងទៀត ក៏នឹងមានផ្តល់ជូនផងដែរ ហើយដែលអាចនឹងមានការបណ្តុះបណ្តាលបែបនេះដល់បណ្តាអ្នកធ្វើវិភាគផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងមន្ត្រីអនុវត្តគំរោងខ្លះទៀតផង ។ ធនាគារនឹងបន្តកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងបច្ចុប្បន្នរបស់ការិយាល័យអគ្គសវនករ ដើម្បីកែសំរួលទំរង់បែបបទការងារផ្ទៃក្នុង ក្នុងគោលបំណងផ្តល់ធនធានជាបន្ថែមទៀតសំរាប់ធ្វើសវនកម្មលើបណ្តាគំរោងក្នុងវិស័យដែលមានស្ថានភាពប្រថុយគ្រោះថ្នាក់ និងផលប៉ះពាល់ខ្ពស់ ។ ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងត្រូវចំណាយពេលជាច្រើនបន្ថែមទៀត ដើម្បីធ្វើសវនកម្មសំរាប់បណ្តាសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងលទ្ធកម្មរបស់គំរោងនានា ដែលនឹងជួយរាំងស្កាត់ និងរកឃើញនូវសកម្មភាពនៃអំពើពុករលួយ និងរាល់អំពើកែបន្លំតាមទំរង់ផ្សេងៗ ។ ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងពង្រឹងការផ្លាស់ប្តូរពត៌មានជាមួយបណ្តាស្ថាប័នកំពូលនានាផ្នែកសវនកម្ម នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ហើយរួមសហការជាមួយនាយកដ្ឋានផ្សេងទៀតនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដើម្បីដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងការវាយតំលៃអំពីសេចក្តីត្រូវការពង្រឹងសមត្ថភាពធ្វើសវនកម្មរបស់ស្ថាប័នទាំងនោះ ។

ជំពូកពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនដែលមានចែងក្នុងឯកសារ *បទបញ្ជារដ្ឋបាលសំរាប់គំរោង* និង *សៀវភៅណែនាំស្តីពីការផ្តល់ប្រាក់កម្ចី* នឹងត្រូវកែសំរួលនៅពេលខាងមុខនេះ ដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌឱ្យស្ថាប័នប្រតិបត្តិ ឬស្ថាប័នអនុវត្តគំរោង ជ្រើសរើសគណនេយ្យករដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ និងទាមទារឱ្យមានប្រព័ន្ធសំរាប់គ្រប់គ្រងការងារផ្ទៃក្នុង និងប្រព័ន្ធគណនេយ្យរឹងមាំសំរាប់គំរោង មុនពេលដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចនឹងផ្តល់ឥណទានជូន ។ ធនាគារក៏នឹងស្វែងរកធនធានឱ្យបានច្រើនគ្រប់គ្រាន់សំរាប់លើកកំពស់គុណភាពនៃការតាមដានគំរោង និងសំរាប់បេសកកម្មត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តន៍គំរោង ។ គេត្រូវពិចារណាលើការរៀបចំសន្ទស្សន៍សមស្រប សំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការវាយតំលៃសមិទ្ធិផលនៃគំរោង ហើយដែលសន្ទស្សន៍នេះនឹងត្រូវប្រើប្រាស់ផងដែរនៅក្នុងការតាមដានផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងភាពជឿនលឿននៃការអនុវត្តន៍គំរោងជាទៀងទាត់ប្រចាំត្រីមាស ។ គុណភាពនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពត៌មានរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងត្រូវពង្រឹងជាបន្ថែម ដើម្បីផ្តល់ឱ្យដល់អ្នកគ្រប់គ្រងនូវពត៌មានទាន់ពេលវេលា សំរាប់ការវាយតំលៃអំពីដំណើរការនៃគំរោង ការគ្រប់គ្រងឥណទាន និងពីស្ថានភាពនៃការប្រើប្រាស់ថវិកាសំរាប់បេសកកម្ម ។

---

[1] ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា 1986 ។ *បទបញ្ញាសំរាប់ការផ្តល់ឥណទានធម្មតា* ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។
ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា 1982 ។ *បទបញ្ញាសំរាប់ការផ្តល់ឥណទានពិសេស* ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

វិធានការទាំងនេះនឹងពុំមានប្រសិទ្ធិភាពទេ ប្រសិនបើបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមិនបានយល់ច្បាស់អំពីបណ្តាខនានា ដែលមានចែងនៅក្នុងគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងក្រមអនុវត្តការងាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬពុំបានអនុវត្តតាមគោលការណ៍ដែលមានចែង ដោយសារការធ្វេសប្រហែសនៅក្នុងការបំពេញភារៈកិច្ចតាមមុខនាទីរបស់ពួកគេ ។ ទោះបីគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីពុំមានចេតនាដោយផ្ទាល់ក្នុងការធ្វើឱ្យបុគ្គលិករបស់ខ្លួនក្លាយទៅជា "មន្ត្រីនគរបាល" ឬធ្វើឱ្យគោលបំណងនៃការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយមានឧត្តមភាពលើគោលដៅផ្សេងទៀតនៃការអភិវឌ្ឍន៍ក្តី ក៏គ្រប់នាយកដ្ឋាន និងបុគ្គលិកនៅក្នុងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានកាតព្វកិច្ចចាំបាច់ក្នុងការធានានូវភាពសុចរិតនៃកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវរៀងៗខ្លួន ។ បុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវតែយល់ដឹងឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីខ្លឹមសារនៃគោលនយោបាយនេះ និងគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់បុគ្គលិក ហើយត្រូវត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីចាត់វិធានការសមស្របតាមការចាំបាច់ ។

សរុបមក ឯកសារនេះលើកស្នើនូវសកម្មភាពជាក់លាក់មួយចំនួន សំរាប់កសាងគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ បណ្តាវិធានការទាំងនេះអាចចែកចេញជាបីចំនុចសំខាន់ៗដូចតទៅ : សំនើកែសំរួលគោលនយោបាយ និងគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់បុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី, ការបង្កើតគំនិតផ្តួចផ្តើមកម្មវិធីមួយថ្មីបន្ថែម, និងការកែសំរួលផ្នែកគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល ។

I. សេចក្ដីផ្ដើម

1. បញ្ហាអំពើពុករលួយ ដែលនៅទីនេះសំដៅលើការប្រើប្រាស់ដោយពុំត្រឹមត្រូវនូវតួនាទីសាធារណៈ ឬឯកជន សំរាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គលផ្ទាល់ខ្លួន បានក្លាយទៅជាទ្វេគ្រោះយ៉ាងរ៉ាំរ៉ៃដែលរដ្ឋាភិបាលនានាប្រឈមមុខនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ ទោះបីជាប្រភេទ និងវិសាលភាពនៃអំពើពុករលួយមានចរិតប្លែកៗគ្នាក៏ដោយ និងទោះបីមានវិធានការមួយចំនួនប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយក្ដី ក៏បាតុភូតនេះនៅតែកើតមានគ្រប់ពេល និងនៅក្នុងគ្រប់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងនយោបាយទាំងអស់ ។ អំពើពុករលួយក៏កើតមានផងដែរនៅក្នុងស្ថាប័នឯកជន ។ ជាក់ស្ដែង អំពើពុករលួយដែលកើតមាននៅក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័នសាធារណៈ និងស្ថាប័នឯកជន គឺជាការព្រួយបារម្ភដ៏ជាពិសេស ទាំងនៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសជឿនលឿន និងក្នុងបណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ នៅតំបន់អាស៊ី និងមហាសាគរប៉ាស៊ីភិច ។

2. នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ការព្រួយបារម្ភអំពីអំពើពុករលួយតែងកើតឡើងគ្មានទីបញ្ចប់នៅក្នុងវដ្ត ដែលនៅក្នុងនោះការលេចឡើងនូវអំពើរំលោភជាផ្លូវការ ជាដើមហេតុនាំឱ្យមានយុទ្ធនាការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការចាត់វិធានការរដ្ឋបាលតបត ហើយបន្ទាប់មកវិធានការទាំងនេះក៏ត្រូវសាបរលាបមួយរយៈ រហូតដល់ដំណាក់កាលមួយដែលកើតមានបញ្ហាអាស្រូវមួយជាថ្មី ដែលបង្កើតជាកំលាំងជំរុញនាំឱ្យមានការទាមទារឱ្យធ្វើកំណែទំរង់ ។ គោលបំណងនៃការកាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់អំពើពុករលួយគឺជាគោលដៅស្នូលនៃកិច្ចប្រឹងប្រែងជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងការរៀបចំឱ្យមានអភិបាលកិច្ចល្អ ។ ការកែទំរង់ជាចំបងខាងផ្នែករដ្ឋបាលសាធារណៈនៅចុងសតវត្សទី 19 និងដើមសតវត្សទី 20, ដូចជាការដាក់បញ្ចូលប្រព័ន្ធលើកសរសើរដល់បុគ្គល ឬស្ថាប័នមានស្នាដៃនៅក្នុងស្ថាប័នស៊ីវិល និងការគ្រប់គ្រងផ្នែកលើវិជ្ជាជីវៈនៅក្នុងបណ្ដាក្រសួង និងនាយកដ្ឋាន ឬការបង្កើតប្រព័ន្ធថវិកា លទ្ធកម្ម ព្រមទាំងការបង្កើតស្ថាប័ននិងនីតិវិធីសវនកម្ម ដែលមានលក្ខណៈផ្លូវការ, សុទ្ធសឹងផ្ដើមចេញពីគោលបំណងជៀសវាងពីដើមទីនូវអំពើរំលោភគៃបន្លំ និងការចេញបញ្ជាពីអ្នកដឹកនាំថ្នាក់នយោបាយ ។

3. នៅពេលថ្មីៗនេះ កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានក្លាយទៅជាចំនុចសំខាន់ជាគន្លឹះ នៅក្នុងការពិភាក្សាវែកញែកលើប្រធានបទស្ដីពីអភិបាលកិច្ចល្អ និងការលូតលាស់ខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ។ កំលាំងចលករដែលនាំឱ្យមានការជជែកវែកញែកអំពីបញ្ហានេះផ្ដើមចេញពីប្រភពផ្សេងៗគ្នា ។ ចំពោះភាគីប្រទេសជាម្ចាស់ជំនួយ ការបញ្ចប់សង្គ្រាមត្រជាក់បានជំរុញឱ្យបណ្ដាប្រទេសទាំងនេះយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងលើចំនុចខុសឆ្គងក្នុងការចាត់ចែងហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃផលប្រយោជន៍ទូលំទូលាយពាក់ព័ន្ធនឹងកត្តាភូមិសាស្ត្រ និងនយោបាយ។ ការធុញទ្រាន់នៃបណ្ដាប្រទេសផ្ដល់ជំនួយបានដាក់ការកៀបសង្កត់កាន់តែខ្លាំងឡើងដល់ទីភ្នាក់ងារផ្ដល់ជំនួយអន្តរជាតិ ដើម្បីឱ្យទីភ្នាក់ងារផ្ដល់ជំនួយទាំងនេះបង្ហាញថា ពួកគេអាចនាំមកនូវសមិទ្ធផលជាផលប្រយោជន៍ក្នុងកំរិតអតិបរមា ពីការប្រើប្រាស់ប្រាក់ដែលមាន ។ បណ្ដាសាជីវកម្មពហុជាតិជាច្រើនមានជំនឿជឿជាក់ថា ពួកគេបាននាំមកនូវផលប្រយោជន៍ក្នុងកំរិតខ្ពស់ នៅក្នុងករណីដែលមានការប្រកួតប្រជែងជាចំហ និងប្រកបដោយតំលាភាព ។ ផ្ទុយទៅវិញ ឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាននៃការប្រកាប់របប "កិបកេងនិយម" តែងបង្កគ្រោះថ្នាក់ដួលរលំផ្នែកនយោបាយ និងសង្គម ប្រសិនបើអំពើពុករលួយដ៏រាលដាលពុំត្រូវបានគេគ្រប់គ្រង ។

4. ចំពោះភាគីទទួលជំនួយ នៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសនៅទូទាំងតំបន់អាស៊ី និងមហាសាគរប៉ាស៊ីភិច ប្រជាពលរដ្ឋបានកត់សំគាល់ថាពួកគេពុំមានបំនងនឹងអត់អោនដល់អំពើរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ សំរាប់បំពេញផលប្រយោជន៍ឯកជនទៀតឡើយ ។ ការបើកឱ្យមានសេរីភាពខាងសារពតមាននៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសជាច្រើនលើពិភពលោក បានផ្ដល់លទ្ធភាពឱ្យអ្នកយកពតិមានអាចសរសេរដោយសេរីអំពីការឆ្វេសប្រហែសរបស់មន្ត្រីរាជការ ។ ការកែលំអផ្នែកអប់រំ និងការបង្កើនទំនាក់ទំនងពតិមានរវាងប្រទេសនានា បានជួយឱ្យសាធារណៈជនក្នុងប្រទេសទាំងនោះឱ្យកាន់តែយល់ដឹងអំពីកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងបណ្ដាប្រទេសនានា ដែលជាប្រការជំរុញឱ្យសាធារណៈជន ពុំអាចទ្រាំទ្រនឹងអំពើរំលោភ ដែលកើតមានជាបន្តបន្ទាប់នៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ។ ការបង្កើតអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលជាច្រើននៅលើពិភពលោក ដែលផ្ដោតលើការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បានជួយបើកកកាយបកអាក្រាតបញ្ហាអំពើពុករលួយ ទាំងនៅក្នុងប្រទេសជឿនលឿន និងក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

5. ការប្រែប្រួលជាច្រើនតាមទំរង់បែបនេះ ទំនងជានឹងនៅតែបន្តយ៉ាងហោចណាស់នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃទសវត្សខាងមុននេះ ឬអាចបន្តដល់ទសវត្សក្រោយទៀតផង ដែលនឹងធ្វើឱ្យមានការប្រែប្រួលជាមូលដ្ឋានក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការងារប្រតិបត្តិរបស់បណ្ដាធនាគារអភិវឌ្ឍន៍

ពហុភាគី ។ ការកៀបសង្កត់ឱ្យចាត់វិធានការកាន់តែតឹងរ៉ឹងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការគៃបន្លំ នឹងលែងមានតាមរូបភាពដាច់ដោយឡែក និងពុំទៀងទាត់ដូចមុនទៀតឡើយ ។ ក៏ដូចជាបញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រធានបទស្តីពីបរិស្ថាន និងស្ត្រីក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ដែរ បណ្តាស្ថាប័នដែលមានឥទ្ធិពល និងមានបណ្តាញទាក់ទងល្អ ទាំងនៅក្នុង និងក្រៅសហគមន៍នៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី នឹងធ្វើការកៀបសង្កត់យ៉ាងខ្លាំងក្លា ដើម្បីធានាថា បញ្ហានៃអំពើពុករលួយ និងអភិបាលកិច្ចល្អ នៅតែជាប្រធានបទដ៏ចំបង និងជាចំណែកដ៏សំខាន់ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាវែកញែកពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍន៍ ។

6. ជាការឆ្លើយតបនឹងនឹងការកៀបសង្កត់បែបនេះ អង្គការអន្តរជាតិជាច្រើនបានប្រកាន់យកវិធានការតឹងរ៉ឹងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ :

(i) នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលនៅទ្វីបអាមេរិច កាលពីខែឧសភា ឆ្នាំ 1994 អង្គការបណ្តារដ្ឋក្នុងទ្វីបអាមេរិចសន្យាក្នុងការដាក់ឱ្យនៅក្រៅច្បាប់នូវការសូកប៉ាន់ឆ្លងកាត់ព្រំដែនប្រទេស និង "ការមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយខុសច្បាប់" ក្នុងចំណោមមន្ត្រីនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសក្នុងអឌ្ឍគោលនេះ ។ នៅខែមីនា ឆ្នាំ 1996 រដ្ឋចំនួន 21 នៃអង្គការបណ្តារដ្ឋក្នុងទ្វីបអាមេរិច បានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញាទីក្រុងការ៉ាកាស ដែលអំពាវនាវឱ្យចាត់វិធានការរួមគ្នាតាមគោលការណ៍បួន ដូចខាងក្រោម : វិធានការការពារ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ, ការសូកប៉ាន់ឆ្លងព្រំដែនប្រទេស, ការមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយខុសច្បាប់, និងបត្យាប័ន ។ បច្ចុប្បន្ន អនុសញ្ញាក្រុងការ៉ាកាសកំពុងអនុវត្តជាធរមានរវាងបណ្តាប្រទេសដែលបានផ្តល់សច្ចាប័ន ដែលរួមមានប្រទេស បូលីវី កូស្តារីកា អេក្វាឌ័រ ម៉ិចសិច ប៉ារ៉ាយហ្គាយ ប៉េរូ និង វេនេស៊ូអេឡា ។

(ii) នៅខែឧសភា ឆ្នាំ 1996 ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីនៃអង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ បានអនុម័តសេចក្តីសំរេចក្នុងការលើកទឹកចិត្តដល់បណ្តារដ្ឋជាសមាជិក ដើម្បីលុបចោលការកាត់បន្ថយពន្ធអាករលើសំណូកមកពីបរទេស និងប្រាក់កំរៃជើងសារ សំរាប់បណ្តាក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មពហុភាគីរបស់អង្គការនេះ ។ រយៈពេលមួយឆ្នាំក្រោយមក ក្រុមប្រឹក្សានេះបានអនុម័តលើអនុសាសន៍ជាច្រើន ស្តីពីការកំនត់បទព្រហ្មទ័ណ្ឌពាក់ព័ន្ធនឹងសំណូកឆ្លងព្រំដែន អនុម័តប្រព័ន្ធគណនេយ្យតឹងរ៉ឹងជាងមុន និងតំរូវឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យលើសវនកម្មផ្ទៃក្នុងដោយស្ថាប័នឯករាជ្យ លទ្ធកម្មសាធារណៈតឹងរ៉ឹងជាងមុន និងពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យជាអន្តរជាតិ ។ នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ 1997 អង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍បានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញា ដែលចាត់ទុកបញ្ហាស៊ីសំណូកជាមួយមន្ត្រីបរទេស គឺជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ដូចគ្នានឹងករណីនៃសំណូកដែលប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រទេសដែលក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មនោះមានមូលដ្ឋានតាំងនៅដែរ ។

(iii) ថ្មីៗនេះ សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិបានអនុម័តលើការកែសំរួលបទបញ្ជាប្រតិបត្តិ ដែលហាមឃាត់ការទទួលសំណូក និងបានលើកអនុសាសន៍ថា បណ្តាសមាគមជាសមាជិករបស់ខ្លួននៅលើពិភពលោក និងក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មដែលជាសមាជិក ត្រូវទទួលយក និងអនុវត្តបទបញ្ជាដែលមានលក្ខណៈតឹងតែងទាំងនេះ ។

(iv) នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ 1996 អគ្គក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តសេចក្តីប្រកាសប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងការសូកប៉ាន់នៅក្នុងទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ។

7. អ្នកនាំមុខគេក្នុងការលើកស្នើឱ្យមានគោលជំហរតឹងរឹងប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ គឺប្រធានធនាគារពិភពលោក ឈ្មោះលោក James Wolfensohn ។ នៅក្នុងសម័យប្រជុំប្រចាំឆ្នាំរវាងធនាគារពិភពលោក និងអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ នាខែតុលា ឆ្នាំ 1996 លោក Wolfensohn បានប្រៀបធៀបអំពើពុករលួយទៅនឹង "ជំងឺមហារីក" នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក និងបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ពេលនេះជាឱកាសមួយសមស្របដែលត្រូវចាត់វិធានការដោយគ្មានការលើកលែង នៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារពិភពលោក ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហានេះ ។ នាយកគ្រប់គ្រង់នៃអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិលោកMichael Camdessusក៏បានថ្លែងជាចំហដោយបានកត់សំគាល់ថា ចាប់ពីពេលនេះតទៅ មន្ត្រីក្នុងអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ត្រូវចាត់ទុកថាជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន នូវការជំរុញឱ្យមានការកែទំរង់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសដែលស្នើសុំខ្ចីប្រាក់ពីអង្គការមូលនិធិនេះ ។ នៅក្នុងឱកាសនៃកិច្ចប្រជុំប្រចាំឆ្នាំ គេបានបង្កើតក្រុមការងារមួយចំណុះអនុប្រធានធនាគារពិភពលោក ដែលទទួលបន្ទុកផ្នែកអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីឱ្យក្រុមការងារនេះរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រសមាហរណកម្មប្រឆាំង

អំពើពុករលួយ ។ របាយការណ៍ចុងក្រោយ ដែលមានភ្ជាប់ជាមួយនូវគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់មន្ត្រីប្រតិបត្តិ ត្រូវបានទទួលការគាំទ្រពីក្រុមប្រឹក្សានាយកប្រតិបត្តិនៃធនាគារពិភពលោក នៅថ្ងៃទី 2 ខែកញ្ញា ឆ្នាំ 1997 ។

8. របៀបដោះស្រាយរបស់ធនាគារពិភពលោកផ្អែកលើយុទ្ធសាស្ត្រប្រកបដោយតុល្យភាព ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានបួនជាសំខាន់ : (i) រាំងស្កាត់អំពើកែបន្លំ និងអំពើពុករលួយនៅក្នុងបណ្តាគំរោងដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក (ii) ជួយបណ្តាប្រទេសដែលស្នើសុំជំនួយពីធនាគារពិភពលោកនៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ប្រទេសនោះដើម្បីកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយ (iii) ចាត់ទុកអំពើពុករលួយជាបញ្ហាចំបងមួយដែលត្រូវថែងឱ្យបានច្បាស់នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រផ្តល់ជំនួយសំរាប់ប្រទេសណាមួយ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាជជែកវែកញែកអំពីបញ្ហាគោលនយោបាយ ការវិភាគ ព្រមទាំងក្នុងការជ្រើសរើស និងរៀបចំគំរោង និង (iv) បន្ថែមជាកំលាំង និងការគាំទ្រចំពោះកិច្ចប្រឹងប្រែងអន្តរជាតិ ក្នុងការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយ [1] ។

9. នៅខែសីហា អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិបានចាត់វិធានការដែលពុំធ្លាប់មានពីមុនមក ក្នុងការព្យួរទុកនូវការផ្តល់មូលនិធិជាលើកទីពីរសំរាប់កម្មវិធីពង្រីងកិច្ចការកែទំរង់រចនាសម្ព័ន្ធ នៅពេលដែលមានប្រទេសមួយក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសជាសមាជិកមិនបានបង្ហាញនូវគោលជំហរក្នុងការអនុវត្តវិធានការឱ្យបានម៉ឹងម៉ាត់ ដើម្បីកាត់បន្ថយបញ្ហានៃអំពើពុករលួយ ។ ធនាគារពិភពលោកបានគាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងចំពោះវិធានការរបស់អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងបានព្រមានថា កំរិតនៃការផ្តល់ឥណទានរបស់ខ្លួនក៏នឹងត្រូវកាត់បន្ថយយ៉ាងច្រើនដែរ ក្នុងករណីដែលរដ្ឋាភិបាលពុំបានចាត់វិធានការម៉ឹងម៉ាត់ណាមួយនោះ [2] ។ នៅក្នុងសម័យប្រជុំប្រចាំឆ្នាំរួមគ្នានៅទីក្រុងហុងកុង នាប្រទេសចិន នាខែកញ្ញា ឆ្នាំ 1997 រវាងធនាគារពិភពលោក និងអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ស្ថាប័នទាំងពីរបានបញ្ជាក់ជាថ្មីឡើងវិញយ៉ាងឧឡារិកនូវការសន្យាប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។

10. កិច្ចប្រជុំកំពូលរវាងក្រុមប្រទេសឧស្សាហកម្មជឿនលឿនទាំងប្រាំពីរ នៅទីក្រុងដិនវើ នាសហរដ្ឋអាមេរិក នៅឆ្នាំ 1997 បានកត់សំគាល់ជាពិសេសចំពោះតួនាទីរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគីក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំដំបូងនៃបណ្តារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារិកណ្តាលក្នុងខែមេសា បានកំនត់ថា "ដោយសារអំពើពុករលួយ និងការសូកប៉ាន់មានឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានជាទូទៅចំពោះគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ ការលូតលាស់ និងស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព តាងនាមឱ្យស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ និងអង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍន៍ យើងសូមស្វាគមន៍ជានិច្ចចំពោះកំនើននៃការយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហានេះ" ។ នៅខែមិថុនា សេចក្តីថ្លែងការណ៍ចុងក្រោយនៃកិច្ចប្រជុំកំពូល បានអំពាវនាវឱ្យអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី ពង្រឹងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដើម្បីជួយបណ្តាប្រទេសនានាប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ រួមទាំងការជួយចាត់វិធានការឱ្យមានការអនុវត្តន៍តាមវិធាននៃច្បាប់ ជួយលើកកំពស់ប្រសិទ្ធិភាព និងការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ ព្រមទាំងជួយបង្កើនសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធិភាពការងាររបស់ស្ថាប័ន ។ ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិក៏បានទទួលការលើកទឹកចិត្ត ឱ្យជំរុញការងារអភិបាលកិច្ចល្អនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃសមត្ថកិច្ចការងាររបស់ខ្លួន និងឱ្យរួមសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងពេញលេញជាមួយកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារពិភពលោក ដើម្បីរៀបចំគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីលទ្ធកម្ម ដែលធានាបាននូវតំលាភាព និងភាពហ្មត់ចត់តាមបទដ្ឋានកំរិតខ្ពស់បំផុត ។

11. ភាគច្រើននៃបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក៏បានរួមចំណែកដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ផងដែរនៅក្នុងចលនាប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ នៅតំបន់អាស៊ីបូព៌ា បណ្តាប្រទេសមួយចំនួន ដែលធ្លាប់ទទួលបាននូវអត្រានៃកំនើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងកំរិតខ្ពស់កាលពីអតីតកាល បានសំដែងការព្រួយបារម្ភណ៍ថា ការរីករាលដាលនៃអំពើពុករលួយអាចបង្កជាឧបស័គ្គក្នុងការទាក់ទាញឱ្យមានការវិនិយោគនៅក្នុងប្រទេសគេទៅអនាគត ។ នៅឆ្នាំ 1995 សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិនបានអនុម័តច្បាប់ ដែលតំរូវឱ្យមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ក្នុងបក្សកុម្មុយនិស្ត ប្រកាសអំពីប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគេ ។ នៅខែមករា ឆ្នាំ 1997 នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃបានសន្យាធ្វើការបោសសំអាតករណីមិនប្រក្រតី

---

[1] សូមអានឯកសារ World Bank 1997. *Helping Country Combat Corruption: The Role of the World Bank,* Washington D.C.

[2] យោងតាមឯកសារដែលមានក្នុង Oxford Analytica. 1997. *Asia Pacific Daily Brief,* 14 August ។ បញ្ហាដទៃទៀតមានយោងនៅក្នុងឯកសាររបស់អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ រួមមាន ការមិនបានចាត់វិធានការនាំខ្លួនជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងការកែបន្លំហិរញ្ញវត្ថុរាប់លានដុល្លារដើម្បីកាត់ក្តី, ភាពមិនប្រក្រតីពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់កិច្ចសន្យាលើគំរោងថាមពលពីរកន្លែង និងការប្រើប្រាស់មូលនិធិដែលពុំមានកំនត់ក្នុងគំរោងថវិកាដើម្បីទិញយន្តហោះសំរាប់ប្រធានាធិបតី និងការកសាងព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិ នៅស្រុកកំនើតរបស់ប្រធានាធិបតី ។

នៅក្នុងទីចាត់ការគយ ដែលបានបង្កើត "ប្រព័ន្ធយកកំរៃលោក់កំបាំង" ពីបណ្តាជនបរទេស ដែលស្នើសុំចូលធ្វើវិនិយោគក្នុងប្រទេសថៃ ។ ក្នុងខែនោះដែរ ប្រធានាធិបតីប្រទេសហ្វីលីពីន បានបរិយាយបញ្ហាអាស្រូវនៃអំពើពុករលួយក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ ថាជាទុក្ខវេទនារ៉ាំរ៉ៃមួយក្នុងចំណោមការឈឺចាប់ជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសនេះ ហើយបានបញ្ជាឱ្យគ្រប់ស្ថាប័នក្នុងរដ្ឋាភិបាលធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ប្រចាំខែ ស្តីពីកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យរបស់ខ្លួន ។

12. នៅជ្រោយឧបទ្វីបខាងត្បូង បញ្ហានៃអំពើពុករលួយបានក្លាយជាកិច្ចការបន្ទាន់បំផុត ដែលមេដឹកនាំរដ្ឋាភិបាលនានាកំពុងប្រឈមមុខបច្ចុប្បន្ន ។ នៅក្នុងប្រទេសប៉ាគីស្ថាន នាយករដ្ឋមន្ត្រីបានប្រឹងប្រែងបោសសំអាតអំពើពុករលួយក្នុងរដ្ឋាភិបាល ហើយដែលនេះជាគោលដៅគន្លឹះនៃប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលថ្មីរបស់រដ្ឋាភិបាលប្រទេសនេះ ។ ថ្មីៗនេះ ប្រធានាធិបតីនៃប្រទេសឥណ្ឌាបានចាត់ទុកអំពើពុករលួយ ថាជាបញ្ហាប្រឈមយ៉ាងចំបង ដែលប្រទេសនេះកំពុងជួបប្រទះ [3] ។

---

[3] K.R. Narayanan. 1997 ។ ប្រទេសឥណ្ឌាអនាគតសំរាប់យើងទាំងអស់គ្នា ប្រកបដោយក្តីត្រាប្រណី និងគ្មានអំពើពុករលួយ ។ វិចារណកថានៅក្នុងកាសែត *International Herald Tribune* ថ្ងៃទី ១៣ ខែសីហា ។

II. វិធានការឆ្លើយតបរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី

13. ក្នុងនាមជាស្ថាប័នអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគីចំបងមួយ និងជាប្រភពនាំមុខក្នុងការផ្តល់មូលនិធិសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍នៅទ្វីបអាស៊ី ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្វាគមន៍ជានិច្ចចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់លើការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃក្របខ័ណ្ឌការងារដ៏ទូលំទូលាយពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។ ឯកសាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្តីពី "*អភិបាលកិច្ច : កិច្ចគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ* " ទទួលស្គាល់នូវសារៈសំខាន់នៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងចំណោមមន្ត្រីស្ថាប័នសាធារណៈ ព្រមទាំងតំលាភាព និងភាពអាចទស្សន៍ទាយទុកបានលើកិច្ចការប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលជាគោលការណ៍គន្លឹះក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ [1] ។ ការយកចិត្តទុកដាក់នៃគោលនយោបាយនេះផ្តោតជាសំខាន់លើការពង្រឹងលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ សំរាប់ការងាររដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព សំដៅធានាឱ្យមានមូលដ្ឋានគ្រឹះសំរាប់កសាងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលប្រកបដោយតំលាភាព ដែលអាចព្យាករណ៍បាន និងដែលមានការទទួលខុសត្រូវ ។ មូលដ្ឋានគ្រឹះចាំបាច់ទាំងនេះរួមមាន ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សមស្រប និងយន្តការពង្រឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព, សេវាកម្មស៊ីវិលដែលមានវិជ្ជាជីវៈ មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ប្រកបដោយភាពជំរុញលើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់ការលើកសរសើរ, ការអនុវត្តន៍លទ្ធកម្មប្រកបដោយតំលាភាព, ប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងមានការិយាល័យសវនកម្មឯករាជ្យប្រកបដោយសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ។ គោលការណ៍ចំបងទីបួននៃនយោបាយស្តីពីអភិបាលកិច្ចរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គឺការចូលរួមពីភាគីពាក់ព័ន្ធឱ្យបានទូលំទូលាយ ។ បទពិសោធន៍ពីហុងកុង ប្រទេសចិន និងសឹង្ហបុរី បានបង្ហាញថា ការគាំទ្រជាសាធារណៈមានអត្ថប្រយោជន៍ក្នុងយុទ្ធនាការប្រឆាំងនឹងអំពើទុច្ចរិតរបស់មន្ត្រី ។

14. ក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូលាយ គោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មានបំណងកាត់បន្ថយនូវបន្ទុក ដែលអំពើពុករលួយដ៏រាលដាល និងមានលក្ខណៈជាយថាក្រម បានដាក់ទៅលើរដ្ឋាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ ។ យុទ្ធសាស្ត្រជាក់លាក់របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ផ្តោតលើចំនុចជាមូលដ្ឋានបីដូចខាងក្រោម :

(i) ជួយទ្រទ្រង់ទីផ្សារដែលមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព មានការទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាព ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការដ៏ទូលំទូលាយរបស់ខ្លួននៅក្នុងបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។

(ii) ជួយទ្រទ្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលអាចមានជោគជ័យ តាមករណីដោយឡែកនីមួយៗ និងលើកកំពស់គុណភាពនៃការពិភាក្សារវាងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ស្តីពីបញ្ហាអភិបាលកិច្ចនានា ព្រមទាំងបញ្ហាអំពើពុករលួយ ។

(iii) ធានាថា បណ្តាគំរោង និងបុគ្គលិកបំរើការក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីគោរពបាននូវស្តង់ដានៃក្រមសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត ។

15. ជំពូកទី III និងទី IV នឹងកំណត់នូវវេទិកាសំរាប់ការពិភាក្សាអំពីគោលបំណងទាំងនេះ ដោយកំនត់អំពីនិយមន័យពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទ និងការខាតបង់ដោយសារអំពើពុករលួយនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ ។ ផ្នែកដទៃទៀតនៃឯកសារនេះនឹងពិចារណាអំពីចរិតលក្ខណៈនៃវិធានការឆ្លើយតបរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ជំពូកទី V អធិប្បាយអំពីគោលជំហររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្តីពីបញ្ហាអំពើពុករលួយ និងអធិប្បាយអំពីកម្មវិធីនានានៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដែលមានផ្នែកសំខាន់ៗប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ហើយដែលកំពុងអនុវត្តនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ជំពូកនេះក៏នឹងបញ្ជាក់ផងដែរអំពីផលវិបាកនានានៃគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងដំនើរការប្រតិបត្តិកម្មវិធីបច្ចុប្បន្នរបស់ស្ថាប័ននេះ ។ ជំពូកទី VI នឹងធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ដោយធ្វើការកត់សំគាល់លើបណ្តាវិធានការដែលត្រូវអនុវត្តជាក់លាក់ នៅពេលខាងមុខ ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងត្រូវប្រកាន់យក ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយខាងលើនេះ ។

---

[1] R151-95 *Governance: Sound Development Management,* 17 August.

III. និយមន័យនៃអំពើពុករលួយ

16. ពាក្យថា "អំពើពុករលួយ" ត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់សំគាល់នូវបណ្តាសកម្មភាពខុសច្បាប់ និងខុសទំលាប់ តាមរូបភាពប្លែកៗជាច្រើនបែប ។ ទោះបីពុំមានការកំនត់និយមន័យឱ្យបានពេញលេញ និងជាសកល អំពីចរិតលក្ខណៈនៃអំពើពុករលួយក្តី ក៏និយមន័យដែលលេចធ្លោជាងគេក្នុងការប្រើប្រាស់មានចំនុចរួមមួយ គឺសង្កត់ធ្ងន់លើអំពើរំលោភ ដោយប្រើសិទ្ធិអំណាច ឬតួនាទីសាធារណៈ សំរាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គល ។ វចនានុក្រម *Oxford Unabridged Dictionary* កំនត់និយមន័យនៃអំពើពុករលួយថាជា "អំពើវិបល្លាស ឬការបំផ្លាញភាពសុច្ចរិតក្នុងការអនុវត្តន៍មុខនាទី តាមរយៈការទទួលសំណូក ឬការអនុគ្រោះ" ។ វចនានុក្រម *Webster's Collegiate Dictionary* បានឱ្យនិយមន័យពាក្យនេះថាជា "ការទាក់ទាញឱ្យមានកំហុស ដោយសារមធ្យោបាយពុំត្រឹមត្រូវ ឬខុសច្បាប់ (ជាសំណូក) " ។ និយមន័យជាក់លាក់ប្រើប្រាស់ដោយធនាគារពិភពលោកគឺ "ការរំលោភលើតួនាទីសាធារណៈ ដើម្បីផលប្រយោជន៍ឯកជន" ។ និយមន័យនេះមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលនឹងនិយមន័យដែលប្រើប្រាស់ដោយអង្គការតំលាភាពអន្តរជាតិ ដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលឈានមុខគេ ក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយលើពិភពលោក ។ អង្គការនេះបានឱ្យនិយមន័យទៅអំពើពុករលួយថា : អំពើពុករលួយពាក់ព័ន្ធនឹងឥរិយាបទរបស់មន្ត្រីក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ ទោះជាអ្នកនយោបាយ ឬមន្ត្រីរាជការ ក្នុងការប្រព្រឹត្តិដោយពុំត្រឹមត្រូវ ឬពុំស្របច្បាប់ ដើម្បីនាំមកនូវប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬសំរាប់មនុស្សជិតស្និទ្ធតាមរយៈការប្រើប្រាស់អំណាចសាធារណៈពុំត្រឹមត្រូវនៅក្នុងតួនាទីរបស់ខ្លួន"[1] ។

17. បណ្តានិយមន័យខាងលើសុទ្ធសឹងមានប្រយោជន៍ ប៉ុន្តែតាមទស្សនៈរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និយមន័យទាំងនេះពុំបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រាន់ទៅលើបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នឯកជន ឬទៅលើតួនាទីនៃស្ថាប័នឯកជននៅក្នុងការជំរុញឱ្យមានអំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈឡើយ ។ តាមការឱ្យនិយមន័យខ្លីរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី អំពើពុករលួយគឺជា "អំពើរំលោភលើតួនាទីសាធារណៈ ឬឯកជន ក្នុងបំណងទាញយកប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន " ។ និយមន័យជាក់លាក់ជាងនេះទៀតត្រូវបានកំនត់ដូចខាងក្រោម :

> អំពើពុករលួយពាក់ព័ន្ធនឹងឥរិយាបទនៃមន្ត្រីនៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ និងស្ថាប័នឯកជន ដែលប្រព្រឹត្តមិនត្រឹមត្រូវ និងខុសច្បាប់ ដើម្បីទាញយកនូវប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និង/ឬសំរាប់មនុស្សជិតស្និទ្ធ ឬអន្ទងអ្នកដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តដូចនេះ ដោយប្រើប្រាស់ឋានៈរបស់ខ្លួនពុំត្រឹមត្រូវ ។

18. ឥរិយាបទដែលចាត់បញ្ចូលក្នុងជំពូកនៃ "អំពើពុករលួយ" មានបង្ហាញជូនក្នុងប្រអប់ទី ១ ។ ប្រការដែលមានចែងនេះ មិនទាន់ពេញលេញនៅឡើយទេ តែមានគោលបំណងដើម្បីបង្ហាញជូនឱ្យបានជ្រាបអំពីបណ្តាប្រការដែលគួរចាប់អារម្មណ៍ និងជាការព្រួយបារម្ភជាពិសេសនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ប្រភេទខ្លះនៃអំពើពុករលួយជាបញ្ហាផ្ទៃក្នុង ដែលបង្កជាឧបសគ្គចំពោះស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលក្នុងការជ្រើសរើស ឬគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់ខ្លួន ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់ខ្លួនឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ឬក្នុងការស៊ើបអង្កេតផ្ទៃក្នុងដោយពុំមានលំអៀង ។ អំពើពុករលួយខ្លះទៀតជាបញ្ហាកើតមាននៅខាងក្រៅស្ថាប័ន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការចាត់ចែង ឬបង្ខិតបង្ខំឱ្យអតិថិជន ឬអ្នកផ្គត់ផ្គង់បង់ប្រាក់កំរៃ ឬដើម្បីរកប្រយោជន៍ពីពតិមានផ្ទៃក្នុងស្ថាប័ន ។ ក្រៅពីនេះ នៅមានការជ្រៀតជ្រែកដោយពុំមានការអនុញ្ញាត នៅក្នុងដំណើរការទីផ្សារ ដូចជាការប្រើអំណាចរដ្ឋដើម្បីដាក់កំរិតលើការប្រកួតប្រជែង និងការបង្កលក្ខខណ្ឌទៅរកការទទួលសិទ្ធិផ្តាច់មុខជាដើម ។

---

[1] សូមអាន World Bank 1997, p.8 និង Transparency International. 1996. *The TI Sourcebook,* edited by Jeremy Pope. Berlin: TI, p.1. ។ និយមន័យរបស់ធនាគារពិភពលោករួមមានទាំងសកម្មភាពរបស់ភ្នាក់ងារឯកជន ដែលធ្វើវិទ្ធង្សនាប្រឆាំងគោលនយោបាយសាធារណៈ និងនីតិវិធីនានា ដើម្បីឆក់យកផលប្រយោជន៍ពីការប្រកួតប្រជែង ។

ប្រអប់ទី 1 : តារាងបង្ហាញពីឥរិយាបទនៃអំពើពុករលួយ

1. ការរៀបចំ ឬជ្រើសរើសយកគំរោងដែលពុំផ្តល់ប្រសិទ្ធិភាពសេដ្ឋកិច្ច ដោយសារមានឱកាសច្រើនសំរាប់រកប្រាក់ចំណូលពីការយោគយល់ និងបរិបាលកិច្ចនយោបាយ ។
2. ការតែបន្លំក្នុងលទ្ធកម្ម មានទាំងការឃុបឃិតរួមគំនិត ការយកលើសតំលៃពិតប្រាកដ ឬការជ្រើសរើសយកភាគីចុះកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់ និងទីប្រឹក្សា ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខុសពីការណ៍ដែលថា អ្នកដែលហ៊ានដេញថ្លៃក្នុងកំរិតទាបបំផុតហើយដែលត្រូវបានវាយតំលៃថាត្រឹមត្រូវ គឺជាអ្នកឈ្នះ ។
3. ការបង់ប្រាក់ក្រៅច្បាប់ឱ្យដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល "ដើម្បីជួយសំរួលដំនើរការឱ្យបានរហ័ស" សំដៅសុំឱ្យមានការសំរបសំរួលឱ្យទាន់ពេលនូវការផ្តល់ទំនិញ និងសេវាកម្ម ដែលសាធារណៈជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិដូចគ្នា ដូចជាក្នុងករណីនៃការផ្តល់លិខិតអនុញ្ញាត និងអាជ្ញាប័ណ្ណជាដើម ។
4. ការបង់ប្រាក់ក្រៅច្បាប់ដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីសុំជួយសំរបសំរួលក្នុងការទិញទំនិញ ឬទទួលសេវាកម្ម និង/ឬពតិមានដែលត្រូវរក្សាទុកមិនឱ្យលេចឬជាសាធារណៈ ឬដើម្បីសុំលុបចោលសិទ្ធិរបស់សាធារណៈជនក្នុងការទទួលយកទំនិញ ឬសេវាកម្មដែលច្បាប់បានអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ជាសារធារណៈ ។
5. ការបង់ប្រាក់ក្រៅផ្លូវច្បាប់ដើម្បីរាំងស្ទះមិនឱ្យមានការអនុវត្តន៏ច្បាប់ ឬបទបញ្ជាឱ្យបានត្រឹមត្រូវប្រកបដោយយុត្តិធមិ ជាពិសេសក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធនឹងសុវត្ថិភាពសាធារណៈ កិច្ចពង្រឹងការអនុវត្តន៏ច្បាប់ និងការប្រមូលចំណូលជូនរដ្ឋ ។
6. ការបង់ប្រាក់ដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលដើម្បីឱ្យជួយជំរុញ ឬធានាសិទ្ធិគ្រប់គ្រងផ្តាច់មុខ ឬសិទ្ធិគ្រប់គ្រងដោយមនុស្សមួយក្រុមតូច (អប្បជនាធិបតេយ្យ) លើទីផ្សារ នៅពេលដែលពុំមានច្បាប់ណាមួយចែងអំពីការដាក់កំហិត ឬអនុញ្ញាតឱ្យមានការអនុវត្តសិទ្ធិបែបនេះ ។
7. ការប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់នូវពតិមានសំងាត់សំរាប់ជាប្រយោជន៏ផ្ទាល់ខ្លួន ដូចជាការប្រើប្រាស់ពតិមានស្តីពីគំរោងប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនសាធារណៈ ក្នុងគោលបំណងធ្វើវិនិយោគលើអចលនៈទ្រព្យ ដែលទំនងជានឹងកើនតំលៃ ។
8. ការផ្សព្វផ្សាយពតិមានពុំត្រឹមត្រូវ ឬដោយមានចេតនាភូតកុហកអំពីស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់បណ្តាក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្ម ដែលបង្កការលំបាក មិនឱ្យបណ្តាអ្នកដែលមានបំណងមកវិនិយោគ អាចធ្វើការប៉ាន់ស្មានបានត្រឹមត្រូវនូវទំហំមូលនិធិសំរាប់ការវិនិយោគ ដូចជាការមិនបង្ហើបឱ្យដឹងអំពីទំហំបំណុលពិតប្រាកដ ឬការប៉ាន់តំលៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហគ្រាស ដែលមានបំណងធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្ម ក្នុងកំរិតទាបជាងតំលៃពិតប្រាកដ ។
9. អំពើលួច ឬបំភ្លៃទ្រព្យសម្បត្តិ ឬថវិការដ្ឋ ។
10. ការលក់តំណែងមន្ត្រី តួនាទី ឬតំលើងឋានន្តរសក្តិ បក្សពួកនិយម ឬបណ្តាសកម្មភាពផ្សេងទៀត ដែលបង្កជាឧបសគ្គដល់ការកសាងស្ថាប័នស៊ីវិលប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ និងដែលមានការជ្រើសតាំងត្រឹមត្រូវ ។
11. ការកៀបសង្កត់យកប្រាក់ និងការរំលោភប្រើតួនាទីសាធារណៈ ដូចជាការគំរាមធ្វើសវនកម្មលើពន្ធដារ ឬការគំរាមដាក់ទណ្ឌកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីទាក់ទាញឱ្យមានការអនុគ្រោះជាលក្ខណៈបុគ្គល ។
12. ការបង្កភាពរាំងស្ទះដល់ដំណើរការយុត្តិធមិ និងការជ្រៀតជ្រែកក្នុងមុខនាទីរបស់ស្ថាប័នទទួលបន្ទុកតាមដានរក ស៊ើបអង្កេត និងកាត់ទោសឥរិយាបទខុសច្បាប់ ។

19. ការឱ្យនិយមន័យតាមន័យចង្អៀតដល់អំពើពុករលួយច្រើនតែធ្វើឡើងទៅតាមប្រការចាំបាច់ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងករណីជាក់លាក់ណាមួយនៃឥរិយាបទខុសបែបបទ ។ ជាក់ស្តែង ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអំពើគែបន្លំផ្នែកលទ្ធកម្ម ធនាគារពិភពលោកបានឱ្យនិយមន័យនៃការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយថា ជា"ជំនួន ការផ្តល់ឱ្យ ការទទួល ឬការសុំអ្វីម៉្យាងដែលមានតំលៃ សំដៅដាក់ឥទ្ធិពលទៅលើសកម្មភាពរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ នៅក្នុងដំណើរការលទ្ធកម្ម ឬនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការអនុវត្តន៏កិច្ចសន្យា" ។ ការប្រព្រឹត្តអំពើគែបន្លំមានន័យថា"ជាការកុហកបំភ្លៃខុសពីការជាក់ស្តែង ដើម្បីជំរុញឱ្យដំនើរការលទ្ធកម្ម ឬការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យា បង្កនូវការខូចខាតដល់ភាគីខ្ចីឥណទាន ហើយរួមមាន ការស៊ុំគ្រលំរវាងអ្នកចូលរួមដេញថ្លៃ ... ក្នុងគោលបំនងបង្កើតតំលៃនៃការដេញថ្លៃក្លែងក្លាយ ដោយពុំមានការប្រកួតប្រជែងពិតប្រាកដ និងធ្វើឱ្យភាគីខ្ចីឥណទានបាត់បងផលប្រយោជន៏ ដោយសារពុំមានការប្រកួតប្រជែងដោយសេរី និងចំហ[1] ។

20. ប្រការសំខាន់គឺត្រូវបែងចែករវាងអំពើពុករលួយទ្រង់ទ្រាយធំដែលពាក់ព័ន្ធដោយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ដូចជាការធ្វើសេចក្តីសំរេចសំខាន់ៗ ឬកិច្ចសន្យា និងការផ្ទេរប្តូរទឹកប្រាក់ក្នុងបរិមាណដ៏ច្រើន និងអំពើពុករលួយក៏រិតតូចតាច ដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយមន្ត្រីថ្នាក់ទាប ដូចជាការផ្តល់សេវាកម្មជាប្រចាំ និងការផ្តល់ទំនិញ ឬការផ្ទេរប្តូរទឹកប្រាក់ក្នុងបរិមាណតិចតួច ។ ប្រការសំខាន់មួយទៀតគឺត្រូវបែងចែករវាងអំពើពុករលួយជាយថាក្រម ដែលកើតឡើងនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលឬក្រសួងទាំងមូល និងអំពើពុករលួយជាលក្ខណៈបុគ្គល ដែលកើតឡើងដាច់ដោយឡែក និងកើតឡើងម្តងម្កាលតែប៉ុណ្ណោះ ។ លើសពីនេះ គឺត្រូវបែងចែករវាងអំពើពុករលួយដែលមានលក្ខណៈជាអង្គការចាត់តាំង ដែលមានការកំនត់ប្រព័ន្ធតាមលំដាប់លំដោយសំរាប់ទទួល និងបញ្ជូនសំណូក និងអំពើពុករលួយដែលពុំមានលក្ខណៈជាអង្គការចាត់តាំង ដែលក្នុងនោះបុគ្គលជាមន្ត្រីមួយចំនួនទាមទារ ឬប្រជែងគ្នាក្នុងការទទួលសំណូកជាលក្ខណៈដោយឡែក និងពុំមានការសំរបសំរួលគ្នា ។

IV. ការខាតបង់ដោយអំពើពុករលួយ

21. ជួនកាលគេគិតថា អំពើពុករលួយមិនផ្តល់ឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់ការអភិវឌ្ឍន៏ឡើយ ។ កាលពីទសវត្សមុនៗ មានអំណះអំណាងថា អំពើពុករលួយអាចមានឥទ្ធិពលផ្តល់ជាប្រយោជន៏ទៅវិញ ។ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសដែលប្រាក់បៀវត្សរ៏ក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈមានក៏រិតទាប ដែលក្នុងករណីខ្លះប្រាក់កំរៃនោះមិនទាំងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ការចំណាយក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃផងនោះ អ្នកខ្លះអះអាងថាជារឿងធម្មតា សំរាប់មន្ត្រីសាធារណៈ ដែលរកបំពេញបន្ថែមលើប្រាក់បៀវត្សរ៏ខ្លួន ដោយប្រើប្រាស់មធ្យោបាយផ្សេង ។ គេបានលើកឡើងថា អំពើពុករលួយអាចជួយជំរុញប្រសិទ្ធិភាពសេដ្ឋកិច្ច ព្រោះវាជួយស្តារតំលៃក្លែងបន្លំ ដែលកំណត់តាមយន្តការរដ្ឋបាល ឱ្យទៅជាតំលៃកំនត់ដោយយន្តការទីផ្សារ ។ ក្រុមផ្សេងទៀតអះអាងថា អំពើពុករលួយមានតួនាទីក្នុងការកែតំរូវលើការបែងចែក និងផ្ទេរធនធានពីក្រុមបុគ្គល និងក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិស្តុកស្តម្ភ ទៅឱ្យក្រុមដែលមានមធ្យោបាយខ្សត់ខ្សោយ ឬថាវាអាចដើរតួជាឧបករណ៏ក្នុងការធ្វើសមាហរណកម្មជាតិ ដោយបើកឱកាសឱ្យក្រុមមេដឹកនាំធ្វើការទាក់ទាញ ឬបង្រួបបង្រួមបណ្តាក្រុមនយោបាយ ជនជាតិ ឬសាសនាផ្សេងៗ ។ លើសពីនេះ អ្នកសិក្សាមួយចំនួនបានអះអាងថា អំពើពុករលួយគឺជាដំណាក់កាលធម្មជាតិនៃការអភិវឌ្ឍន៏ ។ ពួកគេកត់សំគាល់ថា អំពើពុករលួយក៏ធ្លាប់កើតមានរាលដាលជាទូទៅនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសជឿនលឿនដែររហូតដល់ពេលថ្មីៗនេះ ដែលមានការកាត់បន្ថយ (ប៉ុន្តែមិនទាន់លុបបំបាត់បាននៅឡើយ) តាមរយៈកំណែទំរង់នយោបាយជាបន្តបន្ទាប់ នៅក្នុងសតវត្សកន្លងមកនេះ ។

22. លោក Robert Klitgaard ដែលជាមនុស្សម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកសិក្សាដែលឈ្លាសវៃជាងគេ ក្នុងការស្វែងយល់អំពីអំពើពុករលួយក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៏ បានកត់សំគាល់ថា អំណះអំណាងទាំងនោះមានលក្ខណៈរួមជាច្រើន[2] ។ ទីមួយ អំណះអំណាងទាំងនោះលើកឡើងពីផលប្រយោជន៏ កើតចេញពីសកម្មភាពខុសច្បាប់ និងពុំបានពិចារណាពីផលប៉ះពាល់សរុបនៃអំពើពុករលួយឡើយ ។ ទោះបីមានករណី ឬកិច្ចការខ្លះផ្តល់ផលប្រយោជន៏ជាវិជ្ជមានក្តី តែវាក៏អាចបង្កើតឱ្យមាននូវកត្តាខាងក្រៅអវិជ្ជមាន ដែលធ្វើឱ្យគុណភាពនៃដំណើរការរបស់ប្រព័ន្ធនោះកាន់តែទន់ខ្សោយជាទូទៅ និងធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ប្រសិទ្ធិភាពនៃចលនាសេដ្ឋកិច្ចសំរាប់អនាគតយូរអង្វែង ។

---

[1] ក្នុងយុទ្ធនាការសំរបសំរួលរវាងបទដ្ឋានលទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីជាមួយបទដ្ឋានរបស់ធនាគារពិភពលោក ក្រោមប្រធានបទនៃការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បណ្តានិយមន័យទាំងនេះក៏អាចអនុម័តទទួលយកដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីផងដែរ ។ សូមអានជំពូក VI ។

[2] Robert Klitgaard. 1988. *Controlling corruption*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, p. 32

23. ទីពីរ ភាគច្រើននៃអ្វីដែលគេហៅថាជាផលប្រយោជន៍កើតពីអំពើពុករលួយ ដូចជាការជួយសំរួលទំនាក់ទំនងជាមួយប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល ឬលើកស្ទួយប្រាក់កំរៃមន្ត្រីស៊ីវិល អាចនឹងកើតឡើងមែន ប៉ុន្តែមានរូបភាពផ្ទុយនឹងគោលការណ៍នៃស្ថាប័នសាធារណៈ ហើយក៏ផ្ទុះបញ្ចាំងពីភាពបរាជ័យរបស់ស្ថាប័ននោះ ក្នុងការអនុវត្តការងារឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាពដែរ ។ បទពិសោធន៍ខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដូចជាប្រទេសសឹង្ហបុរីបានបង្ហាញថា ការខំប្រឹងប្រែងប្រកបដោយភាពអត់ធ្មត់ និងយូរអង្វែងក្នុងការកែលំអការងារគ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈ ដូចជាតាមរយៈការកែសំរួលបែបបទពន្ធ ឬតាមរយៈការផ្តល់ប្រាក់កំរៃដែលមានកំរិតប្រហាក់ប្រហែលនឹងស្ថាប័នឯកជន ទំនងជានឹងនាំមកនូវផលប្រយោជន៍កាន់តែកើនឡើង ជាជាងការអត់អោនឱ្យមានអំពើពុករលួយទ្រង់ទ្រាយធំ សំរាប់ជាការទូទាត់នឹងចំនុចខ្វះខាតទាំងនោះ ។

24. ទីបី អំពើពុករលួយជាកត្តាលើកទឹកចិត្តមនុស្សឱ្យគេចវេសពីបទបញ្ជា ទាំងបទបញ្ជាត្រឹមត្រូវ និងបទបញ្ជាមិនត្រឹមត្រូវ ។ គេពុំអាចធានាថា ក្រុមហ៊ុនអបហរណកម្មមួយ ដែលសូកប៉ាន់មន្ត្រីគយឱ្យសំរួលការត្រួតពិនិត្យឱ្យបានរួសរាន់ សំរាប់ការនាំចូលថ្នាំពេទ្យដែលមិនត្រូវការចាំបាច់ នឹងមិនសូកប៉ាន់មន្ត្រីទាំងនោះ ដើម្បីឱ្យជួយសំរួលការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀននៅពេលក្រោយនោះឡើយ ។

25. កិច្ចការវាយតំលៃផលប៉ះពាល់បណ្តាលពីអំពើពុករលួយចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសមួយ គឺជាការងារស្មុគស្មាញបំផុត ដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងតែមានការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែច្រើនឡើងពីសំណាក់អ្នកសិក្សា ។ ទោះបីមានកាលៈទេសៈខ្លះដែលអំពើខុសច្បាប់អាចលើកស្ទួយអត្រាកំនើនខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក៏ដោយ ក៏ភ័ស្តុតាងជាច្រើនបង្ហាញថា អំពើពុករលួយនាំឱ្យមានការខាតបង់ច្រើនជាងផលចំណេញ ។ ជាក់ស្តែង ការសិក្សាករណីអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសមួយនៅទ្វីបអាព្រិចបានបង្ហាញថា អំពើពុករលួយបង្កឱ្យមានភាពតានតឹងកាន់តែខ្លាំងឡើងនូវជំលោះជាតិសាសន៍ បានបំផ្លាញប្រសិទ្ធិភាពរបស់អាជ្ញាធរក្រុង និងស្ថាប័ននានារបស់សហព័ន្ធ ធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធចាត់តាំងមន្ត្រី និងការតំលើងឋានន្តរសក្តិលែងមានឥទ្ធិពល និងបង្កើតឱ្យមានបរិយាកាសបាត់ការជឿទុកចិត្តនៅគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់រដ្ឋបាល" ។ ការសិក្សានៅប្រទេសទ្វីបអាស៊ីមួយបានឱ្យដឹងថា នៅក្នុងគ្រប់ករណីនៃអំពើពុករលួយទាំងអស់ដែលគេបានពិនិត្យ ប្រាក់ដែលប្រមូលបានតាមរយៈអំពើពុករលួយ"ពុំត្រូវបានយកទៅវិនិយោគដោយផ្ទាល់ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពនោះឡើយ"[1] ។ ការសិក្សាលំអិតយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងប្រទេសមួយទៀតនៅអាស៊ីបានសន្និដ្ឋានថា :

> អំពើល្មើសច្បាប់ និងពុករលួយមានឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំងក្លាលើកិច្ចប្រឹងប្រែងសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ ដែលបំភាន់ឱ្យឃើញពីអ្វីដែលគេហៅថា "សម្មតិកម្មសេរីនិយម" ដែលមានជាទូទៅនៅបណ្តាប្រទេសលោកខាងលិច ហើយដែលចាត់ទុកអំពើពុករលួយថា ជាជំហានចាំបាច់មួយក្នុងដំណើរអភិវឌ្ឍន៍ ឬជាមធ្យោបាយបង្កើនល្បឿននៃការអភិវឌ្ឍន៍ ។ ផ្ទុយទៅវិញ [ការស្រាវជ្រាវរបស់យើង] បង្ហាញឱ្យឃើញថា អំពើពុករលួយធ្វើឱ្យមានការអនុគ្រោះដល់ផលិតករដែលពុំមានសមត្ថភាព បង្កើតស្ថានភាពអយុត្តិធម៌ និងអសមធម៌ក្នុងការចែកចាយធនធានសាធារណៈដែលមានតិចតួច និងការបាត់បង់ចំណូលសំរាប់រដ្ឋាភិបាលទៅក្នុងដៃឯកជន ។ ផលវិបាកប្រយោលផ្សេងទៀតដែលប្រកបដោយឥទ្ធិពលបំផ្លិចបំផ្លាញ គឺអំពើពុករលួយនាំបាត់បង់ភាពជឿជាក់ចំពោះរដ្ឋាភិបាល[2] ។

26. ប្រសិនបើពិនិត្យដោយហ្មត់ចត់ អំពើពុករលួយជាច្រើនដែលត្រូវបានអះអាងថានាំមកនូវផលប្រយោជន៍ខាងផ្នែកនយោបាយប្រសិទ្ធិភាព និងការចែកចាយធនធានបានល្អនោះ គ្រាន់តែជាការស្រមើស្រមៃតែប៉ុណ្ណោះ ។ មិនត្រឹមតែមិនបានបង្កើតឱ្យមានសមភាពក្នុងការចែកចាយចំណូលប៉ុណ្ណោះទេ អំពើពុករលួយបង្ខូចនូវការគ្រោងចំណាយធនធានសង្គមដល់អ្នកដែលមានសិទ្ធិទទួលស្របច្បាប់ ហើយបង្វែរធនធានទាំងនោះទៅសំរាប់ក្រុមអ្នកមានទ្រព្យធន អ្នកមានអំណាច និងអ្នកដែលមានខ្សែជិតស្និទ្ធជាមួយអ្នកនយោបាយ ។ ដោយមិនទូទាត់បន្ថែមលើកំរិតទាបនៃប្រាក់បៀវត្សរ៍របស់មន្ត្រីសាធារណៈ អំពើពុករលួយបង្កមហន្តរាយដល់ប្រព័ន្ធចាត់តាំងមន្ត្រីដែលផ្អែកលើគុណភាពការងារ និងធ្វើឱ្យខូចខាតដល់សេវាកម្មផ្អែកលើវិជ្ជាជីវៈ និងស្មារតីសមូហភាព ។ ក្នុងករណីជាច្រើន វាអាចបង្កឱ្យមានអប្រសិទ្ធិភាពបន្ថែមទៀតនៅក្នុងស្ថាប័ន

---

[1] ឯកសារយោងករណីសិក្សានៅទ្វីបអាព្រិចគឺ Herbert Werlin. 1979. "The Consequences of Corruption: The Ghanaian Experience," in Monday U. Ekpo. ed. *Bureaucratic Corruption in Sub-Saharan Africa: Toward a Search for Causes and Consequences.* Washington D.C.: University Press of America, p. 253 ។ ឯកសារយោងករណីសិក្សាទីពីរគឺ Kang Sintaek. 1978. "Conclusions and Recommendations," in a paper prepared for the Fourth Working Meeting on Bureaucratic Behaviour and Development, Hong Kong, August, cited in Klitgaard. 1988. p. 37.

[2] Ledvina V. Carino and Josie H. de Leon. 1983. *Final Report for the Study of Graft and Corruption, Red Tape and Inefficiency in Government,* cited in Klitgaard. 1988. p. 38.

សាធារណៈ [1] ។ ជំនួសឱ្យការពង្រឹងភក្តីភាពនយោបាយ អំពើពុករលួយច្រើនតែបង្កើតឱ្យមានការមន្ទិលសង្ស័យ និងការមិនពេញចិត្តជាសាធារណៈចំពោះការអនុវត្តន៍នយោបាយ និងបណ្តាគោលការណ៍ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ ។

27. ការសិក្សាជាច្រើនអំពីកំរិតនៃការខាតបង់បណ្តាលពីអំពើពុករលួយទៅតាមករណីដោយឡែកៗពីគ្នា បង្ហាញឱ្យឃើញនូវទិដ្ឋភាពគួរឱ្យព្រួយបារម្ភស្តីពីការបាត់បង់ធនធាន បណ្តាលមកពីភាពខ្ជះខ្ជាយ ឬការប្រើប្រាស់ធនធានដែលមិនអាចទទួលលទ្ធផលបានប្រសើរ :

(i) ការគណនាជាច្រើនបានប៉ាន់ប្រមាណថា ទឹកប្រាក់ជំនួយទៅបណ្តាប្រទេសនៅទ្វីបអាព្រិចមានរហូតដល់ 30 ពាន់លានដុល្លារ ត្រូវបានគេគៃបន្លំ ដើម្បីបង្វិលចូលទៅក្នុងគណនេយ្យផ្ទាល់ខ្លួននៅឯធនាគារបរទេស ។ បរិមាណនេះមានចំនួនពីរដងនៃផលទុនក្នុងស្រុកប្រចាំឆ្នាំសរុបបរួមគ្នារបស់ប្រទេសហ្គាណា កិនយ៉ា និងអ៊ូហ្គង់ដា [2] ។

(ii) ក្នុងកំឡុងពេល 20 ឆ្នាំចុងក្រោយ ប្រទេសមួយនៅអាស៊ីបូព៌ាត្រូវបានគេប្រមាណថា ធ្វើឱ្យបាត់បង់ប្រាក់ 48 ពាន់លានដុល្លារ ដោយសារតែអំពើពុករលួយ ដែលជាចំនួនច្រើនជាងបំណុលបរទេសសរុបរបស់ប្រទេសនោះ ដែលមាន 40,6 ពាន់លានដុល្លារ [3] ។

(iii) របាយការណ៍ផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋាភិបាលប្រទេសមួយផ្សេងទៀតនៅអាស៊ីរកឃើញថា នៅក្នុងកំឡុងពេលទសវត្សមុន តំលៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋបានថយចុះជាង 50 ពាន់លានដុល្លារ ជារួមដោយសារមន្ត្រីពុករលួយបានកំនត់បញ្ចុះតំលៃទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះដោយចេតនា នៅក្នុងការលក់អចលនៈទ្រព្យទៅឱ្យឯកជន ឬទៅឱ្យវិនិយោគិនបរទេស ដើម្បីជាថ្នូរនឹងសំណូក [4] ។

(iv) នៅប្រទេសអាស៊ីខាងត្បូងមួយ របាយការណ៍ថ្មីៗនេះរបស់រដ្ឋាភិបាលបង្ហាញថា មានការគៃបន្លំទឹកប្រាក់ប្រមាណ 50 លានដុល្លារ ក្នុងមួយថ្ងៃ ដោយសារកំហុសក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអំពើពុករលួយ ។ ថ្មីៗនេះ នាយករដ្ឋមន្ត្រីបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈថា ភាគច្រើននៃមន្ត្រីក្នុងរដ្ឋាភិបាល និងយន្តការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលពោរពេញដោយអំពើពុករលួយ [5] ។

(v) ក្នុងទីក្រុងមួយនៅទ្វីបអាមេរិចខាងជើង បណ្តាក្រុមហ៊ុនជំនួញនានាមានលទ្ធភាពកាត់បន្ថយចំណាយប្រមាណ 330 លានដុល្លារ ពីក្នុងវិក័យប័ត្រចំណាយលើការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្រចាំឆ្នាំដែលមានកំរិត 1,5 ពាន់លានដុល្លារ តាមរយៈការរំដោះឧស្សាហកម្មគ្រប់គ្រងសំណល់ឱ្យចេញផុតពីឥទ្ធិពលគ្របសង្កត់ដោយពួកម៉ាហ្វីយ៉ា [6] ។

(vi) ការសិក្សាជាច្រើនពីផលប៉ះពាល់នៃអំពើពុកលួយទៅលើនយោបាយលទ្ធកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងបណ្តាប្រទេសមួយចំនួននៅអាស៊ី បង្ហាញឱ្យឃើញថា រដ្ឋាភិបាលទាំងនេះបានចំណាយពី 20 ទៅ 100 ភាគរយបន្ថែម សំរាប់ទំនិញ និងសេវា ថ្លៃជាងតំលៃពិតប្រាកដ ដែលត្រូវចំណាយក្នុងករណីគ្មានអំពើពុករលួយ [7] ។

(vii) រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសជាច្រើនអាចខាតបង់ប្រមាណ 50% នៃប្រាក់ចំណូលបានពីការប្រមូលពន្ធប្រចាំឆ្នាំ ។ ក្រោយពេលដែលមន្ត្រីគយក្នុងប្រទេសមួយនៅទ្វីបអាមេរិចឡាទីន ត្រូវបានគេអនុញ្ញាតឱ្យមានសិទ្ធិទទួលយក

---

[1] ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងប្រទេសមួយនៅទ្វីបអាព្រិច រាល់ប្រអប់កុងតឺន័រនីមួយៗដែលនាំចូលមកក្នុងប្រទេស ត្រូវបានទទួលការត្រួតពិនិត្យបីលើកដោយមន្ត្រីគយ ពីព្រោះតែពួកគេចង់ឆក់យកឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ និងទទួលការបង់ប្រាក់ក្រៅផ្លូវច្បាប់ដើម្បីជួយសំរួលនីតិវិធី តែគេមិនធ្វើការត្រួតពិនិត្យដោយចោះៗតែម្តងនៅនឹងកន្លែងដោយផ្អែកលើប្រវត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុននិហរណកម្ម ដូចដែលប្រទេសភាគច្រើនអនុវត្តនោះទេ ។

[2] P.E. Pedersen. 1996. "The Search for the Smoking Gun,"*Euromoney* (September): 49.

[3] ការប៉ាន់ប្រមាណរបស់រដ្ឋាភិបាលប្រទេសហ្វីលីពីនយោងតាម *Reuter Newswire.* 1997. "Philippines Corruption a 'Nightmare' – Ramos," 11 January. See also *Philippines Star*. 1997. "Commission on Audit: P1.2 B Lost to Graft Each Year,"12 June.

[4] Internal report, cited from *Business Week*. 1993."The Destructive Costs of Greasing Palms," 6 December, p. 133.

[5] *The News*. 1997. 28 March.

[6] *The Financial Time*. 1997. 6 June.

[7] Thinapan Nakata. 1978. "Corruption in the Thai Bureaucracy: Who Gets What, How and Why in its Public Expenditures, "*Thai Journal of Public Administration* 18 (January): 102-28; Clive Gray. 1979. "Civil Service Compensation in Indonesia. *Bulletin of Indonesian Economic Studies* 15 (March): 85-113; and Robert Wade. 1982. "The System of Administrative and Political Corruption: Canal Irrigation in India. "*Journal of Development Studies* 18 (April): 287-328. Cited in Klitgaard. 1988. pp. 39-40.

ភាគរយនៃប្រាក់ពន្ធដែលពួកគេប្រមូលបាន គេសង្កេតឃើញថា ប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំបានពីការប្រមូលពន្ធបានកើនឡើងរហូតដល់ទៅ 60% [1] ។

(viii) ការប៉ាន់ប្រមាណខ្លះទៀតពីឥទ្ធិពលនៃអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសមួយនៅទ្វីបអឺរ៉ុប បានសន្និដ្ឋានថា វាបានធ្វើឱ្យបំណុលសរុបដែលមិនទាន់សងរបស់ប្រទេសនេះកើនឡើងរហូតដល់ 15% ឬត្រូវជា 200 ពាន់លានដុល្លារ ។ ក្នុងទីក្រុងមួយ កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយបានកាត់បន្ថយថ្លៃកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ពី 35 ទៅ 40% ដែលបើកឱកាសឱ្យរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងនោះពង្រីកការចំណាយសំរាប់ជួសជុលសាលារៀន ផ្លូវថ្នល់ គោមភ្លើងតាមដងផ្លូវ និងសេវាសង្គម [2] ។

28. ទោះបីគេស្ទើរតែមិនអាចវាយតំលៃបានត្រឹមត្រូវអំពីការខាតបង់ដោយប្រយោលបណ្តាលពីអំពើពុករលួយក្តី ក៏ជារឿយៗការខាតបង់នេះធំជាងការខាតបង់ដោយផ្ទាល់ ។ ធនធានដែលមានតិចតួចច្រើនតែត្រូវចំណាយដោយខ្ជះខ្ជាយទៅលើគំរោងដែលពុំផ្តល់ប្រយោជន៏សេដ្ឋកិច្ច ដោយសារគំរោងទាំងនោះមានឱកាសផ្តល់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួនយ៉ាងច្រើន រីឯផ្នែកដែលត្រូវចាត់ទុកជាអាទិភាព ដូចជាវិស័យអប់រំ និងសុខាភិបាល ត្រូវរងគ្រោះដោយសារវិសមាមាត្រនៃការផ្តល់ថវិកា ។ សកម្មភាពសហគ្រាសស្របច្បាប់ត្រូវរាំងស្ទះ ឬទទួលរងការកៀបសង្កត់ ។ សុវត្ថិភាពសាធារណៈត្រូវប្រឈមគ្រោះថ្នាក់ដោយសារការប្រើប្រាស់ផលិតផល និងសំណង់ដែលមានគុណភាពទាបជាងកំរិតស្តង់ដា ។ មូលនិធិត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្វែរទិសសំរាប់ការវិនិយោគលើផ្នែកដែលមានតំលាភាពជាងមុន និងដែលអាចព្យាករណ៏បាន ។ បណ្តាបុគ្គលដែលប្រហែលជានឹងមិនចូលរួមពាក់ព័ន្ធក្នុងការប្រព្រឹត្តិអំពើខុសច្បាប់ យល់ថាខ្លួនពុំមានជំរើសផ្សេងទៀតឡើយ ចំណែកធនធានខាងបញ្ញាត្រូវបានបង្វែរចេញពីសកម្មភាពដែលផ្តល់ប្រយោជន៏ច្រើន ដើម្បីរិះរកមធ្យោបាយ "ចៀសចេញពីប្រព័ន្ធនេះ" ។ ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួន ភាពស្របច្បាប់នៃស្ថាប័នសាធារណៈខ្លួនឯង ក៏ត្រូវចោទជាសំនួរ ចំណែករដ្ឋាភិបាលក៏អាចប្រឈមនឹងអតុល្យភាពនយោបាយ ឬត្រូវដួលរលំ ។

29. ទោះបីអំពើពុករលួយនាំឱ្យមានការខាតបង់ច្រើន ក៏ផលប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយទៅលើការអភិវឌ្ឍន៏មិនដូចគ្នាទេ ។ ប្រទេសខ្លះអាចអត់ធ្មត់នឹងអំពើពុករលួយទ្រង់ទ្រាយធំពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលសំណូក និងការកែបន្លំ ហើយអាចនៅបន្តធានាឱ្យសេដ្ឋកិច្ចលូតលាស់ក្នុងកំរិតសមរម្យមួយ ។ ប្រទេសខ្លះទៀតមិនអាចធ្វើតាមករណីបែបនេះ ។ មានកត្តាជាច្រើនដែលជះឥទ្ធិពលដល់វិសាលភាពនៃអំពើពុករលួយ និងកំណត់ចំណុចដែលអំពើពុករលួយក្លាយទៅជាឧបសគ្គពន្យឺតដំណើរការអភិវឌ្ឍន៏ ។ ទីមួយ មូលដ្ឋានធនធានធម្មជាតិរបស់រដ្ឋ និងប្រភពនានានៃគុណសម្បត្តិរបស់ប្រទេសនោះ មានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាពទាក់ទាញការវិនិយោគ [3] ។ កត្តាទីពីរ គឺទំរង់នៃទំលាប់ក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ។ ក្នុងប្រទេសខ្លះ អំពើពុករលួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅក្រោមរូបភាពជាសកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ ។ ការបង់ប្រាក់កំរៃក្រៅផ្លូវការត្រូវបានគេបង្ហើបឱ្យដឹងជាមុន និងផ្តោតលើមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់តាមរូបភាព "ច្រកតែមួយ" សំរាប់ទទួលសំណូក ។ វិធីបែបនេះ អាចជួយកាត់បន្ថយការចំណាយសំរាប់ធ្វើទំនាក់ទំនង និងផ្តល់ពត៌មានជាមុនសំរាប់ការព្យាករណ៏មុនពេលធ្វើសេចក្តីសំរេចលើការធ្វើវិនិយោគ ធ្វើឱ្យប្រទេសនេះមានភាពទាក់ទាញជាងប្រទេសផ្សេងទៀត ដែលមានមន្ត្រីជាច្រើនអាចទាមទារឱ្យបង់ប្រាក់តាមចំនួនមិនកំនត់ជាក់លាក់ និងដែលវិនិយោគិនមិនបានគ្រោងទុកជាមុន ។ ចុងក្រោយបំផុត គឺបញ្ហាដែលថា តើបរិមាណទឹកប្រាក់អាចស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសនិងប្រើប្រាស់សំរាប់វិនិយោគក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមានប្រយោជន៏ ឬក៏វាត្រូវផ្ញើចេញទៅគណនេយ្យនៅធនាគារក្រៅប្រទេសនោះ ក៏ជាកត្តាដែលនឹងជះឥទ្ធិពលដល់ភាពអត់ធ្មត់នឹងអំពើពុករលួយទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងប្រទេសនោះ និងការរក្សាបាននូវស្ថេរភាពនៃការរីកចំរើនខាងសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងអត្រាសមស្របមួយដែរ ។

30. ទោះបីជាមានការព្រមានបែបនេះក្តី ការសិក្សាស្រាវជ្រាវថ្មីៗនេះដែលផ្អែកលើការពិសោធន៏ជាក់ស្តែងបង្ហាញថា ទោះបីជាមានការកែតំរូវកត្តាជាច្រើន ដូចជាកំណែប្រសិទ្ធិភាពនៃប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលក្តី ក៏បណ្តាប្រទេសដែលអត់ធ្មត់នឹងអំពើពុករលួយទ្រង់ទ្រាយធំ ពុំទំនងជាអាចទទួលជោគជ័យធំធេង ដូចដែលប្រទេសនោះអាចនឹងទទួលបាន ប្រសិនបើពុំមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយទេនោះ ។ នៅក្នុងការសិក្សា

---

[1] *Business Week*. 1993."The Destructive Costs of Greasing Palms." 6 December, pp. 134-135.
[2] *Business Week*. 1993."The Destructive Costs of Greasing Palms." 6 December, pp. 134-135.

[3] ជាទូទៅ បណ្តារដ្ឋដែលមានធនធានធម្មជាតិមានតំលៃ ឬកំរ អាចទាក់ទាញឱ្យមានការវិនិយោគបានច្រើនជាងបណ្តារដ្ឋដែលព្យាយាមប្រកួតប្រជែងតាមរយៈផលិតកម្មដែលផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សរ៏ទាប និងប្រើប្រាស់កំលាំងពលកម្មច្រើន ។ ជារឿងដែលគួរឱ្យហួសចិត្ត បណ្តារដ្ឋដែលសំបូរដោយធនធានជាញឹកញាប់មានការរីកចំរើនក្នុងកំរិតទាបជាងបណ្តាប្រទេសមួយចំនួនដែលមានធនធាន តិចតួច ។ សូមអាន Philip R. Lane and Aaron Tornell. 1996. "Power, Growth and the Voracity Effect." *Journal of Economic Growth, 1* (June): 213-241.

សំរាប់បណ្តាប្រទេសជាង 70 ក្នុងអំឡុងចុងទសវត្សឆ្នាំទី 70 និងដើមទសវត្សឆ្នាំទី 80 អ្នកជំនាញសេដ្ឋកិច្ចនៃអង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ គឺលោក Paolo Mauro បានរកឃើញថា អំពើពុករលួយ "មានការពាក់ព័ន្ធជាអវិជ្ជមានក្នុងកំរិតខ្ពស់នៅក្នុងការវិនិយោគ ទោះបីជាមានភាពស្មុគស្មាញនៅក្នុងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋាភិបាលក៏ដោយ" ។ គំរូម៉ូដែលរបស់លោក Mauro បង្ហាញថា កំណែលំអលើគំលាតនៃស្តង់ដា នៅក្នុង "សន្ទស្សន៍អំពើពុករលួយ" អាចនឹងនាំឱ្យមានកំនើនផលទុនក្នុងស្រុកសរុប 2,9% ក្នុងអត្រានៃការវិនិយោគ និងកំនើន 1,3% ក្នុងអត្រានៃកំណើនផលទុនក្នុងស្រុកប្រចាំឆ្នាំសំរាប់បុគ្គលម្នាក់ៗ [1] ។

31. ការវិភាគខាងលើនេះបានទទួលការគាំទ្រពីការសិក្សានានាជាច្រើនដែលបានធ្វើនៅពេលថ្មីៗនេះ ។ ដោយប្រើប្រាស់ទិន្នន័យបានពីប្រទេសឧស្សាហកម្ម និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ចំនួន 39 ដែលត្រួតពិនិត្យលើចំណូល វិស័យអប់រំ និងការបំភ្លែនយោបាយ អ្នកស្រាវជ្រាវពីររូបមកពីធនាគារពិភពលោកបានរកឃើញថា បណ្តាប្រទេសដែលគេយល់ថាមានអំពើពុករលួយកំរិតទាប អាចមានលទ្ធភាពទាក់ទាញការវិនិយោគបានច្រើនជាងបណ្តាប្រទេសដែលគេយល់ថាងាយនឹងមានសកម្មភាពខុសច្បាប់ និងអំពើពុករលួយ ។ លទ្ធផលនេះបង្ហាញនូវភាពពិត ទាំងចំពោះបណ្តាប្រទេសដែលអំពើពុករលួយមានទំរង់ជាអង្គការចាត់តាំង និងដែលអាចព្យាករណ៍បាន និងទាំងសំរាប់បណ្តាប្រទេសដែលអំពើពុករលួយមានទំរង់តាមបែបផ្សេង [2] ។ ការសិក្សាថ្មីមួយផ្សេងទៀត ដែលផ្អែកលើការវិវិភាគទិន្នន័យសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីពិនិត្យផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់បណ្តាលពីអំពើពុករលួយចំពោះការវិនិយោគបរទេសនៅអាស៊ីបូព៌ា បង្ហាញថា ការកត់សំគាល់ដឹងពីអំពើពុករលួយមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងក្លា និងជាអវិជ្ជមានទៅលើការវិនិយោគបរទេស ។ យោងតាមលទ្ធផលរកឃើញក្នុងការសិក្សានេះ ស្ថានភាពបែបនេះនៅអាស៊ីបូព៌ា មានសភាពមិនខុសពីស្ថានភាពនៅភូមិភាគដទៃទៀតឡើយ [3] ។

V. គោលជំហររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីចំពោះការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

32. ផ្អែកលើសេចក្តីអធិប្បាយខាងលើ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអះអាងថា ឥរិយាបទខុសច្បាប់ និងពុករលួយ គឺជាឧបស័គ្គយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបដិសេធអំណះអំណាងដែលថា ផលប្រយោជន៍បានពីអំពើពុករលួយមានទំហំធំជាងផលវិបាកជាអវិជ្ជមាន ឬដែលថា វាមិនមែនជាប្រការសមស្របទេដែលស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីកត់សំគាល់ថា បទពិសោធន៍ទទួលបានពីតំបន់អាស៊ី និងមហាសាគរប៉ាស៊ីភិច ក៏ដូចជាពីតំបន់ផ្សេងទៀត បង្ហាញថា គេអាចធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនច្រើនក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ប្រសិនបើមានការកែទំរង់សមស្របផ្នែកច្បាប់ ស្ថាប័ន និងនយោបាយនៅក្នុងប្រទេស ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីស្វាគមន៍ជានិច្ចនូវកំនើននៃការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះបញ្ហាប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចប្រឹងប្រែងដ៏ខ្លាំងក្លារបស់ខ្លួន ដើម្បីលើកស្ទួយគោលការណ៍តំលាភាព ភាពអាចព្យាករណ៍បាន ការទទួលខុសត្រូវ និងការចូលរួមចំណែកពីគ្រប់ភាគី នៅក្នុងគោលនយោបាយអភិបាលកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

33. ក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូលាយ គោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ មានបំណងកាត់បន្ថយនូវបន្ទុក ដែលអំពើពុករលួយដ៏រាលដាល និងមានលក្ខណៈជាយថាក្រម បានដាក់ទៅលើរដ្ឋាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ ក៏ដូចជាទៅលើការអភិវឌ្ឍន៍នៃបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិកនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ដោយផ្អែកលើមាត្រាទី 36(2) នៃធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងឈរយ៉ាងរឹងមាំលើមូលដ្ឋាននៃគោលការណ៍សេដ្ឋកិច្ច និងការយកចិត្តទុកដាក់លើការគ្រប់គ្រងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ គោលការណ៍ទាំងនេះនឹងមិនជ្រៀតជ្រែកក្នុងកិច្ចការនយោបាយនៃបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ឬទទួលការរងឥទ្ធិពលពីចរិតនយោបាយនៃបណ្តាប្រទេសទាំងនោះឡើយ ។

---

[1] Paolo Mauro. 1995."Corruption and Growth." *Quarterly Journal of Economics*. 681 (August): 681-711. The citations are from page 695 and 683, respectively. គួរកត់សំគាល់ដែរថាភាគច្រើននៃការសិក្សាវិភាគសេដ្ឋកិច្ចអន្តរប្រទេសទាំងនេះមានមូលដ្ឋានលើការកត់ សំគាល់ (ជាជាងសកម្មភាពជាក់ស្តែង) អំពើពុករលួយ ហើយការសិក្សាបែបនេះអាចមានបញ្ហាក្នុងការបែងចែករវាងផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយកើតចេញពីកត្តាពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ទាក់ទងនឹងគុណភាពនៃអភិបាលកិច្ច ។

[2] ការវិភាគធ្វើដោយ Jose Eduardo រួមផ្សំជាមួយរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ពិភពលោកឆ្នាំ 1997 ។ See World Bank 1997. *World Development Report 1997,* Washington D.C.: World Bank, pp. 102-109.

[3] Shang-jin Wei. 1997. "How Taxing is Corruption on International Investors."*Working Paper6030,* National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.

34. ដាក់ស្តែង វិធីសាស្ត្ររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីផ្តោតលើគោលបំណងបីជាមូលដ្ឋាន :

(i) ជួយទ្រទ្រង់ទីផ្សារដែលមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព មានការទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាព ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការដ៏ទូលំទូលាយរបស់ខ្លួននៅក្នុងបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។

(ii) ជួយទ្រទ្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលអាចមានជោគជ័យ តាមករណីដោយឡែកនីមួយៗ និងលើកកំពស់គុណភាពនៃការពិភាក្សារវាងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ស្តីពីបញ្ហាអភិបាលកិច្ចនានា ព្រមទាំងបញ្ហាអំពើពុករលួយ ។

(iii) ធានាថា បណ្តាគំរោង និងបុគ្គលិកបំរើការក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គោរពបាននូវស្តង់ដានៃក្រមសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត ។

ក. គោលបំណងទី ១ : ទ្រទ្រង់ទីផ្សារដែលមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈប្រកបដោយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព មានការទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាព

35. ដោយសារនេះជាគោលនយោបាយ កំលាំងជំរុញជាចំបងនៃកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនឹងដោះស្រាយបញ្ហានេះ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌជាផ្នែកមួយនៃការងាររួមរបស់ខ្លួនស្តីពីអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។ វិធីដោះស្រាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានលក្ខណៈប្រតិសកម្ម និងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាបន្ថែមពីលើកិច្ចប្រឹងប្រែងដែលមានស្រាប់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធិភាពទីផ្សារ និងគុណភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈទាំងមូល ។ កិច្ចផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើវិធានការការពារជាមុន ជាជាងការជំរះក្តី ឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញថា ភាគច្រើននៃគំនិតផ្តួចផ្តើមជាអាទិភាពលើផ្នែកអភិបាលកិច្ច បង្កើតឱ្យមានកត្តាខាងក្រៅវិជ្ជមានសំខាន់ នៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ជោគជ័យសំរាប់អនាគតរយៈពេលវែងទំនងជាកើតឡើង ដោយសារភាពអត់ធ្មត់ និងការព្យាយាមឱ្យមានកំណែទំរង់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ច្បាប់ និងផ្នែកស្ថាប័ន ជាជាងការប្រើវិធានការរយៈពេលខ្លី និងការខិតខំប្រឹងប្រែងដែលជាទូទៅមានលក្ខណៈប្រតិកម្មសំរាប់ដាក់ទោសដល់បុគ្គលដែលមានកំហុស[1] ។

36. មានចំនុចជាអាទិភាពពីរ ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់នៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនស្តីពីអភិបាលកិច្ច គឺ : ការពិភាក្សានយោបាយដើម្បីតំរង់ទិសទៅបង្កើតឱ្យមានសេរីភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងកំណែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងចំនុចទីមួយខាងដើម ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចបើកយុទ្ធនាការពិភាក្សាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិករបស់ខ្លួនដើម្បីលើកជាអនុសាសន៍គោលនយោបាយ ដែលជួយលុបបំបាត់ការកៀបសង្កត់លើកំលាំងទីផ្សារ និងកាត់បន្ថយឱកាសកេងយកផលចំណេញនាពេលបច្ចុប្បន្នពីសំណាក់ក្រុមហ៊ុន ឬមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ។ នយោបាយបើកទូលាយនូវការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ ការបើកឱ្យមានទីផ្សាររូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ការកាត់បន្ថយយន្តការគ្រប់គ្រងតំលៃនៅទីផ្សារ ការពង្រីកឱកាសផ្តល់ឥណទានដល់កសិករក្រីក្រនិងអ្នករកស៊ីតូចតាច ការលុបចោលជំនួយទ្រទ្រង់ដោយរដ្ឋាភិបាលនិងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីអនុគ្រោះដល់បណ្តាក្រុមហ៊ុនដែលខ្លួនពេញចិត្ត ព្រមទាំងការកំនត់ឱ្យច្បាស់នូវភាពខុសគ្នារវាងមុខនាទីផលិតកម្មនិងនីតិកម្ម ។ល។ ទាំងអស់នេះសុទ្ធសឹងជាមធ្យោបាយដែលនៅក្នុងនោះ កំណែទំរង់គោលនយោបាយនានាអាចលើកស្ទួយតួនាទីតាមផ្នែកនីមួយៗ និងកាត់បន្ថយឱកាសសំរាប់ប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ និងបណ្តាអំពើគៃបន្លំ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីកំពុងតែអនុវត្តជាបណ្តើរៗនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមជាច្រើន ក្នុងចំណោមចំនុចចែងខាងលើ តាមរយៈកិច្ចចរចាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិករបស់ខ្លួន (ប្រអប់ទី 2) ។

---

[1] ការតាមដានរកឱ្យឃើញ និងជំរះក្តីសកម្មភាពខុសច្បាប់ ធ្លាប់បានទទួលជោគជ័យនៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ប៉ុន្តែ វិធីសាស្ត្រដែលមានប្រសិទ្ធិភាពជាង គឺការអនុវត្តន៍វិធានការណ៏ចំរុះដោយការជំរះក្តី និងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាសំខាន់លើកិច្ចការពារទុកជាមុន ។ តាមបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីផ្ទាល់ កិច្ចការពារទុកជាមុនមានគុណសម្បត្តិយ៉ាងច្រើន ។

ប្រអប់ទី ២ : ឧទាហរណ៍ស្តីពីការផ្តល់ឥណទាន និងជំនួយឥតសំណងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី សំរាប់ទ្រទ្រង់សេរីភាវូបនីយកម្មទីផ្សារ និងកំណែទំរង់នយោបាយ

Loan 1444 and TA 2587 **: គំរោងស្តារផ្លូវថ្នល់ និងពង្រឹងស្ថាប័នគ្រប់គ្រងផ្លូវគមនាគមន៍ នៅប្រទេសគីរហ្គីស :** នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ 1996 ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលបានអនុម័តប្រាក់កម្ចីចំនួន 50 លានដុល្លារ ដល់សាធារណរដ្ឋគីរហ្គីស សំរាប់ការជួសជុលផ្លូវគមនាគមន៏ ។ ផ្នែកមួយនៃគំរោងនេះ និងជំនួយបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធ (TA) ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីបើកឱកាសឱ្យមានការប្រកួតប្រជែងក្នុងផ្នែកដឹកជញ្ជូន សំដៅឱ្យអតិថិជនអាចធ្វើការជ្រើសរើសរវាងជំរើសនានា ដោយផ្អែកលើថ្លៃ និងគុណភាពនៃសេវាកម្ម និងដោយពុំមានភាពលំអៀងពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល (តាមរយៈបទបញ្ជា ការត្រួតត្រាថ្លៃ ភាពលំអៀងក្នុងការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណ ឬអន្តរាគមន៏ផ្សេងៗទៀត) រវាងសេវាកម្មដឹកជញ្ជូនរបស់រដ្ឋាភិបាល និងរបស់ក្រុមហ៊ុនឯកជន ។

Loan 1506 : កម្មវិធីគ្រប់គ្រងធនធានស្ថាប័នសាធារណៈនៅរដ្ឋគុជរាត : នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ 1996 ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលបានអនុម័តប្រាក់កម្ចីចំនួន 250 លានដុល្លារ និងជំនួយបច្ចេកទេសជាបន្ថែម សំរាប់រដ្ឋគុជរាតនៃប្រទេសឥណ្ឌា ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពនៃការគ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈ និងជួយទ្រទ្រង់សហគ្រាសមួយចំនួនដែលបោះបង់ចោលគំរោងវិនិយោគមួយចំនួននៅក្នុងរដ្ឋ និងដើម្បីកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ ។ គោលបំណងជាសំខាន់នៃកិច្ចពិភាក្សាគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី គឺការប្រែត្រលប់ផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយ និងបទបញ្ញត្តិចាស់ ដែលមានភាពលំអៀងប្រឆាំងនឹងការចូលរួមពីសំណាក់ស្ថាប័នឯកជនក្នុងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ រួមទាំងកង្វះតំលាភាពនៅក្នុងប្រព័ន្ធធ្វើសេចក្តីសំរេចអវត្តមាននៃបទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការសុំចូលដេញថ្លៃនិងការវាយតំលៃដំនើរការដេញថ្លៃ បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការកំនត់ថ្លៃនិងបញ្ហាច្បាប់ទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌទទួលសិទ្ធិផ្តាច់មុខ ភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ ការដោះស្រាយជំលោះ និងការវិនិច្ឆ័យតាមរយៈអាជ្ញាកណ្តាល ។ គោលដៅនៃគំរោងការនេះគឺកាត់បន្ថយសកម្មភាពជ្រៀតជ្រែកពីស្ថាប័នសាធារណៈ ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ និងសេវាកម្មដោយផ្ទាល់ តាមរយៈការបង្វែរទិស និងពង្រឹងតួនាទីផ្នែកច្បាប់របស់ស្ថាប័នសាធារណៈ ដើម្បីធានាឱ្យស្ថាប័នឯកជនមានតួនាទីសកម្មនៅក្នុងការងារនេះ។

37. មានវិធីច្រើនបែប ដែលអាចឱ្យកិច្ចការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីក្នុងការកែទំរង់សហគ្រាស និងអភិវឌ្ឍន៏ទីផ្សាររូបិយវត្ថុរួមជាមួយនឹងប្រតិបត្តិការខាងផ្នែកវិស័យឯកជនរបស់ខ្លួន ចូលរួមចំណែកបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង តំលាភាព និងការទទួលខុសត្រូវ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីកំពុងជួយគាំទ្រកំណែទំរង់គោលនយោបាយនៅតាមបណ្តាប្រទេសជាច្រើន ដែលមានបំណងកែប្រែបទបញ្ជាគ្រប់គ្រងធនាគារ ដើម្បីបើកឱកាសឱ្យមានការប្រកួតប្រជែងជាងមុន និងកាត់បន្ថយការឱ្យខ្ចីឥណទានដោយបញ្ជា ព្រមជាមួយនឹងការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ស្ថាប័នធ្វើបទបញ្ជា ។ ការងារដូចគ្នានេះក៏មានធ្វើនៅក្នុងផ្នែកទីផ្សារទុន ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីកំពុងព្យាយាមស្នើឱ្យកែលំអលើការបើកចំហឱ្យដឹងនូវបណ្តាពតិមានពាក់ព័ន្ធ និងកែលំអការអង្កេតទីផ្សារ ។ តាមរយៈអង្គភាពប្រតិបត្តិផ្នែកស្ថាប័នឯកជនរបស់ខ្លួន ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីវិនិយោគលើគំរោងកាតាលីករជាច្រើន ដូចជាស្ថាប័នកំនត់តំលៃនានា ដែលផ្តល់តំលាភាពក្នុងផ្សារទុន តាមរយៈការបោះពុម្ពផ្សាយអំពីការវិនិច្ឆ័យឯករាជ្យទាក់ទងនឹងគុណភាពនៃការវិនិយោគក្នុងបរិធានបំណុល។ ទង្វើបែបនេះអាចជួយបណ្តាវិនិយោគិន ឱ្យធ្វើសេចក្តីសំរេចដោយផ្អែកលើពតិមានគ្រប់គ្រាន់ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីក៏មានចំណែកកាន់តែច្រើនឡើង ក្នុងការជួយពង្រឹងអភិបាលកិច្ចក្នុងសាជីវកម្មនៃក្រុមហ៊ុនឯកជន និងក្នុងការពង្រឹងមូលនិធិវិនិយោគណាដែលខ្លួនមានការចាប់អារម្មណ៍ដាក់ភាគហ៊ុន ។ ក្នុងស្ថានភាពនៃវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ ដែលកើតមានក្នុងបណ្តាប្រទេសជា

ច្រើនក្នុងតំបន់អាស៊ី និងមហាសាគរប៉ាស៊ីភិច កិច្ចប្រឹងប្រែងបែបនេះកំពុងតែមានការវិវត្តន៏រីកចំរើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីក៏ពិចារណាផងដែរលើការទ្រទ្រង់គំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗទៀត ដូចជាក្នុងផ្នែកលុបបំបាត់ការផ្ទេរប្រាក់បានពីមុខជំនួញខុសច្បាប់ជាដើម ។

38. ការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសត្រូវផ្តោតលើការធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្ម ។ តាមធម្មតា តែងតែមានហេតុផលដ៏ខ្លាំងក្លាខាងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ច ដែលធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលលុបចោលបណ្តាសកម្មភាពដែលផ្តល់ប្រយោជន៏តិចតួច ។ ការស្រាវជ្រាវជំហានដំបូងបង្ហាញថាឯកជនភាវូបនីយកម្មក៏អាចជួយកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយផងដែរ ប្រសិនបើដំនើរការនោះប្រព្រឹត្តទៅឱ្យបានត្រឹមត្រូវ [1] ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន ដំណើរការឯកជនភាវូបនីយកម្មច្រើនតែមានការបន្លំ ដោយមានការចោទប្រកាន់ពីការទទួលសំណូក លួច និងកេងប្រវ័ញ្ច ។ ដើម្បីជៀសវាងបញ្ហាទាំងនេះ ប្រការចាំបាច់ត្រូវធានាឱ្យមានការប្រើប្រាស់នីតិវិធីដែលមានតំលាភាព មិនលំអៀង និងមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ក្នុងការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ ក្នុងករណីដែលការលក់ដូរជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិទទួលផ្តាច់មុខដោយជៀសពុំរួច ប្រការសំខាន់ត្រូវបង្កើតស្ថាប័ននីតិកម្មឯករាជ្យមួយ ដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ សំរាប់ត្រួតពិនិត្យឱ្យបានត្រឹមត្រូវ មុនពេលធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្ម ។ បញ្ហាទាក់ទងនឹងក្រមអនុវត្តប្រសើរបំផុតនៅក្នុងអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម ក៏ជាសមាសភាគដ៏សំខាន់មួយនៃកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាឯកជនភាវូបនីយកម្ម ការធ្វើសាជីវកម្ម និងការគ្រប់គ្រងសហគ្រាសសាធារណៈ ។

39. កំណែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈសំខាន់ៗជាច្រើននៅចុងសតវត្សទី 19 និងដើមសតវត្សទី 20 បានកើតឡើង ជាការឆ្លើយតបនឹងអំពើទុច្ចរិតជាផ្លូវការ ។ ដោយចាត់ទុកការកែទំរង់ស្ថាប័នសាធារណៈយ៉ាងពេញលេញ ថាជាអាទិភាពទីមួយ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីអាចជួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៏ជាសមាជិក ឱ្យមានការកែប្រែ ដែលនឹងបង្កការលំបាកកាន់តែខ្លាំងដល់ការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ និងដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការតាមដានរកឱ្យឃើញ នៅពេលដែលវាកើតឡើង ។ ការអធិប្បាយលំអិតអំពីគំនិតផ្តួចផ្តើមកែទំរង់ ដែលមានសមាសភាគប្រឆាំងអំពើពុករលួយសំខាន់ មានបង្ហាញជូនក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 1 ។

40. ពិនិត្យមើលទៅស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិមុនគេ ។ មានវិស័យអាទិភាពមួយចំនួន ដែលកិច្ចប្រឹងប្រែងដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពផ្នែករដ្ឋបាលសាធារណៈរបស់ប្រទេសមួយ នឹងផ្តល់នូវផលចំណេញ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងពង្រឹងប្រព័ន្ធពតិមាន ជាពិសេសចំពោះប្រព័ន្ធពតិមានទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវតែជំរុញឱ្យមានតំលាភាព និងការទទួលខុសត្រូវ ហើយពង្រឹងសមត្ថភាពរដ្ឋាភិបាលក្នុងការតាមដានរាល់ការចំណាយ ។ បណ្តាវិធានការណ៏ពង្រឹងតួនាទីសវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងដើម្បីធានាឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់លើរាល់ការបញ្ចេញសាច់ប្រាក់សំរាប់ចំណាយនានា អាចបំពេញតួនាទីពីរក្នុងពេលតែមួយ គឺការជួយតាមដាន និងកែលំអការអនុវត្តន៏ ហើយក៏ធ្វើឱ្យរាល់អំពើកិបកេង និងគៃបន្លំ អាចត្រូវតាមដានរកឃើញដោយងាយ ។ ការកែទំរង់លទ្ធកម្ម ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីកំពុងតែដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៏ជាសមាជិកមួយចំនួន អាចជួយកាត់បន្ថយថ្លៃចំណាយ ហើយក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ធ្វើឱ្យរាល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងបទរំលោភច្បាប់ មានការលំបាកជាងមុន ។

41. ផ្នែកមួយផ្សេងទៀតដែលអាចធ្វើឱ្យមានការជឿនលឿនប្រព្រឹត្តទៅបាន គឺការកែទំរង់ក្របខ័ណ្ឌមន្ត្រីសាធារណៈ ។ ឯកសាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីឈ្មោះ *អភិបាលកិច្ច : ការគ្រប់គ្រងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៏ដ៏ត្រឹមត្រូវ* កត់សំគាល់ថា ផលប៉ះពាល់សរុបបណ្តាលពីការទទួលប្រាក់បៀវត្សរ៏ទាប សីលធម៌ក្នុងវិជ្ជាជីវៈនិងផលិតភាពការងារទាប ភាពមិនច្បាស់លាស់នៃការវិវត្តន៏អាជីពទៅអនាគត និងភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធតំលើងមុខតំណែងមន្ត្រីដែលផ្អែកលើគុណភាពការងារ ជាប្រការដែលធ្វើឱ្យកើនឡើងនូវផលអវិជ្ជមាននៃអំពើពុករលួយ ក្នុងចំណោមមន្ត្រីនៃស្ថាប័នសាធារណៈ ។

42. ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីអាចជួយទ្រទ្រង់គំនិតផ្តួចផ្តើមមួយចំនួនដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ។ បណ្តាវិធានការដើម្បីពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យតួនាទីនៃមន្ត្រីក្នុងស្ថាប័នស៊ីវិល នឹងជួយធានាថា ពុំមាន "មន្ត្រីខ្មោច" នៅក្នុងបញ្ជីទទួលប្រាក់បៀវត្សរ៏ឡើយ ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងកែលំអកាំប្រាក់បៀវត្សរ៏ រួមនឹងការលើកកំពស់លក្ខខណ្ឌការងារ នឹងជួយកាត់បន្ថយទំលាប់ និងឥរិយាបទនៃការប្រព្រឹត្តិខុសច្បាប់ ។ បណ្តាគំនិតផ្តួចផ្តើមដើម្បីកាត់បន្ថយករណីលើកលែង និងប្រាក់ឧបត្ថម្ភពិសេស នឹងធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធប្រាក់បៀវត្សរ៏មានតំលាភាពជាងមុន ។ បណ្តាវិធានការកែលំអនីតិវិធីជ្រើសរើសមន្ត្រី និងការតំឡើងមុខដំណែង គួរតែប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រាសចាកបទរំលោភពីថ្នាក់លើ

[1] Daniel Kaufmann and Paul Siegelbaum. 1996. "Privatization and Corruption in Transition Economies." *Journal of International Affairs* 50 (2): 419-458.

បក្សពួកនិយម និងការយោគយល់ និងជួយជំរុញការបង្កើតស្ថាប័នស៊ីវិលឯករាជ្យមួយ ប្រកបដោយប្រព័ន្ធចាត់តាំងដែលផ្អែកលើសមត្ថភាព និងស្នាដៃ ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងធ្វើសេចក្តីព្រាង និងដាក់ឱ្យអនុវត្តក្រមសីលធម៌ នឹងបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការរំពឹងទុករបស់មន្ត្រីស៊ីវិល ព្រមទាំងធានាឱ្យមានការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវនិយាមនៃឥរិយាបទដែលសមស្រប ។

43. ជាចុងក្រោយ វិធីមួយផ្សេងទៀតដែលអាចជួយលើកកំពស់គុណភាព និងប្រសិទ្ធិភាពស្ថាប័នសាធារណៈផង និងអាចជួយកាត់បន្ថយឱកាសនៃការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយផងនោះ គឺការបង្រួមវិសាលភាពនៃអន្តរាគមន៍របស់វា ។ នៅក្នុងក្រសួង ស្ថាប័ន និងនាយកដ្ឋាន វិធីដោះស្រាយដ៏ប្រសើរបំផុតមួយ គឺការរៀបចំចាត់ចែងឡើងវិញនូវរបៀបដំណើរការក្នុងការងាររបស់ស្ថាប័ននោះ ។ នៅពេលដែលនីតិវិធីនៃការប្រតិបត្តិត្រូវបានកែលំអ និងមានភាពងាយស្រួលជាងមុន ភាពចាំបាច់ឱ្យបង់ប្រាក់ដើម្បីជួយសំរួលកិច្ចការរដ្ឋបាលក៏នឹងត្រូវបំបាត់ផងដែរ ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនយោបាយទូលាយ ការលុបចោលបទបញ្ជា ពាណិជ្ជភាវូបនីយកម្ម និងឯកជនភាវូបនីយកម្ម អាចសំរេចបាននូវគោលបំណងប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរ ។ នៅពេលដែលវិស័យដែលរដ្ឋលូកដៃចូលធ្វើអន្តរាគមន៍កាន់តែថយចុះ ជាទូទៅឱកាសនៃការទាមទារឱ្យបង់ប្រាក់សំណូកក៏នឹងថយចុះផងដែរ ។

44. ការផ្តួចផ្តើមគំនិតមួយចំនួនអំពី "អភិបាលកិច្ចល្អ" ពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ និងតុលាការ ក៏អាចជួយប្រឆាំងអំពើពុករលួយផងដែរ ។ មធ្យោបាយសំខាន់មួយដើម្បីលើកស្ទួយការទទួលខុសត្រូវ គឺត្រូវពង្រឹងតួនាទីរបស់សភាក្នុងការត្រួតពិនិត្យ និងកែលំអសមត្ថភាពបណ្តាស្ថាប័នសភា ដូចជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលជាដើម ឱ្យមានដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ។ បណ្តាវិធានការកែទំរង់ប្រព័ន្ធច្បាប់ និងតុលាការ, ដូចជាការកាត់បន្ថយភាពកកស្ទះនៃការងារតុលាការ តាមរយៈការប្រើវិធីផ្សេងទៀតសំរាប់ដោះស្រាយទំនាស់ ឬការលើកកំពស់ការគ្រប់គ្រងសាលាជំនុំជំរះក្តីដើម្បីធានាថា បណ្តាករណីនៃពាក្យបណ្តឹងត្រូវទទួលការជំនុំជំរះតាមពេលវេលាកំនត់ ឬការលើកកំពស់ឯករាជ្យភាពនិងវិជ្ជាជីវៈនៃតុលាការជាដើម, អាចនឹងនាំមកនូវកត្តាខាងក្រៅវិជ្ជមានជាបន្ថែម នៅក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងកាត់បន្ថយភាពខ្វះចន្លោះនៅក្នុងមុខជំនាញសំខាន់ៗ ដូចជាផ្នែកសវនកម្ម និងគណនេយ្យជាដើម ក៏អាចនឹងនាំមកនូវប្រសិទ្ធិភាពស្រដៀងគ្នាដែរ ។

45. បណ្តាកិច្ចផ្តួចផ្តើមទាំងអស់នេះមិនបង្កឱ្យមានវាទប្បដិវាទឡើយ ហើយត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាទូទៅថា ជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់សំរាប់ការគ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈដ៏រឹងមាំ ។ បច្ចុប្បន្ន ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីកំពុងតែដាក់ឱ្យអនុវត្តបណ្តាវិធានការមួយចំនួន ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃកម្មវិធីប្រាក់កម្ចី និងជំនួយបច្ចេកទេស (ប្រអប់ទី 3) ។ កម្មវិធីទាំងនេះនឹងជួយជាមូលដ្ឋានក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដើម្បីប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីទូលាយរបស់ខ្លួន ក្នុងការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។

ខ. គោលបំណងទី ២ : ទ្រទ្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលអាចនឹងមានជោគជ័យ តាមករណីដោយឡែកនីមួយៗ និងលើកកំពស់គុណភាពនៃការពិភាក្សាអំពីបញ្ហាអភិបាលកិច្ច

46. ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក៏អាចទទួលយកនូវការអំពាវនាវពីសំណាក់បណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិក ឱ្យជួយទ្រទ្រង់ក្នុងកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយដោយចំហផងដែរ ។ ជំនួយបែបនេះអាចរួមមាន កិច្ចប្រឹងប្រែងរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ បង្កើនសមត្ថភាពតុលាការក្នុងការជំរះក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ, ការឆ្លើយតបនឹងសំនើជំនួយផ្នែកច្បាប់ ឬជំនួយបច្ចេកទេសពីសំណាក់អ្នកច្បាប់ និងមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើសេចក្តីព្រាងលក្ខន្តិកៈប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬក្រមប្រតិបត្តិក្នុងវិជ្ជាជីវៈ, ការពង្រឹងយន្តការច្បាប់សំរាប់ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពរដ្ឋបាល (ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតក្រុមអធិការកិច្ច ឬលក្ខខណ្ឌសំរាប់ត្រួតពិនិត្យប្រព័ន្ធតុលាការ), ឬការកែលំអសមត្ថភាពស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ឬជំរះក្តីករណីនៃការប្រព្រឹត្តិឥរិយាបទខុសច្បាប់ ។

47. ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ចំពោះសំណើសុំជំនួយបង្កើតយន្តការប្រឆាំងអំពើពុករលួយពីបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ។ ដោយសារសកម្មភាពទាំងនេះទំនងជាមានសភាពផុយស្រួយខាងផ្នែកនយោបាយ និងត្រូវការពត៌មានលំអិតស្តីពីស្ថានភាពជាក់លាក់ជុំវិញករណីនីមួយៗ នោះធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងផ្តល់បុគ្គលិកដែលធ្វើការដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងបត់បែនតាមស្ថានការណ៍ជាក់ស្តែង ក្នុងការអនុវត្តន៍គំនិតផ្តួចផ្តើមបែបបែបនេះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃករណីនីមួយៗដោយឡែកពីគ្នា ។ ជំនួយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវតែអនុវត្តតាមគោលការណ៍បីដូចខាងក្រោម: (i) ជំនួយអន្តរាគមន៍ពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវមានការស្នើសុំពីបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក (ii) សំនើសុំអន្តរាគមន៍នោះត្រូវតែស្របនឹងយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសំរាប់ប្រទេសនោះ

និងស្របគ្នាជាមួយនឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដែលកំពុងអនុវត្តក្នុងផ្នែកអភិបាលកិច្ច និងកសាងសមត្ថភាពបច្ចេកទេស និង (iii) សំនើនេះត្រូវតែស្ថិតក្នុងវិស័យដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចផ្តល់ ឬមានជំនាញគ្រប់គ្រាន់ ។

ប្រអប់ទី 3 : ឧទាហរណ៍ស្តីពីការផ្តល់ប្រាក់ឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី សំរាប់កម្មវិធីអភិបាលកិច្ចល្អ ដោយមានសមាសភាគប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

RETA 5688 : **កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលរយៈពេលវែងក្នុងតំបន់ស្តីពីសវនកម្ម សំរាប់បណ្តាសមាជិកនៃអង្គការស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលនៅអាស៊ី :** កិច្ចផ្តួចផ្តើមដែលមានតំលៃ 1,0 លានដុល្លារនេះ បានទទួលការអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាភិបាល នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ 1996 ។ វាជាកម្មវិធីសំរាប់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំ ដើម្បីពង្រឹងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលប្រចាំតំបន់សំរាប់ស្ថាប័នសវនកម្មកំពូល និងដើម្បីលើកកំពស់ការបណ្តុះបណ្តាល ព្រមទាំងទេពកោសល្យក្នុងបច្ចេកទេសសវនកម្ម នៅក្នុងស្ថាប័នសវនកម្មនីមួយៗ ។

TA 2186 : **ពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សំរាប់ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលទីចាត់ការគយ នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន :** កម្មវិធីជំនួយបច្ចេកទេសមានតំលៃ 646.000 ដុល្លារនេះ បានទទួលការអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាភិបាល នៅខែតុលា ឆ្នាំ 1994 ។ កម្មវិធីនេះមានគោលបំណងជួយអគ្គរដ្ឋបាលទីចាត់ការគយក្នុង : (i) ការលើកស្នើច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិថ្មីដែលមានប្រសិទ្ធិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការត្រួតពិនិត្យសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិអន្តរជាតិនៅតាមព្រំដែន ការយកពន្ធគយទូទាត់ទប់ទល់ដិម្ពិង វិធានការប្រឆាំងអំពើគៃបន្លំក្នុងពាណិជ្ជកម្ម និងសវនកម្មឯករាជ្យ (ii) បង្កើតប្រព័ន្ធពតិមានពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់និងបទបញ្ញត្តិ និង (iii) បណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីអគ្គរដ្ឋបាលទីចាត់ការគយដើម្បីអនុវត្តវិធានការទាំងនោះ ។

TA 2616 : **ការកែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈនៅប្រទេសសេរីលង្កា :** នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ 1996 ប្រធានធនាគារបានអនុម័តជំនួយឥតសំណងចំនួន 275.000 ដុល្លារ ដល់រដ្ឋាភិបាលប្រទេសសេរីលង្កា ដើម្បីជួយត្រលប់ស្ថានការណ៍នៃការបន្ធ្លាក់ចុះខាងផ្នែកគុណភាព និងសមត្ថភាពស្ថាប័នសាធារណៈ ។ គោលដៅចំបងពីរក្នុងចំណោមគោលដៅដទៃទៀតនៃការផ្តួចផ្តើមនេះ គឺដើម្បីធ្វើសនិទានកម្មក្របខ័ណ្ឌស្ថាប័នសាធារណៈ និងលើកកំពស់ការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជិករដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការណែនាំឱ្យប្រើប្រព័ន្ធ និងនីតិវិធីគ្រប់គ្រងដែលផ្អែកលើលទ្ធផលការងារ ។

Loan 1513 : **ការទ្រទ្រង់កម្មវិធីកែទំរង់ស្ថាប័នសាធារណៈ ក្នុងសាធារណរដ្ឋនៃកោះម៉ារសាល់ :** នៅខែមករា ឆ្នាំ 1997 ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលបានអនុម័តប្រាក់កម្ចីចំនួន 12 លានដុល្លារ ដើម្បីជួយទ្រទ្រង់ការអនុវត្តន៍កម្មវិធីកែទំរង់ស្ថាប័នសាធារណៈ ដែលមានគោលបំណងធ្វើឱ្យស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋាភិបាលមានស្ថេរភាព លើកកំពស់ប្រសិទ្ធិភាពស្ថាប័នសាធារណៈ ព្រមទាំងលើកស្ទួយសមត្ថភាពរបស់ប្រទេសនេះក្នុងការផ្តល់និងបង្កបរិយាកាសប្រកប ដើម្បីជំរុញការលូតលាស់វិស័យឯកជន ។ លក្ខខណ្ឌទីបីក្នុងកម្មវិធីឥណទាននេះផ្តោតលើការតាក់តែងនីតិវិធីផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណអាជីវកម្ម និងវិនិយោគបរទេស ឱ្យមានតំលាភាពជាងមុន និងដែលអាចព្យាករណ៍បាន ។ កម្មវិធីនេះក៏ជួយផងដែរដល់ការបង្កើតការិយាល័យស៊ើបអង្កេតបណ្តឹង ដើម្បីធានាឱ្យមានមជ្ឈត្តកម្មឯករាជ្យ និងយុត្តិធម៌ ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់រវាងរដ្ឋាភិបាល និងសាធារណៈជនជាទូទៅ ។

48. តាមរូបភាពដូចគ្នានេះដែរ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងពិចារណាជួយទ្រទ្រង់ការខំប្រឹងប្រែងប្រឆាំងអំពើពុករលួយក្នុងតំបន់ តាមរយៈសិក្ខាសាលា កិច្ចប្រជុំ សកម្មភាពបណ្តុះបណ្តាល ការស្រាវជ្រាវនិងបោះពុម្ពផ្សាយទាក់ទងនឹងបញ្ហាអំពើពុករលួយ និងលទ្ធភាពធ្វើសហការជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក និងអន្តរជាតិ ដែលមានបេសកកម្ម និងកម្មវិធីការងារក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគំនិតផ្តួចផ្តើមនេះ ។

49. បុគ្គលិកធនាគារគួរតែមានការប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងកិច្ចផ្តួចផ្តើមមួយចំនួន ដែលស្ថិតនៅក្រៅវង្វង់សមត្ថកិច្ចនៃការចូលរួមរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ការងារទាំងនោះរួមមាន កិច្ចប្រឹងប្រែងជំរុញឱ្យមានការជជែកវែកញែកក្នុងស្រុក នៅក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬគំនិតផ្តួចផ្តើមប្រឆាំងអំពើពុករលួយ, កម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលមានចរិតនយោបាយខ្លាំងពេក និងដែលផ្តោតលើបុគ្គលឬគណៈបក្សនយោបាយណាមួយ, និងគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលគ្រាន់តែបង្ហាញឱ្យឃើញតែរូបភាពក្រៅ ហើយត្រូវរៀបចំឡើងសំរាប់គ្រាន់តែបំភាន់ជារូបភាពថាមានការរីកចំរើន តែពុំមានខ្លឹមសារពិតប្រាកដ ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមិនត្រូវផ្តល់ជំនួយចំពោះវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយណាឡើយ ប្រសិនបើបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិកពុំយល់ពីធម្មជាតិ វិសាលភាព និងសារៈសំខាន់នៃកិច្ចការផ្តួចផ្តើមទាំងនោះ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍រួមនៃបណ្តាប្រទេសទាំងនោះ ។

50. ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីមានយន្តការមួយចំនួន សំរាប់ធ្វើការចរចាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក អំពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងអភិបាលកិច្ច (រួមទាំងអំពើពុករលួយ) ដែលរួមមាន យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិសំរាប់បណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ និងការពិភាក្សាកម្មវិធីជំនួយសំរាប់បណ្តាប្រទេស, បេសកកម្មវាយតំលៃកម្មវិធីរួមនៅក្នុងប្រទេស ការវាយតំលៃសំណើគំរោង ការអនុវត្តន៍គំរោង និងបេសកកម្មវាយតំលៃគំរោង ។ បុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីដែលទទួលបន្ទុកយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ប្រទេសនីមួយៗ និងទទួលបន្ទុករៀបចំកម្មវិធី រួមទាំងរៀបចំសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិសំរាប់ប្រទេស និងឯកសារកម្មវិធីជំនួយសំរាប់ប្រទេស ក៏ដូចជាបុគ្គលិកទទួលបន្ទុកផ្នែកគំរោងឥណទាន ឬជំនួយឥតសំណង ត្រូវតែដោះស្រាយនូវបញ្ហាទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយក្នុងបរិបទដ៏ទូលំទូលាយនៃបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាពបច្ចេកទេស ។ ពួកគេគួរតែយល់អំពីបញ្ហាអំពើពុករលួយ និងផលវិបាករបស់វា នៅក្នុងភូមិសាស្ត្រ និង/ឬតាមវិស័យដែលពួកគេទទួលបន្ទុកការងារ ។ ពួកគេត្រូវប្រើយន្តការនេះដើម្បីពិភាក្សា និងលើកសំនើវិធីសាស្ត្រ ដែលអាចឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីជួយអនុវត្តគោលការណ៍សំរាប់គ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ រួមទាំងវិធានការដែលអាចជួយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេស ដែលអំពើពុករលួយជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់បណ្តាគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងដល់សេចក្តីសង្ឃឹមរួមរបស់ប្រទេស ក្នុងការធ្វើឱ្យមានកំនើនសេដ្ឋកិច្ច ។

51. បេសកកម្មវាយតំលៃកម្មវិធីប្រចាំប្រទេស និងបេសកកម្មវាយតំលៃគំរោង ផ្តល់នូវឱកាសសំរាប់ពិភាក្សាអំពីគោលនយោបាយ និងការអនុវត្តន៍នានា ដែលជាកត្តាបង្អាក់ដំណើរនៃការអនុវត្តន៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពនៃគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី។ ក្នុងកាលៈទេសៈភាគច្រើន នៅពេលបុគ្គលិកសង្ស័យថា មានអំពើពុករលួយកើតមានរួចមកហើយ ឬកំពុងតែកើតមាននៅក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គេត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ 64 នៃឯកសារនេះ និងត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីបញ្ហានេះ ទៅការិយាល័យអគ្គសវនករ ដែលនឹងចាត់វិធានការដោះស្រាយឱ្យបានសមស្របទៅតាមស្ថានភាពនៃបញ្ហា ។ ក្នុងករណីកំរខ្លះ នៅពេលដែលត្រូវការឱ្យមានចំណាត់វិធានការចាំបាច់ជាបន្ទាន់ បុគ្គលិករូបនោះអាចដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនោះដោយចំហ ជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ជាមួយស្ថាប័នប្រតិបត្តិ ឬជាមួយស្ថាប័នទទួលបន្ទុកស្រាវជ្រាវករណីបែបនេះ បន្ទាប់ពីបានទទួលការអនុញ្ញាតពីនាយករបស់គេ និងពីការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា ។ ប៉ុន្តែ រាល់ការពិភាក្សាជាមួយក្រុមហ៊ុន ឬស្ថាប័នណាមួយក្នុងរដ្ឋាភិបាល ត្រូវតែផ្តោតតែលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការងារប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីតែប៉ុណ្ណោះ ។

52. ដោយឱ្យមានការស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយ *គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការផ្សព្វផ្សាយពត៌មាន* របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី អគ្គនាយក អគ្គនាយករង និងបណ្តាប្រធានការិយាល័យ ឬនាយកដ្ឋាន អាចជំរាបជូនអ្នកយកពត៌មានអំពីបញ្ហាអំពើពុករលួយ តាមការយល់ឃើញផ្ទាល់ខ្លួនថាជាការចាំបាច់ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃក្រមប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ បុគ្គលិកផ្សេងទៀតរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មានសេរីភាពពេញលេញក្នុងការពិភាក្សាបញ្ហាអំពើពុករលួយក្នុងន័យទូទៅ ដោយត្រូវអនុលោមទៅតាមនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុង *គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការផ្សព្វផ្សាយពត៌មាន* ។ ប៉ុន្តែពួកគេមិនត្រូវនិយាយទៅកាន់អ្នកយកពត៌មាន អំពីករណីជាក់លាក់ណាមួយនៃអំពើពុករលួយ ក្នុងចំណោមអ្នកផ្គត់ផ្គង់ដល់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ឬអំពីករិតទូទៅនៃអំពើពុករលួយនៅក្នុងក្រុមហ៊ុន

ឬប្រទេសណាមួយ ដោយពុំមានការអនុញ្ញាតពីអគ្គនាយករង ដែលទទួលបន្ទុកកិច្ចការផ្តល់ពតិមានរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬនៅពេលអវត្តមានរបស់គាត់ឡើយ ។

គ. គោលបំណងទី ៣ : ធានាថាបណ្តាគំរោង និងបុគ្គលិកបំរើការក្នុងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គោរពតាមបទដ្ឋាននៃក្រមសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត

53. ប្រសិនបើការព្យាយាមរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងការកាត់បន្ថយឥរិយាបទនៃទំលាប់ខុសច្បាប់ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាសមាជិក អ្នកផ្គត់ផ្គង់ និងអ្នកម៉ៅការ ត្រូវតែអាចឱ្យជឿបាន នោះប្រការចាំបាច់គឺត្រូវធានាថា រាល់បុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវឥតខ្ចោះទៅតាមគោលការណ៍របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឯបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង និងនីតិវិធីនានារបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវតែផ្អែកលើស្តង់ដានៃក្រមសីលធមិក្នុងកំរិតខ្ពស់បំផុត ។ ក្នុងន័យនេះ មូលដ្ឋានគ្រឹះទីបីនៃនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយអំពាវនាវឱ្យចាត់វិធានការផ្ទៃក្នុងយ៉ាងតឹងតែងបំផុត ដើម្បីពង្រឹងគោលការណ៍ប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីឱ្យបានពេញលេញ ផ្អែកលើមូលដ្ឋានសំខាន់ៗប្រាំ គឺ : (i) រក្សានូវភាពសុចរិតនៃប្រតិបត្តិការកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ii) ពង្រឹងគោលនយោបាយលទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (iii) កែលំអជាប្រចាំនូវក្រមបែបបទការងាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងបង្កើតយន្តការឯករាជ្យសំរាប់ធ្វើរបាយការណ៍ផ្ទៃក្នុង ដើម្បីដោះស្រាយការចោទប្រកាន់ស្តីពីអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមមន្ត្រីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬនៅក្នុងការងារប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (iv) លើកកំពស់គុណភាពនៃការត្រួតពិនិត្យកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសផ្តល់ដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និង (v) ធានាថា បុគ្គលិកទាំងអស់របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់អំពីគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងប្រកាន់ឥរិយាបទស្របទៅតាមអត្ថបទជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងស្មារតីនៃគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

1. រក្សានូវភាពសុចរិតនៃប្រតិបត្តិការកម្មវិធីឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេស របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍

54. ប្រសិនបើមានភស្តុតាងយកជាការបាន ទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយនៅក្នុងកម្មវិធីឥណទាន ឬជំនួយបច្ចេកទេសដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារនេះនឹងដោះស្រាយបញ្ហានេះតាមរយៈការចរចាជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ក្នុងអំឡុងពេលបេសកកម្មពិនិត្យគំរោង ឬបេសកកម្មពិនិត្យកម្មវិធីប្រចាំប្រទេស ។ ក្នុងករណីដែលរកឃើញថា មានអំពើរំលោភលើបទបញ្ជា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងណាមួយក្នុងក្របខ័ណ្ឌឥណទាន ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចនឹងធ្វើសេចក្តីសំរេចបដិសេធជារៀងរហូតនូវក្រុមហ៊ុនដែលមានការពាក់ព័ន្ធ អាចពន្យាពេលការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ ឬលុបចោលគំរោងឥណទាននោះ ។

55. អនុលោមតាមក្រឹត្យក្រមការងាររបស់អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងធនាគារពិភពលោក ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រង និងបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងពិចារណាអំពីបញ្ហាអំពើពុករលួយដោយចំហ នៅក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការប្រចាំប្រទេស និងនៅក្នុងកម្មវិធីជំនួយដល់បណ្តាប្រទេសនានា ។ ករណីនៃអំពើពុករលួយមួយចំនួនអាចកើតមានឡើងក្នុងកំរិតដែលអាចបង្កភាពរាំងស្ទះដល់សុចរិតភាពនៃការប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬនាំឱ្យគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ជាមូលដ្ឋាននៃបណ្តាប្រទេសទទួលជំនួយមិនអាចសំរេចទៅបាន ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងអាចសំរេចតាមរយៈការបោះឆ្នោតដើម្បីកាត់បន្ថយ ឬពន្យារពេលការផ្តល់ឥណទាន និងជំនួយបច្ចេកទេសដល់ប្រទេសនោះ ក្រោយពេលបានពិភាក្សាជាមួយប្រទេសនោះ និងជាមួយក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។

56. ម៉្យាងទៀត អាចមានស្ថានភាពផ្ទុយគ្នាពីករណីខាងលើ នៅពេលដែលប្រទេសណាមួយបានធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនជាក់លាក់ ក្នុងការលើកស្ទួយសមត្ថភាព ប្រសិទ្ធិភាព និងភាពសុចរិតនៃស្ថាប័នសាធារណៈ និងឯកជន នៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងអាចធ្វើសេចក្តីសំរេច ក្នុងការសំរួលឱ្យកម្មវិធីផ្តល់ឥណទានប្រព្រឹត្តទៅបានឆាប់រហ័ស ឬផ្តល់ធនធានជាបន្ថែមក្រោមរូបភាពជាជំនួយបច្ចេកទេស ដើម្បីជួយធានានិរន្តភាពនៃដំនើរការកែទំរង់ ។

57. ដោយសារអំពើពុករលួយមានសភាពស្មុគស្មាញ និងមានសណ្ឋានខុសប្លែកគ្នាជាខ្លាំង ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រង និងបុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវមានគោលការណ៍បត់បែនបានក្នុងកំរិតសមស្របមួយ ដើម្បីអាចដោះស្រាយករណីដោយឡែកៗពីគ្នានៃអំពើពុករលួយដោយរក្សាបាននូវការគោរពតាមក្របខ័ណ្ឌនៃខសំខាន់ៗ ដែលមានចែងនៅក្នុងគោលនយោបាយនេះ ។ ដោយទទួលស្គាល់អំពីតំរូវការខាងផ្នែក

យុត្តិធម៌ និងភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានៅក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការ និងដោយអះអាងយ៉ាងដាច់អហង្ការចំពោះភាពចាំបាច់នៃនយោបាយ "គ្មានការយោគយល់" នៅពេលដែលមានភ័ស្តុតាងយកជាការបាន ដែលបង្ហាញថា មានអំពើពុករលួយនៅក្នុងចំណោមបុគ្គលិក ឬគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារនេះកត់សំគាល់ថា គេត្រូវចាត់វិធានការខុសៗពីគ្នា សំរាប់ដោះស្រាយប្រភេទផ្សេងគ្នានៃអំពើពុករលួយ ។ គេចាំបាច់ត្រូវធ្វើការសំរេចដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុតដោយផ្អែកលើពតិមានច្បាស់លាស់ និងលក្ខណៈពិសេសនានានៃស្ថានភាព ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាសំខាន់លើការអនុវត្តន៍វិធានការជាក់ស្តែង និងវិធានការត្រួតពិនិត្យដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងការពារជាមុន ដែលជាវិធានការត្រូវចំណាយតិចតែមានប្រសិទ្ធិភាព ទៅតាមទំរង់ដែលស្របគ្នានឹងគោលការណ៍ធម្មនុញ្ញស្តីពី "សេដ្ឋកិច្ច និងសមិទ្ធិផល" ។

២. ការកែទំរង់លទ្ធកម្ម

58. នៅពេលថ្មីៗនេះ ក្រុមការងារប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលមានការិយាល័យសេវាកម្មប្រតិបត្តិកណ្តាលជាប្រធាន បានកោះប្រជុំ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យឡើងវិញនូវគោលនយោបាយលទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ក្រុមការងារនេះបានពិចារណាវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយផ្សេងៗ ដែលបានអនុម័តដោយធនាគារពិភពលោក នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ 1996 ដែលក្នុងវិធានការទាំងនោះ មានការដាក់កំហិតឱ្យភាគីខ្ចីឥណទាន អ្នកចូលរួមដេញថ្លៃ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ និងអ្នកម៉ៅការ "គោរពតាមបទដ្ឋាននៃក្រមសីលធម៌កំរិតខ្ពស់" នៅក្នុងពេលដេញថ្លៃ និងពេលអនុវត្តកិច្ចសន្យា[1] ។ ក្នុងដំណើរការអនុវត្តវិធានការនេះ ធនាគារពិភពលោកនឹង :

(i) បដិសេធសំនើផ្តល់កិច្ចសន្យា ប្រសិនបើធនាគារពិភពលោករកឃើញថា ក្រុមហ៊ុនដែលមានការស្នើឱ្យទទួលកិច្ចសន្យា ធ្លាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ឬអំពើគៃបន្លំ នៅក្នុងការដេញថ្លៃដើម្បីប្រកួតយកកិច្ចសន្យានោះ ។

(ii) លុបចោលចំណែកនៃឥណទានដែលបំរុងទុកសំរាប់កិច្ចសន្យាផ្គត់ផ្គង់សំភារៈ ឬការងារ ប្រសិនបើនៅពេលណាមួយធនាគាររកឃើញថា បណ្តាអ្នកតំណាងឱ្យភាគីខ្ចីឥណទាន ឬអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពីកម្មវិធីប្រាក់កម្ចី មានជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយអំពើពុករលួយ និងគៃបន្លំ នៅក្នុងដំណើរការដេញថ្លៃ ឬនៅក្នុងដំណើរការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យានោះប្រសិនបើភាគីខ្ចីឥណទានមិនបានចាត់វិធានការសមស្រប សំរាប់កែខៃស្ថានភាពនោះឱ្យបានទាន់ពេល និងដែលអាចធនាគារពិភពលោកទទួលយកបាន ។

(iii) ប្រកាសយ៉ាងដាច់អហង្ការនូវការដកហូតសិទ្ធិជារៀងរហូត ឬសំរាប់ចន្លោះពេលណាមួយជាកំនត់ ក្នុងការទទួលកិច្ចសន្យាផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក ប្រសិនបើនៅពេលណាក៏ដោយ ធនាគារពិភពលោករកឃើញថាក្រុមហ៊ុននោះមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ឬគៃបន្លំ នៅក្នុងការប្រជែងដេញថ្លៃ ឬក្នុងពេលប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យាដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក ។ និង

(iv) មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា ដែលផ្តល់ឥណទានហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក នូវខដែលតំរូវឱ្យក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់ និងភាគីម៉ៅការ អនុញ្ញាតឱ្យធនាគារពិភពលោកត្រួតពិនិត្យលើគណនេយ្យ និងរាល់កំនត់បញ្ជីទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៍កិច្ចសន្យា ព្រមទាំងធ្វើសវនកម្មលើគណនេយ្យ និងបញ្ជីទាំងនោះដោយសវនករដែលជ្រើសរើសដោយធនាគារពិភពលោក ។

59. បណ្តាខប្រហែលគ្នានេះក៏មានដាក់បញ្ចូលក្នុង *គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ការជ្រើសរើស និងជួលទីប្រឹក្សា* របស់ធនាគារពិភពលោកផងដែរ ។ នៅថ្ងៃទី 2 ខែកញ្ញា ឆ្នាំ 1997 ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលធនាគារពិភពលោកបានឯកភាពធ្វើវិសោធនកម្មលើគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីលទ្ធកម្ម ដើម្បីធានាឱ្យមានចុះ "ការសន្យាគ្មានសំណូក" នៅក្នុងពាក្យសុំដេញថ្លៃ ដែលអាចដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងគំរោងការដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីខ្ចីឥណទាន និងដាក់ជាកាតព្វកិច្ចសំរាប់បណ្តាក្រុមហ៊ុនឱ្យគោរពតាមច្បាប់ក្នុងស្រុកដែលនៅជាធរមាន ពាក់ព័ន្ធនឹងការសូកប៉ាន់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ។

---

[1] R96-112/1: *សំនើវិសោធនកម្មក្នុងឯកសារផ្តល់ប្រាក់កម្ចីរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី សំដៅធ្វើឱ្យឯកសារទាំងនោះមានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការប្រឆាំងអំពើគៃបន្លំ និងអំពើពុករលួយ* ធនាគារអន្តរជាតិសំរាប់ការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍ ថ្ងៃទី 23 ខែកក្កដា ឆ្នាំ 1996 ។

60. ក្រុមការងារបានពិចារណាលើបណ្តាវិធានការទាំងនេះ និងវិធានការផ្សេងៗទៀត ដោយមានការពិភាក្សាជាមួយក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងធនាគារ ។ យោងតាមអនុសាសន៍ផ្តល់ដោយក្រុមបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មទាំងប្រាំពីរ និងដោយពិចារណាផងដែរអំពីផលប្រយោជន៍នៃការធ្វើឱ្យការប្រតិបត្តិមានភាពចុះសំរុងគ្នារវាងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី ទាក់ទងនឹងលទ្ធកម្ម និងការជ្រើសរើសទីប្រឹក្សា ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងដាក់បញ្ចូលបណ្តាខដែលចែងពីវិធានការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ប្រហាក់ប្រហែលនឹងបណ្តាខដែលអនុម័តដោយធនាគារពិភពលោកដែរ សំរាប់ការពិចារណាបដិសេធសំនើគំរោង ការប្រកាសដកហូតសិទ្ធិ និងសិទ្ធិធ្វើអធិការកិច្ច ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី 58 ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក៏នឹងដាក់បញ្ចូលជំរើស "ការសន្យាគ្មានសំណូក" ទៅក្នុងពាក្យសុំដេញថ្លៃ ដែលមានទំរង់ប្រហាក់ប្រហែលនឹងគោលការណ៏របស់ធនាគារពិភពលោកដែរ ។ បន្ទាប់ពីក្រុមប្រឹក្សាភិបាលអនុម័តលើឯកសារគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ រាល់សំនើផ្លាស់ប្តូរនឹងដាក់បញ្ចូលជាបន្ថែមទៅក្នុង *គោលការណ៏ណែនាំស្តីពីលទ្ធកម្ម* និង *គោលការណ៏ណែនាំស្តីពីការជួលទីប្រឹក្សាដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងភាគីខ្ចីឥណទានពីធនាគារនេះ* ហើយនឹងដាក់ជូនក្រុមប្រឹក្សាភិបាលដើម្បីសុំការអនុម័ត ។ អត្ថបទស្តីពីសំនើកែប្រែមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 2 ។ បន្ទាប់មក គោលការណ៏ទាំងនេះនឹងមានភ្ជាប់ជាមួយបណ្តាខនានា ដែលមានចែងក្នុង *បទបញ្ញត្តិខ្ចីឥណទាន* របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដែលជាការបើកឱកាសឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចលុបចោលគំរោងខ្ចីឥណទាន ក្នុងករណីមានភ័ស្តុតាងអំពីអំពើពុករលួយ ឬតែបន្លំពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់កិច្ចសន្យាអនុវត្តគំរោងដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី[1] ។ អត្ថបទសំនើកែប្រែមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 3 ។

61. បន្ថែមពីលើការដាក់បញ្ចូលវិធានការថ្មីៗទាំងនោះ គោលការណ៏បច្ចុប្បន្នរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នឹងត្រូវដាក់ឱ្យអនុវត្តយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ និងជាយថាក្រម ដើម្បីធានាឱ្យមានយុត្តិធម៌ និងតំលាភាពក៏រិតខ្ពស់ នៅក្នុងដំណើរការលទ្ធកម្ម ។ ការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសនឹងផ្តោតជាសំខាន់លើការលុបបំបាត់ការពន្យារពេល និងសំនើសុំបន្តពេល នៅក្នុងដំនាក់កាលវាយតំលៃលើជំនាញ ការវាយតំលៃដំណើរការដេញថ្លៃ ការផ្តល់កិច្ចសន្យា ការបង់ប្រាក់ជាមុន ការចាប់ផ្តើមគំរោង និងនៅក្នុងការផ្ទេរប្រាក់តាមដំនាក់កាលនីមួយៗ ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងជាងនេះទៀតនឹងផ្តោតលើការពិនិត្យពិច័យលើចំនួន និងក៏រិតនៃការកែប្រែចំនុចនានាក្នុងគំរោងផ្សេងពីលំនាំដើម ដោយរួមមានការធ្វើសវនកម្មចោះៗក្នុងគោលបំណងធានាឱ្យមានការអនុវត្តន៍បានត្រឹមត្រូវតាមបណ្តាសំណើទាំងនោះ ។ ក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាត្រូវផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក នៅក្នុងឯកសារកិច្ចសន្យាត្រូវមានដាក់បញ្ចូលការសន្យាដោយភាគីម៉ៅការថា ពុំមានខ្ទង់ចំណាយជាប្រាក់កំរៃ ប្រាក់ទឹកតែ ការបង្វិលប្រាក់សង អំណោយ កំរៃជើងសារ ឬការចំណាយណាផ្សេងទៀត ដែលពុំមានចែងក្នុងឯកសារដេញថ្លៃ នឹងត្រូវផ្តល់ឱ្យ ឬទទួលយក ពាក់ព័ន្ធជាមួយដំណើរការដេញថ្លៃ ឬក្នុងការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យាឡើយ ។

62. ពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការផ្នែកស្ថាប័នឯកជនរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី បញ្ហាដេញថ្លៃច្រើនមានការពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ សំរាប់បណ្តាគំរោងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ។ អនុលោមតាមឯកសារការងារ *ការពិនិត្យឡើងវិញនូវដំណើរប្រតិបត្តិនៃស្ថាប័នឯកជន* រដ្ឋាភិបាល ដែលជាអ្នកទទួលគំរោង ត្រូវតែជ្រើសរើសអ្នកធានាអនុវត្តគំរោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដោយឈរលើគោលការណ៏តំលាភាព តាមរយៈការដេញថ្លៃជាលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ។ ប្រសិនបើវាជាគំរោងដែលមានការចរចាជាមុន ការងារវិស្វកម្ម ការផ្តល់កិច្ចសន្យា និងការសាងសង់ ត្រូវតែឆ្លងកាត់ការដេញថ្លៃជាលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងជាចាំបាច់ ។

3. **ការកែសំរួលក្រុមការងារ និងបង្កើតយន្តការឯករាជ្យសំរាប់រាយការណ៏ផ្ទៃក្នុង**

63. ឆ្លងតាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា បានធ្វើសេចក្តីព្រាងវិសោធនកម្មលើជំពូកទី 4 នៃបទបញ្ជារដ្ឋបាលលេខ 2.02 ដើម្បីបង្កើនវិសាលភាពនៃបទបញ្ជានេះ សំរាប់អនុវត្តចំពោះបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងចំនងទាក់ទងក្នុងមុខជំនួញ និងសកម្មភាពឯកជន, ផលប្រយោជន៍ខាងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ, សកម្មភាពវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្ម, និងការបើកចំហឱ្យដឹងអំពីផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងផលប្រយោជន៍ក្នុងមុខជំនួញ ។ គោលបំណងនៃការធ្វើវិសោធនកម្មនេះគឺដើម្បីការពារកុំឱ្យកើតមានទំនាស់ ឬការលេចឡើងជាសាធារណៈនូវទំនាស់បែបនេះ ក្នុងចំណោមបុគ្គលិក ពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍បុគ្គលផ្ទាល់ខ្លួន ជាមួយមុខនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេ ។ នៅថ្ងៃទី 28 ខែឧសភា ឆ្នាំ 1998 ក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងបានអនុម័តគាំទ្រសំនើកែប្រែទាំងនេះ ហើយបច្ចុប្បន្ន ជំពូកទី 4 បានក្លាយទៅជាក្រុមអនុវត្តការងារយ៉ាងពេញលេញសំរាប់ឱ្យបុគ្គលិកទាំងអស់នៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីប្រតិបត្តិតាម ។

---

[1] Office of the General Counsel. 1986. *Ordinary Operation Loan Regulations*. ADB, Manila.

64. គេនៅត្រូវការបណ្តុះវិធានការចាំបាច់បន្ថែមទៀតដើម្បីធានាថា គោលនយោបាយផ្ទៃក្នុង និងនីតិវិធីរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសំរាប់ការដោះស្រាយបញ្ហាឥរិយាបទគៃបន្លំ និងអំពើពុករលួយ មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយបណ្តាគោលការណ៍របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគីផ្សេងទៀត និងធានាឱ្យមានការវិវត្តន៍ទៅរកក្រឹត្យក្រមដែលល្អបំផុត ។ បច្ចុប្បន្ន នៅពុំទាន់មានខ្សែបណ្តាញឯករាជ្យណាមួយ ដែលអាចប្រើប្រាស់សំរាប់រាយការណ៍ពីករណីនៃអំពើពុករលួយ និងឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតករណីនោះនៅឡើយទេ ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគោលនយោបាយនេះ ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងមាននាទីជាកន្លែងទទួលពាក្យបណ្តឹងផ្ទៃក្នុងទាក់ទងនឹងការគៃបន្លំ និងអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមគំរោង និងបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ដោយការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រនិងគោលនយោបាយ ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា, នាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង, ការិយាល័យប្រតិបត្តិសេវាកម្មកណ្តាល និងនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតនោះ ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងពិចារណាចាត់វិធានការសមស្រប ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគោលនយោបាយខាងលើនេះ ដើម្បីធានាថា គ្រប់បុគ្គលិក និងគំរោងនានាអនុវត្តតាមស្តង់ដានៃក្រមការងារក៏រិតខ្ពស់បំផុត ។

65. ក្នុងករណីដែលបុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬភាគីខាងក្រៅនានា ពុំយល់ព្រមជាមួយនឹងលទ្ធផលនៃការរកឃើញរបស់ការិយាល័យអគ្គសវនករលើករណីណាមួយ នោះពួកគេអាចលើកករណីនេះទៅជូនក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងរបស់ធនាគារ ដែលនឹងធ្វើសេចក្តីសំរេចថាតើករណីបែបនេះត្រូវដាក់ជូនទៅការិយាល័យអគ្គសវនករវិញ ដើម្បីឱ្យបន្តពិនិត្យឡើងវិញតទៅទៀត, បញ្ជូនសំណុំរឿងទៅអ្នកស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យ ឬក្រុមហ៊ុនសវនកម្ម, ឬមួយសំរេចថាត្រូវបញ្ឈប់ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញថា ពុំមានហេតុផលចាំបាច់ត្រូវចាត់វិធានការបន្តទៀត ។ សំណុំរឿងរងនៃករណីមួយចំនួនក៏អាចទទួលការពិនិត្យដោយគណៈកម្មាធិការអធិការកិច្ចផងដែរ ប្រសិនបើសំណុំរឿងរងនោះឆ្លើយតបនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំរាប់អធិការកិច្ច ដូចមានចែងក្នុងឯកសារស្តីពី *ការបង្កើតមុខនាទីអធិការកិច្ច* និងក្នុងឯកសារស្តីពី *នីតិវិធីអធិការកិច្ច* ដែលអនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការអធិការកិច្ច នៅថ្ងៃទី ១ ខែតុលា ឆ្នាំ 1996 [1] ។

4. លើកកំពស់គុណភាពនៃការត្រួតពិនិត្យ

66. ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនឹងចាត់វិធានការមួយចំនួន ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពតាមដាន និងសវនកម្ម សំរាប់គំរោងនានា ។ បណ្តាវិធានការទាំងនេះនឹងកែលំអគុណភាព និងប្រសិទ្ធិភាពជាទូទៅនៃគំរោងការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ ធ្វើរបៀបនេះនឹងធានាបាននូវភាពសុចរិតនៃដំណើរប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងធ្វើឱ្យឥរិយាបទគៃបន្លំ និងពុករលួយ កាន់តែមានការលំបាកប្រព្រឹត្ត និងអាចងាយរកឃើញ នៅពេលមានករណីបែបនេះកើតឡើង ។

67. សមត្ថភាពរបស់ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងត្រូវពង្រឹងជាបន្ថែម ដើម្បីឱ្យការិយាល័យនេះមានសមត្ថភាពដោះស្រាយបញ្ហាប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ការបណ្តុះបណ្តាលជាពិសេសលើផ្នែកគណនេយ្យនីតិក្រម និងបច្ចេកទេសស៊ើបអង្កេតផ្សេងទៀតក៏នឹងមានផ្តល់ជូនផងដែរ ហើយការបណ្តុះបណ្តាលបែបនេះនឹងត្រូវពង្រីកដល់បណ្តាអ្នកធ្វើវិភាគផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងមន្ត្រីអនុវត្តគំរោងផងដែរ ។ ធនាគារនឹងជួលបុគ្គលិកដែលមានជំនាញពិសេសនៅក្នុងវិស័យនេះបន្ថែមទៀត ។ ធនាគារនឹងបន្តកិច្ចខំប្រឹងប្រែងបច្ចុប្បន្នរបស់ការិយាល័យអគ្គសវនករ ដើម្បីកែសំរួលទំរង់បែបបទការងារផ្ទៃក្នុង ក្នុងគោលបំណងផ្តល់ធនធានជាបន្ថែមទៀតសំរាប់ធ្វើសវនកម្មនៃគំរោងក្នុងវិស័យដែលមានស្ថានភាពប្រថុយគ្រោះថ្នាក់ និងផលប៉ះពាល់ខ្ពស់ ។ ដោយសហការជាមួយស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលជាសមាជិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ការិយាល័យអគ្គសវនកម្មក៏នឹងចាប់ផ្តើមធ្វើសវនកម្មដោយចោះៗ នៅក្នុងគំរោងនានារបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដើម្បីពិនិត្យមើលការគោរពតាមបទបញ្ជាហិរញ្ញវត្ថុ និងការរីកចំរើនជារូបវ័ន្ត ។ ការិយាល័យអគ្គសវនករនឹងពង្រីកការផ្លាស់ប្តូរពត៌មានជាមួយបណ្តាស្ថាប័នកំពូលនានាផ្នែកសវនកម្ម នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ហើយរួមសហការជាមួយនាយកដ្ឋានផ្សេងទៀតនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដើម្បីដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងការវាយតំលៃអំពីសេចក្តីត្រូវការពង្រឹងសមត្ថភាពធ្វើសវនកម្មរបស់ស្ថាប័នទាំងនោះ ។ ការិយាល័យអគ្គសវនករក៏នឹងពិចារណាផងដែរអំពីមធ្យោបាយដែលអាចធ្វើឱ្យរបាយការណ៍សវនកម្មគំរោងមានភាពងាយយល់ និង

[1] Doc. R225-95, *Establishment of an Inspection Function*. 10 November 1995. ដោយសារអំពើពុករលួយអាចនឹងកើតមាននៅក្នុងផ្នែកជាច្រើននៃការងារ (ដូចជាសវនកម្ម ឬការជ្រើសរើសទីប្រឹក្សា) ដែលស្ថិតនៅក្រៅអំណាចទទួលខុសត្រូវរបស់គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នោះបុគ្គលិកនានារំពឹងថា នឹងមានករណីមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលទំនងជាត្រូវបានគេលើកឡើងសំរាប់ការពិចារណានៅក្នុងគណៈកម្មាធិការនេះ ។

ងាយប្រើប្រាស់សំរាប់បុគ្គលិកផ្នែកប្រតិបត្តិ ។ ប្រសិទ្ធិភាពនៃវិធានការទាំងនេះនឹងត្រូវទទួលការវាយតំលៃឡើងវិញ ក្រោយពីដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅក្នុងឆ្នាំដំបូង ហើយកិច្ចការបន្ថែមនឹងត្រូវលើកយកមកពិចារណាតាមការចាំបាច់ ។

68. នៅក្នុងបរិបទនៃបណ្តាអនុសាសន៏របស់ក្រុមការងារស្តីពីការលើកកំពស់គុណភាពគំរោង ធនធានជាច្រើនត្រូវបានត្រៀមទុកជាបន្ថែមរួចហើយ សំរាប់ការងារចុះបំពេញបេសកកម្មរដ្ឋបាលត្រួតពិនិត្យគំរោង ដោយគិតទាំងគុណភាព រយៈពេលចុះត្រួតពិនិត្យ និងភាពញឹកញាប់នៃការចុះត្រួតពិនិត្យ [1] ។ គេនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀតចំពោះការពង្រីកជំនាញបច្ចេកទេសនៃបេសកកម្មទាំងនេះ និងធានាថាបុគ្គលិកដែលចូលរួមក្នុងបេសកកម្ម សុទ្ធសឹងមានជំនាញសមស្រប ជាពិសេសលើផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ គ្រប់គ្រង និងគោលនយោបាយ ។ ទោះបីជាគេមិនទំនងជាអាចពង្រឹងគុណភាពនៃការត្រួតពិនិត្យសំរាប់គ្រប់គំរោងទាំងអស់ក្តី ក៏គេនឹងផ្តល់ធនធានជាបន្ថែមទៀតសំរាប់លើកកំពស់ការត្រួតពិនិត្យបណ្តាគំរោង ដែលមានការប្រថុយប្រថានកំរិតខ្ពស់ និងសំរាប់បង្កើតកម្មវិធីធ្វើសវនកម្មដោយចោះៗលើគំរោងខ្លះៗ ដើម្បីទាមដានការអនុវត្តន៏គំរោងទាំងនោះ [2] ។

69. ជំពូកពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនដែលមានចែងក្នុងឯកសារ *បទបញ្ជារដ្ឋបាលសំរាប់គំរោង* និង *សៀវភៅណែនាំអំពីការផ្តល់ប្រាក់កម្ចី* នឹងត្រូវកែសំរួលនៅពេលខាងមុខនេះ ដើម្បីទាមទារឱ្យស្ថាប័នប្រតិបត្តិ ឬស្ថាប័នអនុវត្តគំរោង ជ្រើសរើសគណនេយ្យករដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ និងទាមទារឱ្យមានប្រព័ន្ធសំរាប់គ្រប់គ្រងការងារផ្ទៃក្នុង និងប្រព័ន្ធគណនេយ្យរឹងមាំសំរាប់គំរោងការ មុនពេលដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីអាចនឹងផ្តល់ឥណទានជូន ។ គេត្រូវពិចារណាលើការកំនត់យកបណ្តាសន្ទស្សន៏ប្រសិទ្ធិភាពសមស្រប សំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការតាមដានភាពជឿនលឿននៃការអនុវត្តន៏គំរោង និងការអនុវត្តន៏ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ជាទៀងទាត់ប្រចាំត្រីមាស ហើយគេត្រូវតែពន្យល់ពីហេតុផលនៃភាពខុសគ្នារវាងទង្វើក្នុងផែនការ និងទង្វើជាក់ស្តែង ។ គុណភាពនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពត៌មានរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីនឹងត្រូវពង្រឹងជាបន្ថែម ដើម្បីផ្តល់ជូនដល់អ្នកគ្រប់គ្រងនូវពត៌មានទាន់ពេលវេលា សំរាប់តាមដានដំណើរការនៃគំរោង ការគ្រប់គ្រងឥណទាន និងពីស្ថានភាពនៃការប្រើប្រាស់ថវិកាសំរាប់បេសកកម្ម ។

70. ក្នុងកាលៈទេសៈដែលមានភ័ស្តុតាងអាចទុកចិត្តបាន ដែលបង្ហាញថាមានសកម្មភាពពុករលួយ និងគៃបន្លំ បន្ថចបង្អាក់ដល់ប្រសិទ្ធិភាពនៃគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី ឬធ្វើឱ្យអត្រាទាញចំនួលថយចុះ គេត្រូវកត់ត្រាបញ្ហានេះបានច្បាស់លាស់នៅក្នុងឯកសាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី រួមទាំងរបាយការណ៏ណែនាំយោបល់ចំពោះគំរោង របាយការណ៏បញ្ចប់គំរោង របាយការណ៏វាយតំលៃគំរោង របាយការណ៏អនុវត្តសវនកម្ម និងបណ្តាឯកសារពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីអាចពិចារណាចាត់វិធានការកែតំរូវឱ្យបានសមស្រប ។ អ្នកគ្រប់គ្រង និងបុគ្គលិក គួរជៀសវាងការប្រើប្រាស់ពាក្យឱ្យគ្រាន់តែពិរោះ ឬមិនច្បាស់លាស់ ដែលបិទបាំងទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងនៃបញ្ហា [3] ។

5. ពង្រឹងការយល់ដឹងរបស់បុគ្គលិក

71. វិធានការទាំងនេះនឹងពុំមានប្រសិទ្ធិភាពទេ ប្រសិនបើបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីមិនបានយល់ច្បាស់អំពីបណ្តូខនានា ដែលមានចែងនៅក្នុងគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងក្រមអនុវត្តការងាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី ឬពុំបានអនុវត្តតាមគោលការណ៏ដែលមានចែង ដោយសារការធ្វែសប្រហែសនៅក្នុងការបំពេញភារៈកិច្ចតាមមុខនាទីរបស់ពួកគេ ។ ទោះបីគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីពុំមានចេតនាដោយផ្ទាល់ក្នុងការធ្វើឱ្យបុគ្គលិករបស់ខ្លួនក្លាយទៅជា "មន្ត្រីនគរបាល" ឬធ្វើឱ្យគោលបំណងនៃការកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយមានឧត្តមភាពលើគោលដៅផ្សេងទៀតនៃការអភិវឌ្ឍន៏ក្តី ក៏គ្រប់នាយកដ្ឋាន និងបុគ្គលិកនៅក្នុងធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីមានកាតព្វកិច្ចចាំបាច់ក្នុងការធានានូវភាពសុចរិតនៃកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវរៀងៗខ្លួន ។

---

[1] Asian Development Bank. 1995. *Report of the Task Force on Improving Project Quality*. Manila, pp. 22-26.

[2] ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីនឹងចេញគោលកាណ៏ណែនាំសំរាប់អនុវត្តគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយដែលស្នើឡើងនេះ ។ មុននឹងចេញគោលការណ៏ណែនាំនេះ បណ្តាបុគ្គលិកត្រូវពិនិត្យរកមើលវិធី ដែលកិច្ចប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី អាចនឹងសំរបសំរួល និងអាចដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនូវបណ្តាវិធានការដែលមានប្រសិទ្ធិភាពខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច សំរាប់តាមដាន និងដឹកនាំការគ្រប់គ្រងគំរោង ។

[3] ឧទាហរណ៏ដ៏ល្អមួយ អំពីរបៀបដែលប្រធានបទនៃអំពើពុករលួយអាចដោះស្រាយដោយឥតលាក់លៀម និងតាមរបៀបការទូត នៅក្នុងឯកសាររបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី សូមអាន : Post Evaluation Office. 1997. *Special Study on Issues Pertaining to the Engagement of Consultants in Bank Loan Projects and Their Effect on Project Performance*. ADB, Manila.

បុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រូវតែយល់ដឹងឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីខ្លឹមសារនៃគោលនយោបាយនេះ និងគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់បុគ្គលិក ហើយត្រូវត្រៀមខ្លួនជាស្រេច ដើម្បីចាត់វិធានការសមស្របតាមការចាំបាច់ ។

72. ភាពសុចរិតនៃបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដ៏សំខាន់មួយរបស់ស្ថាប័ននេះ ហើយការរំលោភបំពានពីសំណាក់បុគ្គលិកធនាគារទៅលើក្រមនៃការប្រតិបត្តិ ឬគោលការណ៍ណែនាំដទៃទៀតរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នឹងត្រូវដោះស្រាយដោយវិធានការម៉ឹងម៉ាត់ជាទីបំផុត ។ រាល់ការចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងឥរិយាបទនៃអំពើពុករលួយ ឬតែបន្លំដោយបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នឹងត្រូវដាក់ជូនទៅការិយាល័យអគ្គសវនករ ដែលនឹងសហការជាមួយនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដើម្បីធ្វើសេចក្ដីសំរេចពីភាពទុកចិត្តបាននៃពាក្យចោទ និងអំពីភាពចាំបាច់នៃការស៊ើបអង្កេតជាបន្តទៀត ។ ការទាមទារដែលគួរឱ្យជឿទុកចិត្តបាននឹងត្រូវស៊ើបអង្កេតជាបន្ទាន់ ដោយហ្មត់ចត់ និងរក្សាជាការសំងាត់ ដោយការិយាល័យអគ្គសវនករ និងដោយនាយកដ្ឋាន ថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង ដែលអាចប្រើប្រាស់អ្នកជំនាញការនៅក្នុង ឬមកពីក្រៅធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី តាមការចាំបាច់ ។ អនុលោមតាមនីតិវិធីវិន័យ ចែងក្នុងបទបញ្ជារដ្ឋបាលលេខ 2.04 បុគ្គលិកដែលមានកំហុសក្នុងការប្រព្រឹត្តឥរិយាបទបែបនេះ នឹងត្រូវទទួលការដាក់ទណ្ឌកម្មមួយចំនួន រួមមានទាំងការផ្លាស់ប្ដូរតួនាទី ការទំលាក់ឋានៈ ការព្យួរការងារដោយឥតប្រាក់បៀវត្សរ៍ ការឱ្យសងនិង/ឬការបាត់សិទ្ធិទទួលប្រាក់បំណាច់ ការបញ្ឈប់ពីការងារ និងការបណ្ដេញចេញពីការងារ [1] ។ ការដាក់ទណ្ឌកម្មទាំងនេះអនុវត្តដោយស្មើភាពគ្នាក្នុងគ្រប់ស្ថានភាព ដែលបុគ្គលិកបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនដោយពុំត្រឹមត្រូវ និងពុំស្របច្បាប់ និង/ឬសំរាប់បណ្ដាអ្នកពាក់ព័ន្ធជិតស្និទ្ធ និងចំពោះកាលៈទេសៈដែលបុគ្គលិកទាំងនោះអន្ទងអ្នកដទៃឱ្យប្រព្រឹត្ត ។

73. ដើម្បីពង្រឹងការយល់ដឹងរបស់បុគ្គលិក ការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រនិងគោលនយោបាយ ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា ការិយាល័យអគ្គសវនករ និងនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង នឹងត្រូវសហការគ្នាក្នុងការចាត់ចែងបើកសិក្ខាសាលា ក៏ដូចជាវគ្គបណ្ដុះបណ្ដាល ដើម្បីផ្ដល់ពតិមានដល់បុគ្គលិកអំពីគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ព្រមទាំងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានានា និងបណ្ដាជំរើសដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការជួយដល់កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃបណ្ដាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់ និងភាគីម៉ៅការ ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។

VI. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

74. ឯកសារនេះលើកស្នើនូវវិធានការជាក់លាក់មួយចំនួន សំរាប់កសាងគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ វិធានការទាំងនេះអាចចែកចេញជាបីផ្នែកសំខាន់ៗ ដូចតទៅ : សំនើកែសំរួលគោលនយោបាយ និងគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់បុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី, គំនិតផ្ដួចផ្ដើមលើការគ្រប់គ្រងគំរោង និងការបង្កើតកម្មវិធីថ្មី, និងការកែប្រែផ្នែករដ្ឋបាលផ្ទៃក្នុង ។

75. អនុសាសន៍គោលនយោបាយខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានដាក់ជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាភិបាល សំរាប់ការពិចារណា និងអនុម័ត :

(i) ទទួលយករបៀបដោះស្រាយ និងអនុសាសន៍ដែលមាននៅក្នុងឯកសារនេះ ដោយចាត់ទុកជាឯកសារគោលនយោបាយ និងជាសេចក្ដីបង្គាប់ការគ្រប់គ្រង ក្រោមរូបភាពជាបទបញ្ជាសំរាប់បុគ្គលិក ។

(ii) អនុម័តលើការសេចក្ដីកែសំរួលគោលការណ៍លទ្ធកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងស្ដីពីការប្រើប្រាស់ទីប្រឹក្សា ព្រមទាំងសំណើវិសោធនកម្មលើបទបញ្ជាទូទៅ និងពិសេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសំរាប់ការប្រតិបត្តិក្នុងផ្នែកផ្ដល់ប្រាក់កម្ចី ដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 2 និង 3 ។

(iii) ពិចារណាលើការកែប្រែជាបន្ថែមលើ *បទបញ្ជារដ្ឋបាលសំរាប់គំរោង* និង *សៀវភៅណែនាំស្ដីពីការផ្ដល់ប្រាក់កម្ចី* ដើម្បីពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងកែលំអនីតិវិធីធ្វើរបាយការណ៍ ។

76. ឯកសារនេះលើកស្នើឱ្យមានការកែប្រែមួយចំនួនដូចខាងក្រោម នៅក្នុងការរៀបចំកម្មវិធី និងការគ្រប់គ្រងគំរោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី :

---

[1] ជំពូកទី 5 នៃបទបញ្ជារដ្ឋបាលលេខ 2.04 បើកឱកាសឱ្យមាននីតិវិធីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ទៅគណកម្មការដោះស្រាយថ្នាក់ឧទ្ធរណ៍ និងចុងក្រោយបំផុតទៅសាលាជំរះក្ដីរដ្ឋបាល ។

(i) បន្តពង្រីកជំនួយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសំរាប់បញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសចំពោះការជំរុញសេរីភាវូបនីយកម្មទីផ្សារ និងកែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ ។

(ii) ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀតលើការពង្រឹងស្ថាប័នគន្លឹះនានា ដើម្បីបង្កើតតំលាភាព និងការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក (ដូចជាស្ថាប័នសវនកម្មកំពូល ស្ថាប័នលទ្ធកម្ម ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ការិយាល័យត្រួតពិនិត្យ ។ល។) ដែលជាចំណែកមួយ នៃការយកចិត្តទុកដាក់រួមរបស់ធនាគារក្នុងផ្នែកអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ។

(iii) ក្នុងករណីសមស្រប គាំទ្រគំនិតផ្តួចផ្តើម និងស្រាវជ្រាវថ្នាក់តំបន់ លើការពង្រឹងកិច្ចទទួលខុសត្រូវ និងតំលាភាពក្នុងតំបន់អាស៊ី និងមហាសាគរប៉ាស៊ីភិច តាមរយៈជំនួយបច្ចេកទេសឥតសំណង ។

(iv) លើកកំពស់គុណភាពដឹកនាំគ្រប់គ្រងក្នុងពេលអនុវត្តគំរោង និងពង្រឹងឱ្យមានបេសកកម្មត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តន៍គំរោង ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសចំពោះបណ្តាគំរោងដែលមានលក្ខណៈប្រថុយប្រថានកំរិតខ្ពស់ ។

(v) បង្កើតឱ្យមានការបណ្តុះបណ្តាល និងសិក្ខាសាលានានា ស្តីពីគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងវិធីដែលបុគ្គលិកអាចជំរុញភាពសុចរិតក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងក្នុងការងារសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក ។

(vi) បោះពុម្ពផ្សាយកូនសៀវភៅងាយៗ និងឯកសារពត៌មាននានា ដែលអធិប្បាយអំពីគោលនយោបាយរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ សំរាប់ចែកផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

77. ចំនុចចុងក្រោយនៃឯកសារនេះស្នើឱ្យមានការកែប្រែផ្នែករដ្ឋបាល ក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្នុងកំរិតការិយាល័យ/នាយកដ្ឋាន :

(i) ពង្រឹងការអនុវត្តន៍គោលការណែនាំបច្ចុប្បន្នស្តីពីលទ្ធកម្មឱ្យបានម៉ឺងម៉ាត់ ដើម្បីជៀសវាងការពន្យារពេល ការសុំបន្តពេល និងការកែប្រែចំនុចនានាក្នុងគំរោង ផ្សេងពីលំនាំដើមខ្លាំងពេក ។

(ii) តែងតាំងការិយាល័យអគ្គសវនករចំនុចចាប់ផ្តើម សំរាប់ធ្វើទំនាក់ទំនងទទួលពាក្យបណ្តឹងពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមគំរោង និងបុគ្គលិករបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងចេញបញ្ជាឱ្យការិយាល័យនេះរៀបចំនីតិវិធីសមស្របសំរាប់បំពេញករណីកិច្ចបែបនេះ ដោយពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

(iii) ដោយឆ្លងតាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង ពិចារណាលើលទ្ធភាពបន្ថែមបុគ្គលិកក្នុងការិយាល័យអគ្គសវនករ ដើម្បីឱ្យការិយាល័យនេះមានសមត្ថភាពបំពេញការទទួលខុសត្រូវតាមគោលនយោបាយនេះ ឱ្យបានប្រសើរជាងមុន ។

(iv) ដោយឆ្លងតាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងការិយាល័យប្រតិបត្តិសេវាកម្មកណ្តាល ពិចារណាវិធីដែលមានប្រសិទ្ធិភាពខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងកិច្ចពង្រឹងការងារតាមដាន និងដឹកនាំគ្រប់គ្រងគំរោង និងស្វែងរកធនធានជាបន្ថែមទៀតដែលអាចត្រូវការចាំបាច់សំរាប់បំពេញកិច្ចការទាំងនេះ ។

(v) ដាក់បញ្ជាឱ្យការិយាល័យអគ្គសវនករ និងនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង សហការគ្នាក្នុងការរៀបចំការបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីនីតិក្រមគណនេយ្យ និងបច្ចេកទេសស៊ើបអង្កេតនានា ដើម្បីជ្រើសរើសបុគ្គលិកសំរាប់ការិយាល័យអគ្គសវនករ អ្នកវិភាគហិរញ្ញវត្ថុ និងមន្ត្រីអនុវត្តគំរោង ។

(vi) ដាក់បញ្ជាឱ្យការិយាល័យអគ្គសវនករ និងនាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង ឱ្យរៀបចំសិក្ខាសាលា និង/ឬសកម្មភាពក្រៅផ្លូវការផ្សេងៗទៀតនៅកំរិតអន្តរជាតិ ដើម្បីជូនពត៌មានដល់បុគ្គលិកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី

អំពីការកែប្រែនៅក្នុងបទបញ្ជារដ្ឋបាលលេខ 2.02 ជំពូក 4 ស្តីពីក្រមប្រតិបត្តិរបស់បុគ្គលិក ដែលទទួលការអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រង នៅថ្ងៃទី 28 ខែឧសភា ឆ្នាំ 1998 ។

78. ដើម្បីតាមដាន និងសំរបសំរួលកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ទាក់ទងនឹងគំនិតផ្តួចផ្តើម និងការរៀបចំកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នាយកដ្ឋាន និងបុគ្គលិកពាក់ព័ន្ធនឹងត្រូវតែផ្តល់ដល់ការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រនិងគោលនយោបាយ ការិយាល័យអគ្គសវនករ និងការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សាភិបាល នូវឯកសារស្តីពីក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងបញ្ហាច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តាសកម្មភាពនានាដទៃទៀត ដោយត្រូវមានការវាយតំលៃជាទៀងទាត់អំពីវិធីសំរាប់អនុវត្តបណ្តាខដែលមានចែងក្នុងគោលនយោបាយ ។

79. ក្រោយពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាភិបាលអនុម័តគោលនយោបាយប្រតិបត្តិរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ស្តីពីបញ្ហាប្រឆាំងអំពើពុករលួយរួចមក ឯកសាររបស់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនេះនឹងត្រូវចែកផ្សាយតាមកាលកំនត់ ដើម្បីវិភាគលើបទពិសោធន៍របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីលើគោលនយោបាយប្រឆាំងអំពើពុករលួយ លើកស្នើការកែប្រែវិធីសាស្ត្រប្រតិបត្តិតាមការចាំបាច់ និងការប៉ាន់ប្រមាណថវិកា និងធនធានចាំបាច់ដទៃទៀតឱ្យបានជាក់លាក់ជាងមុន ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ចំនួន	ប្រធានបទ	ទំព័រ	យោងនៅ (ទំព័រ, វាក្យខ័ណ្ឌ)
1	ការអធិប្បាយលំអិតអំពីគំនិតផ្តួចផ្តើមលើអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ដែលមានសមាសភាគប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	28	15, 39
2	សំនើកែប្រែនៅក្នុងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីសវនកម្ម របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ី ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ (ជំពូក 2.14 និង 2.15)	30	21, 60
3	សំនើវិសោធនកម្មចំពោះបទបញ្ជាទូទៅ និងបទបញ្ជាពិសេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៏អាស៊ីស្តីពីការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចី	32	21, 60

ឧបសម្ព័ន្ធ 1, ទំព័រ 1

ការអធិប្បាយលំអិតអំពីគំនិតផ្តួចផ្តើមលើអភិបាលកិច្ច និងការកសាងសមត្ថភាព ដែលមានសមាសភាគប្រឆាំងអំពើពុករលួយ

ស្ថាប័នគោលដៅ	ប្រភេទអន្តរាគមន៍	ឧទាហរណ៍
ស្ថាប័នប្រតិបត្តិ		
គណៈកម្មការសេវាកម្មស៊ីវិល	• កែប្រែប្រាក់បៀវត្សរ៍ និងប្រាក់ឧបត្ថមនានា ដើម្បីធានាភាពអាចប្រៀបធៀបគ្នាបានជាមួយជំរើសផ្សេងទៀតនៃឱកាសក្នុងការជ្រើសរើសការងារ	TA 2616 ផ្តល់ដល់ប្រទេសសេរីលង្កាសំរាប់ធ្វើការកែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ
	• ពង្រឹងវិធានការសំរាប់បង្កើតការតាមដាន និងត្រួតពិនិត្យ	
	• រៀបចំ និងផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយនូវក្រមសីលធម៌សេវាកម្មស៊ីវិល	
ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ/ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍	• ពង្រឹងកិច្ចត្រួតពិនិត្យការគ្រប់គ្រង និងប្រព័ន្ធពត៌មាន	TA 2538 ការលើកស្ទួយកិច្ចការគ្រប់គ្រងថវិកាក្នុងប្រទេសមីក្រូនេស៊ី
	• ពង្រឹងការតាមដាន និងត្រួតពិនិត្យការចំណាយ	Loan 1506 សំរាប់រដ្ឋគុជរាដប្រទេសឥណ្ឌា ក្នុងកម្មវិធីគ្រប់គ្រងធនធានស្ថាប័នសាធារណៈ
	• គាំទ្រការពង្រឹងគោលការណ៍លទ្ធកម្ម	TA 2701 ការពង្រឹងស្ថាប័នក្នុងការិយាល័យជាតិ ទទួលបន្ទុកវាយតំលៃលទ្ធកម្មនៅប្រទេសវៀតណាម
ក្រសួង ស្ថាប័ន និងនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនានា	• សំរបសំរួល និងបង្កើតឡើងវិញនូវដំណើរការជំនួញ ដើម្បីកាត់បន្ថយឱកាសសូកប៉ាន់សំរាប់ការជួយសំរួលកិច្ចការរដ្ឋបាល	-TA 2186 ការពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សំរាប់ផ្នែករដ្ឋបាលក្នុងទីចាត់ការគយនៅសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន
	• រៀបចំវិធានការដើម្បីធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័ន និងប្រជាពលរដ្ឋមានតំលាភាព និងមានភាពងាយស្រួលជាងមុន ដូចជាប្រើផ្លាកឈ្មោះ ការតំរូវឱ្យចងក្រងរាល់កំនត់ហេតុទុកជាឯកសារ ការតំរូវឱ្យបង់ប្រាក់តាមកាលកំនត់ ។ល។	-TA 2459 ជំនួយបច្ចេកទេសដល់ប្រទេសនេប៉ាល់សំរាប់បង្កើនប្រសិទ្ធិភាពនៃការប្រតិបត្តិរបស់ស្ថាប័នគយ

ឧបសម្ព័ន្ធ 1, **ទំព័រ** 2

ស្ថាប័នគោលដៅ	ប្រភេទអន្តរាគមន៍	ឧទាហរណ៍
ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ		
ស្ថាប័នសវនកម្មកំពូល	• លើកកំពស់សមត្ថភាព និងឯករាជ្យភាពនៃស្ថាប័នសវនកម្មកំពូល	RETA 5688 កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលសវនកម្មប្រចាំតំបន់សំរាប់រយៈពេលវែង សំរាប់បណ្តាសមាជិកនៃអង្គការស្ថាប័នសវនកម្មកំពូលនៅអាស៊ី TA 2463 សំរាប់ពង្រឹងស្ថាប័ននៃការិយាល័យអគ្គសវនករ នៅប្រទេសហ្វីជី
ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវសភា	• ពង្រឹងសមត្ថភាពសភាដើម្បីបំពេញនាទីតាមដានដោយឯករាជ្យ	USAID/CRS កិច្ចប្រឹងប្រែងដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពសភាក្នុងដំណាក់កាលសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាល
-ការិយាល័យអធិការកិច្ច ។ល។	• ពង្រឹងសិទ្ធិឯករាជ្យភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការជួយកែតំរូវអំពើអយុត្តិធម៌	TA 2599 ការអនុវត្តកិច្ចការកែទំរង់ស៊ីវិលសំរាប់កោះម៉ារសាល់ គំរោង UNDP អំពីការសំរបសំរួលគោលនយោបាយ និងអភិបាលកិច្ចនៅប៉ាស៊ីភិចខាងត្បូង
ស្ថាប័នតុលាការ		
កាត់បន្ថយការពន្យាពេលជំរះក្តី	• បង្កើតយន្តការថ្មីៗសំរាប់ដោះស្រាយទំនាស់ដោយរបៀបផ្សេង	TA 2779 សំរាប់យន្តការថ្មីដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ដោយរបៀបផ្សេង នៅប្រទេសឥណ្ឌា
ពង្រឹងស្ថាប័នបឋម : ស្ថាប័នតុលាការ និងក្រសួងយុត្តិធម៌	• បន្តការអប់រំសំរាប់ចៅក្រម និងមេធាវី	TA 2727 កំណែទំរង់រចនាសម្ព័ន្ធ និងកសាងសមត្ថភាព ក្នុងក្រសួងយុត្តិធម៌នៃប្រទេសម៉ុងគោលី
ពង្រឹងស្ថាប័នមធ្យម : សាលាច្បាប់ និងការស្រាវជ្រាវផ្នែកច្បាប់នៅមូលដ្ឋាន	• ការបញ្ចូលប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងតុលាការ និងប្រព័ន្ធពត៌មានថ្មីទាន់សម័យ	
សង្គមស៊ីវិល		
ក្រុមប្រឹក្សាជំនួញ-រដ្ឋាភិបាល	• ផ្តល់ប្រព័ន្ធទាក់ទងរវាងអ្នកជំនួញ និងរដ្ឋាភិបាលលើបញ្ហាទូទៅស្តីពីអភិបាលកិច្ចល្អ	

ឧបសម្ព័ន្ធ 2. ទំព័រ 1

សំនើកែប្រែនៅក្នុងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីសវនកម្មរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ទាប់ទងនឹងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ [1]

ដើម្បីធានាឱ្យដើរទាន់ការវិវត្តន៍នៃក្រមអនុវត្តប្រសើរបំផុតក្នុងចំណោមបណ្តាធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី ជំពូក 2.14 2.15 និង 2.16 នៃគោលការណ៍ណែនាំរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នឹងត្រូវកែសំរួលដូចខាងក្រោម :

ការគៃបន្លំ និងអំពើពុករលួយ

2.14 គោលការណ៍របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីតំរូវឱ្យបណ្តាភាគីខ្ចីឥណទាន (រួមទាំងបណ្តាអ្នកទទួលប្រយោជន៍ពីប្រាក់កម្ចីរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី) ក៏ដូចជាក្រុមហ៊ុនដេញថ្លៃ/ក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់/ភាគីម៉ៅការ ដែលស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចសន្យាផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី គោរពនូវបទដ្ឋានសីលធម៌ខ្ពស់បំផុត ក្នុងពេលលទ្ធកម្ម និងប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យាទាំងនោះ ។ អនុលោមតាមគោលនយោបាយនេះ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី :

(ក) កំណត់ សំរាប់គោលបំណងនៃខដែលមានចែងនៅទីនេះ នូវនិយមន័យនៃបណ្តាពាក្យដូចតទៅ :

(i) "ការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ" មានន័យថា ជាឥរិយាបទនៃមន្ត្រីនៅក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ និងស្ថាប័នឯកជន ដែលប្រព្រឹត្តមិនត្រឹមត្រូវ និងខុសច្បាប់ ដើម្បីទាញយកនូវប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និង/ឬសំរាប់មនុស្សជិតស្និទ្ធ ឬអន្នុងអ្នកដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តដូចនេះ ដោយប្រើប្រាស់ឋានៈរបស់ខ្លួនពុំត្រឹមត្រូវ ។ ហើយអំពើទាំងនោះរួមមាន ជំនួនការផ្តល់ឱ្យ ការទទួល ឬការសុំអ្វីម៉្យាងដែលមានតំលៃ សំដៅដាក់ឥទ្ធិពលទៅលើសកម្មភាពរបស់មន្ត្រីទាំងនោះនៅក្នុងដំណើរការលទ្ធកម្ម ឬនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការអនុវត្តន៍កិច្ចសន្យា ។

(ii) "ការប្រព្រឹត្តអំពើគៃបន្លំ" មានន័យថា ជាការកុហកបំភ្លៃខុសពីការពិតជាក់ស្តែង ដើម្បីជំរុញឱ្យដំនើរការលទ្ធកម្ម ឬការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យា បង្កនូវការខូចខាតដល់ភាគីខ្ចីឥណទាន ហើយរួមមាន ការសុំគ្រលំរវាងអ្នកចូលរួមដេញថ្លៃ (មុន ឬក្រោយពេលដាក់ពាក្យសុំដេញថ្លៃ) ក្នុងគោលបំនងបង្កើតតំលៃនៃការដេញថ្លៃក្លែងក្លាយ ដោយពុំមានការប្រកួតប្រជែងពិតប្រាកដ និងធ្វើឱ្យភាគីខ្ចីឥណទានបាត់បងផលប្រយោជន៍ ដោយសារពុំមានការប្រកួតប្រជែងដោយសេរី និងចំហ ។

(ខ) នឹងបដិសេធសំនើផ្តល់កិច្ចសន្យា ប្រសិនបើធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីរកឃើញថា ក្រុមហ៊ុនដេញថ្លៃដែលបានស្នើឱ្យផ្តល់កិច្ចសន្យា មានការពាក់ព័ន្ធក្នុងអំពើពុករលួយ ឬការគៃបន្លំនៅក្នុងការប្រកួតប្រជែងដេញថ្លៃ ។

(គ) នឹងលុបចោលផ្នែកណាមួយនៃគំរោងប្រាក់កម្ចី ដែលបំរុងទុកសំរាប់ចុះកិច្ចសន្យាផ្តល់សំភារៈ ឬការងារ ប្រសិនបើនៅពេលណាមួយ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីរកឃើញថា អំពើពុករលួយ ឬគៃបន្លំ ត្រូវប្រព្រឹត្តដោយបណ្តាអ្នកជាតំណាងភាគីខ្ចីឥណទាន ឬដោយបណ្តាក្រុមអ្នកទទួលប្រយោជន៍ពីប្រាក់កម្ចីនេះ នៅក្នុងដំណើរការលទ្ធកម្ម ឬការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យានោះ ហើយភាគីខ្ចីឥណទានពុំបានចាត់វិធានការទាន់ពេលវេលា និងសមស្រប ដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចទទួលយកបាន ក្នុងការកែខៃសភាពការណ៍នោះ ។

(ឃ) នឹងប្រកាសយ៉ាងដាច់អហង្ការនូវការដកហូតសិទ្ធិជារៀងរហូត ឬសំរាប់ចន្លោះពេលណាមួយជាកំនត់ ក្នុងការទទួលកិច្ចសន្យាផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ប្រសិនបើនៅពេលណាក៏ដោយ ធនាគារនេះរកឃើញថា ក្រុមហ៊ុននោះមានពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយ ឬគៃបន្លំ នៅក្នុងការប្រជែងដេញថ្លៃ ឬក្នុងពេលប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យា ដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ និង

---

[1] បណ្តាខប្រហែលគ្នានេះដែរនឹងត្រូវបញ្ចូលបន្ថែមទៅក្នុង *គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការជួលទីប្រឹក្សាដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងបណ្តាភាគីអ្នកខ្ចីឥណទានរបស់ខ្លួន* របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

ឧបសម្ព័ន្ធ 2. ទំព័រ 2

(ឃ) នឹងមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា ដែលផ្តល់ឥណទានហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារពិភពលោក នូវខដែលតំរូវឱ្យក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់ និងភាគីម៉ៅការ អនុញ្ញាតឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីត្រួតពិនិត្យលើគណនេយ្យ និងរាល់កំនត់បញ្ជីទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៍កិច្ចសន្យា ព្រមទាំងធ្វើសវនកម្មលើគណនេយ្យ និងបញ្ជីទាំងនោះ ដោយសវនករដែលជ្រើសរើសដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។

2.15 ចំពោះកិច្ចសន្យាផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុជាទ្រង់ទ្រាយធំដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងដោយមានកិច្ចព្រមព្រៀងជាពិសេសជាមួយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នៅក្នុងការប្រកួតប្រជែងយកសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចសន្យា ភាគីខ្ចីឥណទានអាចដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងពាក្យសុំដេញថ្លៃនូវលក្ខខណ្ឌឱ្យអ្នកចូលដេញថ្លៃគោរពតាមបណ្តាច្បាប់ក្នុងស្រុក ប្រឆាំងនឹងអំពើគៃបន្លំ និងអំពើពុករលួយ (រួមទាំងការស៊ីសំណូក) ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងឯកសារដាក់ដេញថ្លៃ ។ លេខយោងសំគាល់មួយនឹងត្រូវដាក់នៅក្នុងឯកសារដេញថ្លៃ ដោយបញ្ជាក់ថា លក្ខខណ្ឌទាំងនេះត្រូវបានដាក់បញ្ចូល តាមសំណើរបស់ភាគីខ្ចីឥណទាន ។

2.16 ក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាត្រូវផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក នៅក្នុងឯកសារកិច្ចសន្យាត្រូវមានដាក់បញ្ចូលការសន្យាដោយភាគីម៉ៅការថា ពុំមានខ្ទង់ចំណាយជា ប្រាក់កំរៃ ប្រាក់ទឹកតែ ការបង្វិលប្រាក់សង អំណោយ កំរៃជើងសារ ឬការចំណាយណាផ្សេងទៀត ដែលពុំមានចែងក្នុងឯកសារដេញថ្លៃ នឹងត្រូវ ផ្តល់ឱ្យ ឬទទួលយក ពាក់ព័ន្ធជាមួយដំណើរការដេញថ្លៃ ឬក្នុងការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យាឡើយ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ 3, ទំព័រ 1

សំណើវិសោធនកម្មចំពោះបទបញ្ញាទូទៅ និងបទបញ្ញាពិសេស ស្តីពីការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចី

ជំពូកទី ៨.03 នៃបទបញ្ជាទូទៅស្តីពីការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចី និងបទបញ្ជាពិសេសស្តីពីការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចី នឹងត្រូវធ្វើវិសោធនកម្មដូចខាងក្រោម ។ ចំនុចដែលស្នើឱ្យមានការកែប្រែមានគូសបន្ទាត់ពីក្រោម :

ជំពូក ៨.03 **ការលុបចោលដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី** ។ ប្រសិនបើ (i) សិទ្ធិរបស់ភាគីខ្ចីឥណទានក្នុងការសុំដកប្រាក់ពីគណនេយ្យប្រាក់កម្ចីទាក់ទងនឹងប្រាក់កំចីក្នុងចំនួនណាមួយ ត្រូវព្យួរទុកសំរាប់រយៈពេលសាមសិប (30) ថ្ងៃជាប់គ្នា ឬ (ii) នៅពេលណាមួយ ក្រោយពីមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភាគីខ្ចីឥណទាន ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីរកឃើញថា ពុំមានចំនួនទឹកប្រាក់ក្នុងបរិមាណណាមួយដែលត្រូវការចាំបាច់សំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងនៃគំរោងទេ ឬ (iii) នៅពេលណាមួយធនាគាររកឃើញថា មានការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ ឬកែបន្លំពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចសន្យាណាមួយដែលផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយផ្នែកណាមួយនៃប្រាក់កម្ចី ដោយបណ្តាអ្នកតំណាងរបស់ភាគីខ្ចីឥណទាន ឬដោយអ្នកទទួលប្រយោជន៍ពីគំរោងប្រាក់កម្ចីនេះ នៅក្នុងពេលធ្វើលទ្ធកម្ម/ការជ្រើសរើសទីប្រឹក្សា ឬក្នុងពេលអនុវត្តកិច្ចសន្យានេះ ហើយភាគីខ្ចីឥណទានពុំបានចាត់វិធានការកែខៃសភាពការណ៍ឱ្យបានទាន់ពេល និងសមស្រប ដែលអាចទទួលយកបានដោយធនាការអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឬ (iv)នៅពេលណាមួយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីរកឃើញថា លទ្ធកម្មសំរាប់កិច្ចសន្យាណាមួយដែលត្រូវផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដោយផ្នែកណាមួយនៃប្រាក់កម្ចីប្រព្រឹត្តទៅដោយមិនស្របគ្នាជាមួយនីតិវិធីចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាផ្តល់ប្រាក់កម្ចី ឬ (v) នៅពេលផុតកាលបរិច្ឆេទកំនត់សំរាប់ការដកប្រាក់កម្ចី ដូចមានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីឥណទាន ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានខ្ចីនៅតែពុំទាន់ត្រូវបានដកពីគណនេយ្យប្រាក់កម្ចី នោះធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីអាចធ្វើសេចក្តីជូនដំណឹងទៅភាគីខ្ចីឥណទាន និងអ្នកធានា (ប្រសិនបើមាន) អំពីការបញ្ចប់សិទ្ធិរបស់ភាគីខ្ចីឥណទានក្នុងការដកប្រាក់តាមចំនួន ឬតាមកិច្ចសន្យា ។ ក្រោយពេលបានផ្តល់សេចក្តីជូនដំណឹងនេះហើយ ចំនួនទឹកប្រាក់កម្ចី ឬបរិមាណប្រាក់ពាក់ព័ន្ធដែលនៅសល់មិនបានប្រើប្រាស់ នឹងត្រូវលុបចោល ។

សទ្ទានុក្រម / GLOSSARY

Accountability	ការទទួលខុសត្រូវ, គណនេយ្យភាព
Antidumping countervailing duties	ពន្ធគយទូទាត់ទប់ទល់នឹងការលក់ទំលាក់ថ្លៃ
Arbitration	មជ្ឈត្តកម្ម, ការវិនិច្ឆ័យតាមរយៈអាជ្ញាកណ្តាល
Budget, Personnel, and Management Systems Department (BPMSD)	នាយកដ្ឋានថវិកា បុគ្គលិក និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង
Central Operations Services Office (COSO)	ការិយាល័យសេវាកម្មប្រតិបត្តិកណ្តាល
Debate	ការជជែកវែកញែក
Debt instrument	បរិធានបំណុល
Disbursement	ការផ្តល់ឥណទាន, ការចំណាយ
Delima	ទ្វេគ្រោះ
Developing member countries (DMCs)	ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាសមាជិក
Economic liberalisation	សេរីភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ច
Esprit de corps	ស្មារតីសមូហភាព, ទឹកចិត្តជំរុញ
Extradition	បត្យាប័ន
Favoritism	ការអនុគ្រោះនិយម
Forensic accounting	គណនេយ្យនីតិក្រម
General auditor	អគ្គសវនករ
Indicator	សន្ទស្សន៍, សូចនាករ
International Chamber of Commerce	សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ
Merit system	ប្រព័ន្ធតំលើងមុខតំណែងមន្ត្រីដែលផ្អែកលើគុណភាពការងារ
Multilateral development banks (MDBs)	ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី
Multinational corporation	សាជីវកម្មពហុជាតិ
Nepotism	បក្សពួកនិយម
Oligopolistic	នៃអប្បជនាធិបតេយ្យ
Office of the General Auditor (OGA)	ការិយាល័យអគ្គសវនាករ
Office of the General Counsel (OGC)	ការិយាល័យអគ្គក្រុមប្រឹក្សា
Opportunity	កាលានុវត្តភាព
Organization of Economic Cooperation and Development (OECD)	អង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍
Patronage	បរិបាលកិច្ច
Portfolio review mission	បេសកកម្មវាយតំលៃកម្មវិធី
Predictability	ភាពអាចព្យាករណ៏បាន
Private sector operations	សាខាផ្អែកឯកជន
Probity	សុចរិតភាព
Procurement	លទ្ធកម្ម
Public official	មន្ត្រីសាធារណៈ
Revisionist hypothesis	សម្មតិកម្មសើរើនិយម
Rule of law	វិធាននៃច្បាប់
Sound development management	កិច្ចគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៏ដ៏ត្រឹមត្រូវ
Standard deviation improvement	កំណែលំអលើគំលាតនៃស្តង់ដា
Strategy and Policy Office	ការិយាល័យយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយ
Supplier	អ្នកផ្គត់ផ្គង់
Syndicated corruption	អំពើពុករលួយដែលមានលក្ខណៈជាអង្គការចាត់តាំង
Transparency International (TI)	អង្គការតំលាភាពអន្តរជាតិ